

RISIKO FORBUDT?

BASE-hopping i Norge: mellom forbud og frislipp

Linn Amundsen Mikkelborg

Masteroppgave i Organisasjon, ledelse og arbeid
Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi,
Samfunnsvitenskapelig fakultet

UNIVERSITETET I OSLO

Våren 2014

RISIKO FORBUDT?

BASE-hopping i Norge: mellom forbud og frislipp

Linn Amundsen Mikkelsen

Masteroppgave i Organisasjon, ledelse og arbeid

Våren 2014

© Linn Amundsen Mikkelborg

2014

Risiko forbudt? Basehopping i Norge: mellom forbud og frislipp

Linn Amundsen Mikkelborg

<http://www.duo.uio.no>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo

SAMMENDRAG

Oppgaven er en kvalitativ studie som ved bruk av dokumentanalyse, dybdeintervjuer og scenarioanalyse vil besvare tre problemstillinger:

- 1) Hva er mulig fremtid for basehopping i Norge?
- 2) Hva er mulige uintenderte konsekvenser av at et generelt lovforbud innføres?
- 3) Hvilke faktorer kan bidra til økt aksept for basehopping i lokalsamfunn?

Sommeren 2013 ble et mørkt kapittel i norsk basehistorie. Etter tre dødsfall på kort tid i Aurland, tok ordføreren i kommunen affære. Ordføreren stilte krav til at basemiljøet kommer med konkrete sikkerhetstiltak for å redusere risikoen forbundet med basehopping. I ytterste konsekvens ønsker ordføreren å forby aktiviteten.

Økt *kommersialisering* i basehopping vil bli belyst. Hvordan dette har påvirket utviklingen av basehopping og implikasjoner dette har fått for basemiljøet vil bli diskutert. I tillegg vil påvirkningen eksterne interessenter har på basemiljøet belyses. Herunder lovgivende og utøvende myndighet, lokalsamfunn, redningsmannskaper og kommersielle aktører.

Risiko er et gjennomgående tema i tilknytning til basehopping. Oppgaven vil derfor diskutere forståelse av risiko, og presentere betydningen av objektive og subjektive risikovurderinger i basehopping. Det vil videre bli stilt spørsmål om hvem som egentlig er best egnet til å håndtere risikoaspektet i basehopping.

Problemstilling 1 besvares gjennom en scenarioanalyse. Fire scenarier vil bli presentert: lovforbud, forskrifter, ingenting gjøres, men mye skjer og selvregulering. Hensikten er å danne et bilde av hvilke retninger utviklingen av basehopping kan ta, og hvilke konsekvenser hvert scenario vil få for både basemiljøet og eksterne interessenter.

To av scenariene utspiller seg til dels allerede i Norge gjennom et lovforbud i Trollveggen og selvregulering i Lysefjorden. Disse scenariene danner grunnlaget for de to neste problemstillingene.

I problemstilling 2 blir seks uintenderte konsekvenser av et generelt lovforbud presentert. De seks konsekvensene som blir presentert i oppgaven er: et forbud vil føre til at miljøet går under jorda, det vil ødelegge de gode, kompetente miljøene som finnes i dag, det vil det føre til at folk vegrer seg for å varsle om ulykker, det vil ødelegge samarbeidet mellom interessenter, høystimulisøkere finner andre, mer samfunnsnyttige aktiviteter og et forbud vil føre til at myndighetene må bruke ekstra ressurser på å håndheve loven

Hensikten er å belyse hva sannsynlige effekter av et lovforbud kan bli og deretter diskutere om dette medfører at et forbud vil virke mot sin hensikt, eller om dette er konsekvenser samfunnet kan og vil akseptere. Et eksisterende forbud mot basehopping i Trollveggen vil i stor grad inngå i denne diskusjonen.

Holdningskapende arbeid er et tiltak som mange mener kan ha en bedre effekt på basehopping enn et lovforbud. Det kan imidlertid være problematisk å drive holdningsarbeid i et så fragmentert miljø som basehopping representerer. Selvorganiseringen i Lysefjorden blir presentert for å vise hvordan basemiljøet her har klart å opparbeide seg respekt og legitimitet i basemiljøet, både i Norge og internasjonalt.

I tillegg har også basemiljøet i Lysefjorden klart å få lokalsamfunnets aksept for å drive på med basehopping i regionen. På bakgrunn av dette besvares problemstilling 3, som presenterer fire faktorer som kan bidra til økt aksept for basehopping i lokalsamfunn. De fire faktorene er: ildsjeler som jobber systematisk sikkerhet og holdninger, fokus på aktivt informasjons- og opplysningsarbeid og åpenhet, fokus på å samarbeide med lokalbefolkningen og at lokalsamfunnet opplever at basehopping skaper merverdi.

FORORD

Jeg vil først og fremst rette en stor takk til min veileder, Torben Hviid Nielsen ved Universitet i Oslo. Tusen takk for innspill, og ikke minst for støtte til å kjøre mitt løp. Du har vært til stor hjelp, spesielt med å bidra til å akademisere prosjektet og få det ned på jorda.

Tusen takk til svigermor, Siri Wormnæs, for god veiledning og hjelp underveis. Setter stor pris på din interesse og ditt engasjement – du er en dyktig og klok dame! Til Odd: jeg sa jo at du også har bidratt – tusen takk!

Sender en stor takk til Rogaland Alpine Redningsgruppe og Sindre Bø som var svært behjelpelig med å sette meg i kontakt med ”nabo” Bjørn Jacques, begge redningsklatrere i RAR. Møtet med Bjørn og innsikten han gav meg i RAR og andre frivillige redningsgrupper i Norge har rørt veldig ved meg. Jeg er takknemlig og full av beundring for at det finnes mennesker som dere, som bruker av egen fritid for å hjelpe medmennesker i nød. Respekt!

Tusen takk til 330-skvadronen, og spesielt Jurn og Fredrik Jomaas som stod på og sørget for at kollegaer stilte opp i intervju. Takk til fartøysjef Trond Egil Hilstan og redningsmann Per Christian Bach ved 330-skvadronen på Sola som stilte opp i intervju på kort varsel. Jeg er full av beundring for jobben dere gjør. Fly pent!

Tusen takk til lensmannskontoret i Sand og Forsand ved politiførstebetjent Arild Kleven. Og Ordfører Ole Tom Guse i Forsand kommune. Mitt stereotypiske bilde av offentlige tjenestemenn som kjedelige, grå og konforme er kraftig gjort til skamme!

Retter også en stor takk til alle basehopperne som har stilt opp i intervjuer og ellers bidratt med inspirasjon, motstand, idéer, tanker og annet kildemateriale. Og ikke minst bruk av bilder – en spesiell takk til Trond og Anders. Fortsett å ha det gøy og play safe!

Kjære Marius – det finnes faktisk ikke ord!

Hommersåk, 12. mai 2014

Linn Amundsen Mikkelborg

*Til minne om Jonas, Dan og Trond.
Og Stenis. - Fly fritt!*

INNHOLDSFORTEGNELSE

1	INNLEDNING	1
2	EKSTREM LIVSSTIL	3
	"3 -2 -1... SEE YA!"	4
3	PROBLEMSTILLINGER	7
	PROBLEMSTILLING 1	7
	PROBLEMSTILLING 2	7
	PROBLEMSTILLING 3	8
4	METODE	9
	DOKUMENTANALYSE	9
	TILNÆRMING TIL PROBLEMSTILLINGENE	10
	SCENARIOANALYSE	11
	DYBDEINTERVJU	12
	ANALYSE AV INNSAMLET DATA	14
	TEORETISK FORANKRING	15
	Å BALANSERE ENGASJEMENT OG NØKTERN ANALYSE	16
	OPPGAVENS BEGRENSNINGER	17
	OPPBYGGING AV RAPPORTEN	18
5	OVERGANGEN FRA UNDERGRUNN	19
6	RISIKO -DET ER DET FALI', DET!	25
	RISIKOHÅNDTERING I PRAKSIS	30
7	HVA SKJER'A?	31
	BAKGRUNN FOR VALG AV SCENARIER	32
	INTERESSEENTER	32
	SCENARIO 1: OFFENTLIG REGULERING - LOVFORBUD	33
	SCENARIO 2: OFFENTLIG REGULERING - FORSKRIFTER	34
	SCENARIO 3: INGENTING FORMELT GJØRES - MYE SKJER	36
	SCENARIO 4: SELVREGULERING	39
	FORBUD, FORBUND OG FRISLIPP	42
8	DEN SÅ VI IKKE KOMME!	43
	KONSEKVENNS 1: BASEMILJØET GÅR UNDER JORDA	44
	KONSEKVENNS 2: DE GODE, KOMPETENTE MILJØENE BLIR ØDELAGT	45
	KONSEKVENNS 3: SAMARBEIDET MED ANDRE INTERESSEENTER ØDELEGGES	46
	KONSEKVENNS 4: VEGRING MOT Å VARSLE ULYKKER	47
	KONSEKVENNS 5: HØYSTIMULISØKERE MÅ FINNE ANDRE AKTIVITETER	48
	KONSEKVENNS 6: ØKT RESSURSBRUK FRA MYNDIGHETENES SIDE	49
9	RISIKO FORBUDT!	50
10	VI VIL IKKE HA REGLER!	58
	LEKEGRENDA I LYSEFJORDEN	61

11 BYGGEKLOSSER I EN LEKEGREND	64
1. ILDSJELER SOM JOBBER SYSTEMATISK MED SIKKERHET OG HOLDNINGER	65
2. FOKUS PÅ AKTIVT INFORMASJONS- OG OPPLYSNINGARBEID OG ÅPENHET	66
3. FOKUS PÅ Å SAMARBEIDE MED LOKALBEFOLKNING	67
4. LOKALSAMFUNNET OPPLEVER AT BASEHOPPING SKAPER MERVERDI	68
12 KONKLUSJON	70
REFERANSELISTE	72
VEDLEGG	76
VEDLEGG 1 - INFORMASJONSBREV TIL INFORMANTER	76
VEDLEGG 2 - INTERVJUGUIDE BASEHOPPERS	77
VEDLEGG 3 - INTERVJUGUIDE ORDFØRER	79
VEDLEGG 4 - INTERVJUGUIDE POLITI	81
VEDLEGG 5 - INTERVJUGUIDE RAR OG 330-SKVADRONEN	83
VEDLEGG 6 - KVITTERING FOR NSD-GODKJENNELSE	85

1 INNLEDNING

Går det an å putte basehopping i en organisatorisk kontekst? (Foto: Trond R. Teigen – www.trondteigen.com)

Hatch (2011) definerer organisering som en aktivitet som foregår når mennesker jobber sammen for å nå en ønsket tilstand eller et felles mål. Organisasjoner og organisering har eksistert siden tidenes morgen, og mennesket har forstått at gjennom organisering øker sjansene for å overleve i en konkurranseutsatt livssituasjon. Med dette som utgangspunkt begynte jeg å spinne rundt spørsmålet: går det an å ta tak i en fragmentert og tilsynelatende uorganisert aktivitet som basehopping, og putte det inn i en organisatorisk kontekst?

Året 2013 ble et mørkt kapittel i norsk basehistorie. Flere norske basehoppere mistet livet i baseulykker i inn- og utland. Etter det tredje dødsfallet på seks uker i Aurland tok ordfører Noralv Distad affære. Ordføreren hadde møter med politi, Røde Kors og representanter fra basemiljøet¹ for å diskutere mulige reaksjoner og tiltak fra kommunens side. I møtet med basemiljøet stilte ordføreren krav om at miljøet måtte komme med konkrete sikkerhetstiltak for å redusere risikoen for ulykker basehopping. I tillegg ble

¹ ”Basemiljøet” brukes som en samlebetegnelse for å forenkle en ellers svært variert og sammensatt populasjon

Justisdepartementet kontaktet for å avklare om det finnes lovmessig grunnlag for å regulere basehopping. I ytterste konsekvens ønsker ordføreren å forby basehopping.

Basehopping har forandret seg radikalt de siste årene; dokumentarer, serier, amatørvideoer og bilder florerer på TV og internett. Flyvingen blir mer og mer ekstrem i jakten på det ultimate hoppet og mulighetene for eksponering. Aktiviteten har dermed blitt mer synlig og kommersiell, og får oppmerksomhet fra flere typer mennesker. Dette har ført til at eksterne interessenter ser muligheten for profitt, noe som bidrar til økt eksponering gjennom blant annet reklame. Aktiviteten har forandret seg fra å være en undergrunnsport det tidligere var vanskelig å få tilgang til og innpass i, til en aktivitet som er svært synlig og tilgjengelig for de fleste. Rekrutteringen har dermed økt, og også mennesker som ikke nødvendigvis har samme drivkraft og motivasjon som det har vært tradisjon for tiltrekkes av aktiviteten. Dette har sannsynligvis bidratt til høy risiko og dårlig ulykkesstatistikk, med all den negative oppmerksomheten dette medfører – spesielt fra offisielt hold.

Risiko er et sentralt begrep i basehopping, og håndteres på forskjellige måter i Norge. I Trollveggen ble basehopping forbudt i 1986, mens i Kjerag i Lysefjorden har basehopperne tatt tak ved å selvregulere aktiviteten. Et forbud mot basehopping er én måte å regulere aktiviteten på, men ikke nødvendigvis den som vil løse utfordringene knyttet til basehopping. Basehopperne selv er tilsynelatende negative til det meste som minner om systematisering og organisering – bortsett fra i Lysefjorden. Selvreguleringen i Lysefjorden er svært interessant da basemiljøet har jobbet på en måte som har bidratt til å skape aksept for å drive med aktiviteten i store deler av regionen.

Med dette som utgangspunkt begynte mastergradsprosjektet å ta en konkret retning i forhold til organisering og regulering.

2 EKSTREM LIVSSTIL

Ekstrem livsutfoldelse fra Kjerag i Lysefjorden (Foto: Anders Lau Nielsen)

Opprinnelsen til tradisjonell idrett blir ofte sett på som en reaksjon mot det kjedelige og rutinepregete samfunnet vi lever i (Breivik 2002). De uvisse og usikre elementene i idretten appellerer til mennesker ved at det bryter med det siviliserte og kalkulerbare livet vi ellers lever. Etterhvert har imidlertid tradisjonell idrett også blitt byråkratisk og preget av regler og rutiner, spesielt på grunn av konkurranseelementet. Cashmore (i Breivik 2002) påpeker det paradoksale i dette fenomenet. I tillegg til økt sikkerhetsfokus i samfunnet for øvrig, kan dette bidra til å forklare på fremveksten av mer uorganiserte, udisiplinerte og risikofylte aktiviteter; eksempelvis ekstremsport.

Begrepet ”ekstremsport” ble tatt i bruk på 90-tallet, spesielt av media, arrangører, utstudsprodusenter og markedsførere, som hadde som formål å differensiere ekstreme aktiviteter fra vanlig idrett (Wheaton 2004). Formålet var å skape oppmerksomhet rundt produkter og nye typer sportsarrangementer. Ekstremsportveko på Voss er et eksempel fra Norge. Det er et arrangement der utøvere fra forskjellige ekstremsportgrener møtes til både formelle og uformelle konkurranser innen blant annet kajakk, klatring, BMX, fallskjermhopping, basehopping og longboarding (Ekstremsportveko 2014). Ekstremsportveko har gått fra å være et lite arrangement drevet av noen få ildsjeler, til å bli kommersielt arrangement med stort fokus på sponsorer og eksponering.

Ekstremsport assosieres også med ord som ”risikosport”, ”vanviddssport” og ”spenningsaktivitet”. En samledefinisjon som går igjen i litteraturen er ekstremsport som en

ekstremt farlig fysisk rekreasjon, i omgivelser som utøveren har liten kontroll over, der resultatet av en feilvurdering eller et uhell høyst sannsynlig fører til alvorlig skade eller døden (Hetland og Vittersø 2004; Brymer og Oades 2009; Brymer og Schweitzer 2013). Andre mener at begrepet *ekstremsport* favner bredere og inkluderer mange aktiviteter som ikke nødvendigvis utsetter utøveren for risiko, og det kan være behov for å snevre inn og heller bruke begrepet *risikosport* om aktiviteter som kan få svært dramatiske konsekvenser om noe går galt (Wheaton 2004).

I enkelte ekstremsportmiljøer har det blitt observert holdninger som er mer alternative og anti-mainstream enn i andre miljøer (Steen-Johnsen 2008; Coates m.fl. 2010). Dette kan representere en protest mot mer organiserte og disiplinerte idrettsgrener, i tillegg til motstand mot det etablerte og byråkratiserte samfunnet for øvrig. Slike aktiviteter går under betegnelsen *livsstilspor*, og beskrives som en subkultur der deltakerne utvikler en særegen sosial identitet og føler en spesiell tilhørighet til både aktiviteten og andre medlemmer av kulturen (Tomlinson m.fl. 2005; Wheaton 2004). Mange utøvere beskriver aktiviteten som en mer spirituell tilstedeværelse – *transcendence* (Breivik 2010). Aktiviteten blir en del av personligheten; det blir et *levesett*. Basehopping, surfing, frikjøring og snowboard er eksempler på livsstilspor. Felles for disse aktivitetene er manglende regulering, et sterkt individualistisk preg og aktiv motarbeidelse mot organisering og kontroll (Tomlinson m.fl. 2005; Wheaton 2004). I tillegg preges miljøene av en sterk felles identitet og en ideologi som fokuserer på blant annet frihet, hedonisme og selvrealisering.

Rapporten vil bruke begrepene ”ekstremsport”, ”risikosport” og ”livsstilspor” om hverandre fordi alle passer til basehopping. En forståelse av basehopping som en livsstilspor er imidlertid sentral da dette understreker utøvernes iboende motstand mot regulering, institusjonalisering og kontroll. Dette er viktige momenter når en skal vurdere realistiske forventninger i forhold til både lovgivning og organisering av basehopping.

"3 -2 -1... SEE YA!"

Basehopping defineres som en aktivitet der en person hopper fra et fast objekt og løser ut en fallskjerm for å komme ned og lande trygt på

B.A.S.E

Akronymet beskriver objektene det hoppes fra:

B – bygning

A – antenne

S – span (bro)

E – earth (fjell)

bakken (BliNC magazine 2013). Frittfalltiden, fra avspranget til utøveren løser ut fallskjermen, avhenger av høyden på objektet.

Mennesker har alltid drømt om å kunne fly, og allerede på 1500-tallet utforsket spesielt Leonardo da Vinci fenomenet og utviklet komplekse aerodynamiske og flytekniske konsepter ved å observere fugler (BliNC magazine 2013). Da Vinci utviklet verdens første fallskjerm, og tanken var å bruke denne som et nyttig rømningsverktøy i tilfelle brann (Wikipedia 2014). De dokumenterte observasjonene er sentrale også i dag, og da Vinci ble senere kjent som fallskjermens far. Fallskjermdesignet hans fra ca. 1485 ble testet og fallskjermhopp ble gjennomført med suksess i både 2000 og 2008 (BliNC magazine 2013). Fallskjermhopping har vært testet og prøvd helt siden da Vincis tid, og fra tidlig på 1900-tallet finnes det også flere dokumenterte basehopp. Frederick Law hoppet blant annet fra Frihetsgudinnen i 1912 (BliNC magazine 2013). The New York Times rapporterte 3. februar 1912 følgende om hendelsen:

”There was fear of a tragedy for a moment, for the steeplejack fell fully seventy-five feet like a dead weight, the parachute showing no inclination whatever to open at first. When it opened the wind blew it clear of the statue. Then Law began waiving his hands frantically. It was not a sign of alarm, merely a steering method which the young aeronaut had adopted to keep his craft out of the bay. It proved practical, too, for the parachute descended gracefully.”

Disse første hoppene var imidlertid kun sporadiske eksperimenter, og ikke et forsøk på å skape en fritidsaktivitet. Dette skjedde først på 1960-tallet; fallskjermhoppingen hadde videreutviklet seg, og erfarne hoppere begynte å utforske mulighetene for å hoppe fra andre ting enn fly ved bruk av fallskjermutstyr (BliNC magazine 2013). Det finnes svært lite dokumentasjon omkring baseaktiviteten fra denne tiden, men man vet at det ble brukt standard fallskjermutstyr i form av rundkalotter², og at hoppene ble gjennomført med varierende resultat. På 1970-tallet begynte basehopping som aktivitet å ta form. En ny type fallskjerm ble utviklet, denne var firkantet, noe som gjorde at både glideraten og evnen til å manøvrere økte og dermed hadde hopperne større kontroll over hvor de fløy og landet (McDougall 2009). Dette åpnet opp flere muligheter for basehopping og førte til at nye

² En eldre type fallskjerm designet kun med tanke på stor luftmotstand og lav synkehastighet, og også med begrenset manøvreringsevne.

områder ble utforsket. Den 18. August 1978, etter ett års nøye planlegging, hoppet Carl Boenish og tre andre erfarne fallskjermhoppere fra El Capitan i Yosemite nasjonalpark i California (McDougall 2009). Med dette var moderne basehopping som fritidsaktivitet etablert. Boenish var opphavsmannen til akronymet BASE og bidro til å gjøre basehopping kjent i fallskjermmiljøet gjennom filmer og informative publikasjoner. Boenish døde under et basehopp fra Trollveggen i Romsdalen i 1984 (BASE Fatality List 2013).

Til tross for at basehopping har sitt utspring fra fallskjermhopping har det blitt et stort skille mellom aktivitetene, både med tanke på utstyr og krav til opplæring, men også i form av risiko og fra et organisatorisk perspektiv. De første offisielle basehoppene gjort på 70- og 80-tallet ble utført med vanlig fallskjermutstyr (BliNC magazine 2013). Ved hopping fra lavere objekter, som antenner, broer og bygninger, innså imidlertid hopperne at de var avhengige av raskere skjermåpninger og begynte å modifisere fallskjermutstyret for at det skulle fungere bedre til bruk i basehopping. Dette førte til at enkelte fallskjermprodusenter også begynte å utvikle og selge baseutstyr, samt at det ble etablert egne baseutstyrprodusenter. Det finnes i dag mellom 15 og 20 produsenter av seletøy, fallskjerner og hoppdresser som henvender seg til basemarkedet.

Fallskjermhopping i Norge er organisert og regulert gjennom Fallskjermseksjonen/Norges Luftsportforbund (F/NLF). For å bli sertifisert fallskjermhopper må en gjennomgå et standardisert kurs i regi av en registrert fallskjermklubb, avlegge både teoretisk og praktisk eksamen, gjennomføre seks til åtte hopp sammen med én til to sertifisert instruktører, samt ha gjennomført minimum 20 hopp (F/NLF 2014). Videre stilles det strenge krav til trening og progresjon for å bli tildelt fallskjermcertifikater på forskjellig nivå. Det er svært strenge sikkerhetskrav for bruk og vedlikehold av fallskjermutstyr.

I kontrast, så er det ingen formell regulering av basehopping. Basemiljøet består i hovedsak av mange uformelle grupperinger, én mer formell, norsk baseklubb, samt noen få selvorganiserte baseforbund i utlandet. Dette betyr i praksis at for å bli basehopper kan en kjøpe baseutstyr og hoppe fra et objekt uten at det stilles noen krav til trening, kursing eller annen forkunnskap.

3 PROBLEMSTILLINGER

Følgende tre problemstillinger vil bli besvart i denne oppgaven:

- 1) Hva er mulig fremtid for basehopping i Norge?
- 2) Hva er mulige uintenderte konsekvenser av at et generelt lovforbud innføres?
- 3) Hvilke faktorer kan bidra til økt aksept for basehopping i et lokalsamfunn?

PROBLEMSTILLING 1

Hva er mulig fremtid for basehopping i Norge?

Et forbud eller strengere regulering av basehopping er aktuelle tiltak som blir diskutert på offisielt plan i Norge i dag. Selv om det blant enkelte i basemiljøet er fokus på holdningsskapende arbeid og andre tiltak som kan redusere risiko er det ikke noe overordnet arbeid som gjøres i denne forbindelse. Oppgaven ønsker å ta utgangspunkt i tiltakene som er dagsaktuelle, samt undersøke realistiske alternativer for fremtidens basehopping i Norge. Problemstilling 1 vil besvares gjennom en scenarioanalyse som vil presentere følgende fire scenarier:

- 1) Offentlig regulering gjennom forbud
- 2) Offentlig regulering gjennom forskrifter
- 3) Ingenting formelt gjøres – mye skjer
- 4) Selvregulering innad i basemiljøet

To av scenariene utspiller seg til en viss grad allerede i Norge; forbud og selvregulering i miljøet. Oppgaven vil derfor analysere scenario 1 og 4 nærmere.

PROBLEMSTILLING 2

Hva er mulige uintenderte konsekvenser av et generelt lovforbud?

Det har flere ganger vært tatt til orde for å forby basehopping. Senest høsten 2013 signaliserte ordføreren i Aurland kommune at et forbud ble vurdert som reaksjon på tre dødsulykker i kommunen sommeren 2013. Flere politidistrikt argumenterte i 2000 med at et forbud sannsynligvis ikke vil ha ønsket effekt, og at dette vil medføre uintenderte

konsekvenser som samfunnet ikke er tjent med. Erfaringer med forbud viser dessuten at basehoppingen ikke vil opphøre. Et forbud skiller seg ut fra de tre andre scenariene da dette er en mer radikal reaksjon og det er usikkert om det vil løse flere problemer enn det skaper. Seks uintenderte konsekvenser av et generelt forbud mot basehopping vil besvare problemstillingen:

- 1) et forbud vil føre til at miljøet går under jorda
- 2) et forbud vil ødelegge de gode, kompetente miljøene som finnes i dag
- 3) et forbud vil føre til at folk vegrer seg for å varsle om ulykker
- 4) et forbud vil ødelegge samarbeidet mellom interessenter
- 5) et forbud vil føre til at høystimulisøkere finner andre, mer samfunnsnyttige aktiviteter
- 6) et forbud vil føre til at myndighetene må bruke ekstra ressurser på å håndheve loven

PROBLEMSTILLING 3

Hvilke faktorer kan bidra til økt aksept for basehopping i et lokalsamfunn?

Et alternativ til et forbud er selvregulering innad i miljøet. Selvregulering har en positiv effekt på basehopping fra Kjerag i Lysefjorden, både med tanke på å redusere risiko, men også ved at basemiljøet i dette området har opparbeidet seg aksept i lokalsamfunnet for å drive på med basehopping. Hva gjør at aksepten for basehopping er større i noen kommuner enn andre? Dette spørsmålet danner basis for problemstillingen som vil bli besvart ved å beskrive fire faktorer som kan bidra til økt aksept:

- 1) Ildsjeler som jobber systematisk med sikkerhet og holdninger
- 2) Fokus på aktivt informasjons- og opplysningsarbeid og åpenhet
- 3) Fokus på å samarbeide med lokalbefolkningen
- 4) Lokalsamfunnet opplever at basehopping skaper merverdi

For å besvare problemstillingene har dokumentanalyse, dybdeintervjuer og scenarioanalyse blitt brukt. Neste kapittel vil redegjøre for valg av metoder og begrunne oppbygging og utforming av rapporten.

4 METODE

Basehopping har blitt forsket mye på tidligere, spesielt innen psykologi, sosiologi og sosialantropologi. Mye av tematikken dreier seg om atferd, spenningssøken, stimuli og risiko. Det finnes derimot ikke så mye forskning på basehopping i et organisatorisk perspektiv. Allerede innledningsvis i dette prosjektet ble det gjort viktige funn i forhold til basemiljøets holdninger til organisering og undertegnede lærte fort at begrepet ”organisering” må brukes med omhu i omgang med basehoppere. Basehopping satt i en organisatorisk kontekst frembringer mange følelser, meninger og reaksjoner. Uttalelser som: ”Organisering? Det skal du være forsiktig med!” og direkte anbefalinger om å la være å skrive oppgaven kan kanskje forklare på at det ikke finnes så mye forskning på området – basemiljøet kan være vanskelig å få innpass i. Mitt engasjementet var allikevel høyt allerede på idéstadiet og jeg begynte å skrive uten å helt vite hvilken vinkling oppgaven skulle ha – annet enn noe som angikk organisering og regulering. Jeg begynte derfor tidlig med en dokumentanalyse for å få en dypere innsikt i basemiljøet og de forskjellige aktørene som er involvert og har evnen til å påvirke aktiviteten.

DOKUMENTANALYSE

Dokumentstudier er en metode for datagenerering hvor ”vi i hovedsak bruker dokumenter som er produsert for andre formål enn forskning” (Tjora 2013, s. 162). Også kvalitative forskningsrapporter inngår som en del av materialet for denne dokumentanalysen. Dokumentstudier kan være nyttige for å gi et inntrykk av hendelser fra fortiden og kan ”bidra til å styrke forskerens *historiske følsomhet*” (Tjora 2013, s. 169). I forbindelse med dette prosjektet var det viktig å få frem informasjon og historisk data som kunne belyse utviklingen innen basehopping fra starten og frem til i dag. Jeg kjenner basemiljøet og mange basehoppere og det var derfor svært viktig å få frem eksterne interessenters meninger og holdninger for få et nyansert bilde av utviklingen og hva som har påvirket denne.

Googles søkemotor ble mye brukt, herunder Google Scholar, og det ble også gjort mange søk i universitetsbibliotekets arkiv. Artikkeldatabasen Primo var spesielt nyttig. Jeg brukte i utgangspunkt ekstremспорт, risikosport og basehopping som søkeord og supplerte med ord som risiko, organisering, motivasjon, selvregulering, livsstilsport, ulykke, redning med mer. Engelske ord ble også brukt. Tematikken innen ekstremспорт er enorm og jeg fant mange nyttige kilder i søkene. Videre i prosessen ble håndbøker for fallskjerm, para- og

hanggliding og andre dokumenter fra Norsk Luftsportforbund (NLF) gjennomgått. Fallskjermblader og baselitteratur ble lest og representanter fra både basemiljøet og Fallskjermseksjonen/NLF ble kontaktet for å få kildemateriale, fagsjefen her bidro med mye historisk informasjon som jeg ikke fant andre steder. Lovdata.no ble også mye brukt og med studentinnlogging fikk jeg lett tilgang til lovforarbeider. Avisartikler, interesseblader for redningsgrupper og gjentatte Google-søk ble utført for å finne historisk dokumentasjon og meninger omkring basehopping. Videre ble baseforum på nett lest, og spesielt BliNC magazine og BASE Fatality List ble uvurderlige kilder til informasjon og historisk data. Fikk i tillegg mye informasjon fra utenlandske basehoppere, og hadde lange Facebook-samtaler med representanter fra baseforbundene i Tyskland, Sveits og Australia.

Annen forskning innen temaet risikosport, som for eksempel risiko, motivasjon og atferdspsykologi, ble også lest. Dette ledet meg til snowboardmiljøet hvor jeg kunne trekke mange paralleller og dertilhørende inspirasjon til prosjektet. Også variert forskning omkring temaet risiko bidro til refleksjon og mange spørsmål.

TILNÆRMING TIL PROBLEMSTILLINGENE

To gjentakende temaer begynte etterhvert å skille seg ut: risiko og kommersialisering. I tillegg fremstod et lovforbud som en sentral del av oppgaven. Tanken om at subjektiv oppfattelse av risiko og konsekvensene av kommersialisering kunne føre til et lovforbud mot basehopping i Norge ble fremtredende. Prosjektet fikk dermed en induktiv tilnærming med følgende utgangspunkt:

- Det er en lavere aksept for risiko i samfunnet generelt.
- Risiko forbundet med basehopping er tilstede, men det er vanskelig å si noe om hvor høy risikoen er.
- Økt kommersialisering har bidratt til en sensasjonspreget fremstilling av basehopping og et feilaktig fokus på risiko.
- Økt kommersialisering har ført til at andre typer mennesker rekrutteres.
- At andre typer mennesker rekrutteres har sannsynligvis påvirket ulykkesstatistikken.
- En negativ ulykkesstatistikk øker sjansene for at myndighetene ønsker å regulere basehopping.
- Et forbud er én sannsynlig reguleringsform.

INDUKSJON

Induksjon er oppfattelsen av at hypoteser, eller teorier, oppstår som følge at mennesker forsøker å forklare og gi mening til observerte fenomener (Wormnæs 1993). Det er en utforskende vitenskapelig tilnærming som tillater fantasi og gjetning for å bidra til å kunne forklare sammenhenger, uten å kunne konkludere med at det er generaliserbare funn. Gjennom induksjon trekkes allmenne sammenhenger ut fra få observasjoner, eller bruker hendelser fra fortiden til å forklare noe om fremtiden (Tjora 2013). Dette er imidlertid også problemet med induksjon – *induksjonsproblemet*. Det kan ikke å defineres universale lover med begrunnelse i at fordi noe har skjedd i fortiden, vil det også skje i fremtiden, eller at fordi en hendelse har inntruffet for *noen* vil den inntreffe for *alle* med samme egenskaper Wormnæs (1993). For eksempel:

- Noen basehoppere har omkommet.
- Dette er en basehopper.
- Derfor vil denne basehopperen omkomme.

Dette eksempelet er selvsagt satt på spissen, men det forsøker å forklare at selv om premissene i -punkt 1 og 2 alltid er sanne, betyr ikke det at resultatet er universalt for alle tilfeller og dermed resulterer i punkt 3. Scenarioanalysen i dette prosjektet er en form for induksjon; observasjoner og studier av aktivitetens fortid brukes til å danne bilder, eller kvalifiserte gjetninger, over hvordan baseaktiviteten vil utvikle seg i fremtiden.

SCENARIOANALYSE

En scenarioanalyse er en kvalitativ metode brukt med det formål å styrke nåtidens beslutningsgrunnlag gjennom å beskrive mulige fremtidsbilder, den og er spesielt godt egnet i situasjoner som er komplekse og preget av usikkerhet (Iversen 2005). Det er vanskelig å vite hvordan basehoppingen vil utvikle seg fremover; det er mange aktører som er involvert og har evnen til å påvirke. Det er derfor interessant å se på hva som har skjedd tidligere, hvor basehopping står i dag og så komme med kvalifiserte gjetninger om hvilken retning utviklingen kan ta. Scenarier er verken prognoser ved å utgi seg for å være relativt sikre fremtidsberegninger, eller visjoner som forespeiler en ønsket fremtid (Lindgren og Bandhold 2003). Et scenario er mer et godt bearbeidet svar på spørsmål av typen ”Hva kan egentlig skje?” eller ”Hva hvis...?”.

En scenarioanalyse er med andre ord historier om mulige fremtider (Iversen 2005). Scenariene har et holistisk utgangspunkt og skal være levende historier som gir billedlige

beskrivelser av hvordan fremtidens basehopping *kan* bli. For å holde en narrativ kvalitet er scenariene til en viss grad overdrevne historier, men samtidig er det viktig at scenariene fremstår som både mulige og realistiske (Lindgren og Bandhold 2003). En styrke ved scenarioanalysen er muligheten til å inkludere holdninger, verdier og normer. I tillegg er scenariene en subjektiv tolkning og er dermed velegnet til å utfordre vedtatte sannheter – og kan dermed bidra til å fostre alternativ tenking (Iversen 2005). Scenariene er ment å være historier om fremtiden som skal utfordre, være tankeprovoserende og inspirere til refleksjon. Formålet er å så tankefrø, inspirere til å tenke annerledes og sette i gang bevegelse og fordre handling – både i basemiljøet og blant eksterne aktører.

DYBDEINTERVJU

Intervjuer er et fint redskap for å få førstehåndsinformasjon fra mennesker som er direkte involvert i temaer og situasjoner det forskes på (Kvale 2008). Gjennom intervjuer kan en studere meningene, holdningene og erfaringene til mennesker som har en tilknytning til temaer en ønsker å vite mer om. Intervjuer er en situasjon der interaksjonen mellom intervjuer og intervjuobjekt skaper ny kunnskap (Kvale 2008). Intervjuer kan være strukturerte, semistrukturerte, ustrukturerte og åpne. Intervjuene i dette prosjektet var semistrukturerte, noe som innebærer at intervjuguider ble utviklet på forhånd der bestemte temaer ble definert og kategorisert (Tjora 2013). Fordelen med et semistrukturert intervju er at intervjueren har kontroll på at temaer som det ønskes svar på blir berørt, men samtidig åpner det opp for fleksibilitet. Dette fører til at samtalen flyter friere, det er rom for digresjoner og det åpner også opp muligheten for at temaer intervjueren ikke på forhånd hadde tenkt på blir belyst (Tjora 2013).

UTVALGET

Undertegnede er fallskjermhopper, og kjenner dermed mange basehoppere som kunne være aktuelle informanter. Dette kunne imidlertid føre til utfordring i forhold til å få så objektiv og ”riktig” data som mulig. Min veileder foreslo derfor å bruke en døråpner i miljøet i form av en nær bekjent, som kunne introdusere meg for hoppere som jeg ikke kjente så godt. Deretter ble snøballmetoden tatt i bruk for å verve informanter. Snøballmetoden er en mye brukt rekrutteringsmetode for å verve informanter fra blant annet lukkede nettverk (Tjora 2013). Gjennom representantene i et lite utvalg får forskeren tips om nye informanter, og så vokser mengden informanter ut fra dette og eser ut som en snøball og blir enda større etterhvert som den ruller. For dette prosjektet innebar snøballmetoden at den første

informanten oppgav navn på andre aktuelle hoppere som deretter ble kontaktet. Denne informanten bidro også til at aktuelle offisielle informanter kom i fokus, spesielt Rogaland Alpine Redningsgruppe. Den neste basehopperen oppgav så navnene på de resterende hopperne i utvalget og kontakt med hoppere utenfor mitt eget nettverk ble dermed opprettet. Et problem med snøballmetoden er at informantene da i hovedsak blir vervet ut fra sitt eget nettverk og dermed begrenser variasjonen (Tjora 2013).

Utvalget bestod av seks basehoppere med variert fartstid og erfaringsgrunnlag, i tillegg til fem eksterne informanter som var involvert i basehopping på forskjellig vis; politi, ordfører, en klatrer fra Rogaland Alpine Redningsgruppe, samt en fartøysjef og en redningsmann fra forsvarets 330-skvadron på Sola.

GJENNOMFØRING AV INTERVJUENE

Kvaliteten på intervjuer avhenger av tilliten mellom forsker og informant (Tjora 2013). Selv om jeg er fallskjermhopper ble jeg ikke automatisk inkludert av basehopperne, men samtidig hadde jeg nok tillit til at informantene åpnet seg. I intervjuene med de offisielle informantene var tilliten derimot ikke automatisk tilstede. Alle var imidlertid informert om at jeg var fallskjermhopper og jeg følte derfor at det var en viss gjenkjennelseeffekt ved at disse i større eller mindre grader vant med å forholde seg til basehoppere og anså meg som en del av basemiljøet. En annen utfordring i en intervjusituasjon kan være informantenes forventninger til en formell intervjusituasjon som kan påvirke svarene og hindre den frie samtalen – en *asymmetrisk formalisme* (Tjora 2013). For å forebygge dette hadde jeg listet opp hovedtemaer i intervjuguiden, men kun stikkordsmessige oppfølgingsspørsmål. Dette håpet jeg kunne bidra til at jeg var mindre avhengig av manuskriptet. I tillegg forberedte jeg meg godt før hvert intervju ved å lese gjennom intervjuguiden flere ganger.

Intervjuene var antatt å ta omkring 60 minutter, men jeg forespeilet informantene på forhånd om at intervjuene ville ta omkring 90 minutter slik at det var tid til litt oppvarming. Intervjuene ble for alle informantene innledet med småsnakk om vær og vind for å løse opp stemningen. Jeg stilte først noen innledende spørsmål om stillingstittel, antall år i jobben, antall basehopp, antall år i sporten og så videre. Deretter begynte jeg å stille spørsmål ut fra intervjuguiden. Intervjuguidene ble bygget opp ved at mer generelle og ”ufarlige” spørsmål, som for eksempel ”Hva vet du om basehopping?” eller ”Hva er motivasjonen for å hoppe base?” kom først. Etterhvert som informantene ble tryggere begynte jeg å stille spørsmål som krevde mer refleksjon, som for eksempel ”Hva mener du om at myndighetene går inn og tar

ansvar for 330s sikkerhet?” og ”Hvilke tanker gjør du deg om å bli kalt en egoist?”. I de første intervjuene så jeg en del i intervjuguiden underveis, men jeg ble fort trygg og klarte å gjennomføre mer uavhengig av denne. Intervjuene fikk dermed et større samtalepreg og flere av informantene bemerket også at intervjuet var mer avslappet enn forventet. I tillegg ble det bemerket at spørsmålene var innsiktsfulle til å komme fra en person utenfor miljøet, noe som et-par av informantene kommenterte at bidro til at de ble tvunget til å reflektere mer.

ETISKE OG FORMELLE HENSYN

Prosjektet ble meldt inn til Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD), og ble godkjent i februar. Alle informantene mottok et informasjonsbrev til gjennomlesning før intervjuet startet, og skrev under på et samtykkeskjema. Alle skjemaene blir oppbevart på en forsvarlig måte. Baseinformantene er anonymisert, og angitt som ”Basehopper #1 - #6”. Gjenkjenningsskikkelen er oppbevart separat fra oppgaven på en passordbeskyttet datamaskin, det samme gjelder lydopptakene. De fem offisielle informantene ble før intervjuet startet opplyst om at de ikke ville bli anonymisert. Disse fikk også tilsendt alle sitatene som har blitt brukt i oppgaven og har godkjent bruken av disse.

ANALYSE AV INNSAMLET DATA

Etter at dokumentanalysen og intervjuene var gjennomført satt jeg igjen med enormt mye råmateriale. Jeg hadde blant annet 11 timer med lydopptak som ble til 73 sider med transkribert data. I tillegg hadde jeg mengder med data fra dokumentanalysen som var lagt inn i et dokument uten at det var systematisert i noen særlig grad. Jobben med å kategorisere tok dermed til. Jeg valgte å definere flere overordnede tema, som ”Organisering”, ”Forbud”, ”Trollveggen”, ”Kjerag”. Hvert tema fikk en egen farge. Deretter valgte jeg underkategorier og brukte ord og forskjellige nyanser av ordene for å få med så mye informasjon som mulig fra råmateriale, for eksempel ”Forbud” – ”Ulovlig” – ”Lov” – ”Lovbrudd”. Deretter brukte jeg de forskjellige ordene for å søke gjennom det transkriberte dokumentet og merket av funn med tilhørende farge. Etter å ha tatt for meg noen kategorier, begynte jeg å finlese og kopierte viktige funn inn i et nytt dokument som kun inneholdt data tilknyttet et spesifikt tema. Jeg gikk gjennom råmateriale i mange omganger og datamengden ble på denne måten overkommelig.

Skriveprosessen ble påbegynt veldig tidlig i prosessen. Det ble skrevet mye uten et overordnet mål og dette bidro til at jeg senere i prosjektet brukte lang tid på å få dannet meg

en oversikt over hvor jeg egentlig ville med oppgaven. På den andre siden bidro dette også til at da skrivingen tok til for alvor var allerede en del tekst på plass, noe som gjorde det enklere å sette i gang. Dette førte dog til at jeg måtte drepe noen ”darlinger” underveis. Struktur har hele tiden vært min aller største utfordring; jeg visste hvor jeg ville, men ikke hvordan jeg skulle komme meg dit. Etterhvert som argumentene begynte å bli bygget opp ble det imidlertid tydeligere hva som manglet og hva som var overflødig, så oppbyggingen falt på mange måter naturlig på plass underveis. Skrivingen har stort sett gått bra og jeg har skrevet jevnt og trutt. Det har vært et utfordrende, tidkrevende, moro, slitsomt, frustrerende og lærerikt semester. Det mest utfordrende har vært å balansere mitt engasjement med nøktern analyse – jeg skal utdype dette nærmere...

TEORETISK FORANKRING

Teoretisk forankring for oppgaven ble vurdert og flere teoretiske konsepter fremstod som aktuelle. Lenge var institusjonalismen i fokus, og Scotts (2010) teori om institusjoner som sosiale strukturer bestående av tre pilarer som danner grunnlag for sosial orden og ro: regulativ, normativ og kulturell-kognitiv. Hensikten var å diskutere hvordan risiko i forbindelse med basehopping i Norge kan håndteres ved bruk av pilarene, og diskusjonen skulle omhandle hvilket fokus som kunne komme til å veie tyngst og hvilke konsekvenser dette ville få for basehopping. Om den regulative ideologien fikk råde ville det naturlige være å forby basehopping, mens på den andre enden av skalaen ville et kulturell-kognitiv fokus kanskje være bedre egnet til å skape orden gjennom selvregulering av basehopping. Til tross for at en institusjonell innfallsvinkel til basehopping hadde vært et interessant eksperiment, ble imidlertid dette valgt bort da prosjektet er ment å være et bidrag til debatten for eller imot et baseforbud. En institusjonell vinkling ble derfor vurdert som mindre hensiktsmessig i en slik kontekst.

En annen idé var å se på basehopping ut fra teorier om hegemoni. I utgangspunktet er forventet at det skal være stor forskjell mellom basehopperne og offentlige tjenestemenn, og at basemiljøet innordner seg i den dominante kulturen i et lokalsamfunn. De offentlige tjenestemennene i Lysefjorden overrasket imidlertid ved å fremstå svært like basehopperne. De hadde en veldig positiv og til tider kameratslig holdning til hopperne og deres aktivitet. En ordfører som filmer et basehopp fra en bro i Lysefjorden og deler videoen på sin private Facebook-profil er et eksempel. Organiseringen i Lysefjorden ble dermed spesielt interessant og det ble en stund lekt med tanken om at basemiljøet som subkultur hadde påvirket den

dominante gruppen i Lysefjorden mer enn den dominante kulturen hadde påvirket basemiljøet, og at dette hadde ført til en slags omvendt hegemoni. Også dette temaet ble valgt bort av samme grunner som institusjonalismen, men jeg kan allikevel tenke meg å studere dette nærmere ved en senere anledning.

Å BALANSERE ENGASJEMENT OG NØKTERN ANALYSE

Prosjektet har et tema og en målgruppe som gjør at det mer formelle akademiske til en viss grad har måttet vike for en mer pragmatisk tilnærming. Ifølge Tjora (2013) er det flere hensyn som er naturlige for en forsker å ta ved valg av metode. Statusen ulik form for empiri og analyse har blant dem som skal bruke resultatene av forskning er ett hensyn. Et av formålene med prosjektet er at det skal appellere til blant annet basehoppere. Det er derfor valgt en stil og et språk som ikke fremmedgjør temaet, og som kan gjenkjennes av basehoppere flest. Samtidig er det også viktig å ha et akademisk preg på oppgaven som skal vise seriøsitet, samt forståelse og anerkjennelse for vitenskapelig metode, gjennom systematisk innsamling av data, objektiv fremstilling av funn og etterprøvbarehet.

At forfatteren selv er fallskjermhopper gjenspeiles nok i oppgaven og det har vært en utfordring å tenke utenfor boksen og samtidig klare å gi oppgaven det akademiske preget som behøves. Arbeidstittlen for oppgaven var lenge "Hvordan gjete katter?". Problemstillingen var i utgangspunktet å se på *om* det var mulig å organisere basehopping og få basehoppere til å gå i flokk. Fokuset penset imidlertid mer og mer inn på risiko, og det ble etterhvert tydelig at ikke bare innebærer det en viss risiko å hoppe fra et fjell eller vedta en lov, men det er også en viss risiko forbundet med å levere et masterprosjekt som beveger seg utenfor rammer og forventninger. Tjora (2013) etterlyser kreativt mangfold blant forskere og studenter. Han understreker blant annet viktigheten av at forskningen må være sensitiv overfor kontekst og uttaler (Tjora 2013, s. 14):

"Den (metodelitteraturen, red.anm.) kan lede forskere og studenter i retning av svært standardiserte opplegg som i noen grad kan forsvares med utgangspunkt i metodelitteraturen, men som er lite sensitive overfor spesielle kontekstuelle forhold."

Risikoen for å hoppe base har blitt vurdert kontinuerlig underveis i oppgaveskrivingen, men den vurderes fortsatt som for høy for undertegnede. Risikoen for å levere en mindre konform oppgave har jeg imidlertid vurdert som akseptabel da muligheten til å få kommunisert et viktig budskap til myndigheter, andre eksterne aktører og ikke minst

basemiljøet prioriteres som det essensielle i dette prosjektet. Og som den høystimulisøkeren jeg er, er dette en risiko jeg er villig til å ta.

OPPGAVENS BEGRENSNINGER

Én begrensning er at det tilsynelatende finnes lite forskning på basehopping med organisasjon og ledelse som forskningsområde som kunne bidra til inspirasjon. Jeg fant mye relevant forskning om basehopping på temaene som ble beskrevet innledningsvis, og i tillegg fant jeg organisasjonsforskning på liknende aktiviteter, som for eksempel snowboarding og skating. Dette kompenserte i stor grad for mangel på spesifikk baselitteratur og jeg følte at jeg fikk trukket relevante paralleller.

Én annen begrensning er utvalget. Alle informantene hadde tilknytning til Lysefjorden og Kjerag og det tas dermed forbehold om at det er synspunkter som ikke har kommet frem. Baseinformantene uttrykker ikke andre synspunkter og holdninger i miljøet til organisering. Det ble observert en større aksept for organisering blant baseinformantene som ikke er forenelig med observerte holdninger til andre basehopperne i Norge, blant annet noen av dem som takket nei til å delta i prosjektet. Utvalget anses dog å representere generelle synspunkter i basemiljøet omkring temaer som Trollveggen, lovgivning, motivasjon, risiko og kommersialisering. At holdningene var sprikende i tilknytning til flere av disse temaene bidrar til å forsterke dette synet da dette gjenspeiler observerte holdninger i basemiljøet generelt.

OPPBYGGING AV RAPPORTEN

For å analysere basehoppingens fremtid er det nødvendig å se på hva som har bidratt til at basehopping har kommet dit den er i dag. Derfor presenteres utviklingen fra basehoppingen begynte i Norge og frem til i dag i kapittel 5, *"Overgangen fra undergrunn"*. Her kommer spesielt kommersialisering og risikoaspektet i fokus. Risiko er sentralt gjennomgående i basehopping og er et viktig tema innenfor blant annet baselovgivning. Det er derfor viktig å redegjøre nærmere for risikobegrepet. Kapittel 6, *"Risiko – det er farlig det"*, diskuterer objektiv og subjektiv risiko og stiller spørsmål ved hvem som er best kvalifisert til å håndtere risiko i forbindelse med basehopping. Dette leder over til kapittel 7, *"Risikohåndtering i praksis"*, som introduserer to måter risiko håndteres på i dag samt andre alternativer som eksisterer. Dette danner et bakteppe for kapittel 8, *"Hva skjer'a?"*, der problemstilling 1 besvares gjennom en scenarioanalyse av fire mulige fremtider for norsk basehopping.

Ett scenario skiller seg ut som en mer radikal reaksjon enn de tre andre; lovforbud. Dette leder over til besvarelsen av problemstilling 2 i kapittel 8, *"Den så vi ikke komme!"*. Her analyseres seks uintenderte konsekvenser av et generelt lovforbud. Oppgaven penser så i kapittel 9, *"Risiko forbudt!"*, over på en bredere diskusjon rundt disse konsekvensene; vil de ødelegge hensikten med loven, eller er dette konsekvenser samfunnet kan og vil akseptere? Forbudet i Trollveggen er en sentral del av denne diskusjonen.

I lovforarbeidene til Trollveggen-forbudet ble det fremhevet at holdningsskapende arbeid sannsynligvis ville ha bedre effekt på basemiljøet enn et forbud. Kapittel 10, *"Vi vil ikke ha regler!"*, diskuterer hvordan holdningsskapende arbeid kan drives i et miljø som tilsynelatende er iboende motstandere mot all organisering og systematisering av aktiviteten. Dette leder over til et sted der organisering av basehopping er akseptert; Kjerag i Lysefjorden. Dette danner bakteppe for kapittel 11, *"Byggeklusser i en lekegrend"*. Her besvares problemstilling 3 ved å presentere fire faktorer som kan fostre samarbeid med eksterne aktører og på denne måten oppnå økt aksept for basehopping i et lokalsamfunn.

5 OVERGANGEN FRA UNDERGRUNN

” Noen mener at reklame går utover det frie ur-greia, men jeg ser ikke sånn på det. –Basehopper #4

Hvordan påvirker økt kommersialisering basehopping? (Foto: Trond R. Teigen)

Det første dokumenterte basehoppet i Norge ble utført 23. juli 1980 fra Trollveggen av finnen Jorma Öster, og norske fallskjermhoppere hoppet etter samme år (BliNC magazine 2013). Med sine 1000 loddrette meter, ble Trollveggen raskt et populært sted for pionérene innen basehopping. Etter flere dødsfall ble imidlertid basehopping i Trollveggen forbudt ved lov i 1986 gjennom *Lov om forbud mot fallskjermhopping m.v. innenfor visse fjellområder* (LOV-1987-06-12-57). Til tross for høye bøter og inndragelse av utstyr ved brudd på loven, er Trollveggen fortsatt et svært populært sted for basehopping. Andre populære steder for basehopping er Kjerag, Gudvangen, Eikesdal og Romsdalen. I tillegg hoppes det fra diverse antenner, broer og bygninger i hele landet.

Også i Norge har basehopping sitt utspring fra fallskjermhopping, og lenge var basehopping og all medvirkning til baseaktivitet forbudt i Norge gjennom en forskrift vedtatt av F/NLF. På 1980-tallet var det mange ulykker i Trollveggen, og forsvarets 330-skvadron var de som hentet ut de omkomne basehopperne, noe som medførte betydelig risiko (Frittfall 2011; Wang 2014). Forsvaret satte til slutt foten ned og tok kontakt med fallskjermmiljøet med beskjed om at dersom baseaktiviteten ikke tok slutt, ville de ikke lenger støtte fallskjermhopping (Frittfall 2012; Wang 2014). Fallskjermmiljøet følte dermed at de begynte å miste samfunnsaksepten, og forbundet seg nødt til å ta avstand fra basehopping. Det ble

innført forbud mot basehopping for medlemmer i F/NLF og all form for deltakelse i baserelaterte aktiviteter førte til utestengelse fra forbundet (Wang 2014).

Det ble imidlertid ikke slutt til på basehopping. Aktiviteten fortsatte, men det ble en undergrunnsport. Ingen snakket høyt om at de drev med basehopping for å unngå represalier i form av utestengelse fra fallskjermforbundet. Forbudet ble imidlertid opphevet i 2000 i et årsmøtevedtak i F/NLF (Helen 2006). Opphevelsen av forbudet ble blant annet begrunnet med at fallskjerm og base pr. definisjon var to atskilte aktiviteter og at det derfor verken var ønskelig eller mulig for F/NLF å regulere basehopping. I vedtaket fraråder F/NLF sine medlemmer å drive med basehopping på grunn av den høye risikoen, men oppgir at deltakelse i baseaktivitet ikke gir F/NLF grunnlag til å iverksette reaksjonstiltak. Andre steder, for eksempel i Store Norske Leksikon og på NRK, opplyses det om at basehopping ble lovlig på grunn av at baseutstyret var blitt bedre, og at det var utviklet sikkerhetstiltak. Det er uvisst hvilke sikkerhetstiltak det er snakk om, men det kan tenkes at det siktes til utviklingen av organisert basehopping fra Kjerag i Lysebotn. Basehopping blir imidlertid av mange fortsatt oppfattet som et undergrunnsmiljø bestående av individualister som lever og ånder for å hoppe.

Kombinasjonen av kontinuerlig utvikling av utstyr, økt eksponering og menneskets evige søken etter å flytte grenser har ført til at basehopping tiltrekker seg mye mer oppmerksomhet fra eksterne interessenter enn tidligere. Utviklingen av vingedresser³ har ført til at utøverne flyr så nært objektet og så lavt over terrenget som mulig i jakten på nye, mer utfordrende og oppsiktsvekkende linjer⁴. Ironisk nok var tanken bak vingedressene å gjøre basehopping sikrere ved at dressene gjorde hopperne i stand til å fly lengre ut fra fjellveggen (The Telegraph 1. april 2014). Etterhvert som ferdighetene økte, og hopperne mestret å fly vingedresser, førte dette imidlertid til nye kritiske elementer innen hoppingen.

Også andre utstysprodusenter har påvirket utviklingen. Videodokumentasjon har alltid vært viktig i basemiljøet. To YouTube-søk på ”base jump” økte fra 380.000 treff i februar 2014 til over 555.000 treff 6. mai 2014. Kvaliteten på videoene har økt i takt med kvaliteten på kameraene, og hoppene dokumenteres fra alle mulige tenkelige vinkler. Dette

³ Stor hoppdress i nylon, med vinger mellom armene og beina som øker hopperens overflateareal, skaper bedre løft og dermed økt frittfalltid. Også kalt wingsuit, flaggermusdrakt, ekorndrakt og flyvedrakt.

⁴ Forhåndsbestemt flyrute i terrenget, som en basehopper følger fra utsprang til landing.

sensasjonsjaget har ført til at spektakulære videoer, der basehoppere raser langs bakken, mellom tretopper, gjennom hull i fjellvegger og rett over hodene på tilskuere jevnlig blir delt på internett.

Én baseinformant kommenterte dette som en gradvis utvikling i basemiljøet i takt med teknologien, men var usikker på om dette virket ødeleggende på sporten. Basehopperen forklarte at basehopping alltid har vært drøyt, men at forskjellen nå er terrengflyving⁵ med vingedress:

”Folk innser ikke helt enda hvor farlig det er. Det virker veldig lett, og det er så bra utstyr og teknikker (...) Folk føler seg trygge, men det er sinnsykt farlig. Gode folk stryker med, og det er en indikator på at det er farligere enn folk tror.” –Baseinformant #4

Flere av de andre baseinformantene var imidlertid enige om at videoene som deles ikke nødvendigvis er god PR for sporten. Flere fremtredende basehoppere har også tatt til orde for dette, spesielt i forbindelse med alle dødsfallene i Norge i fjor. Det ble blant annet snakket om den negative effekten videoer kan ha både på mer uerfarne hoppere i miljøet, i tillegg til andre mennesker som lar seg fascinere av det ekstreme. Flere av informantene uttrykte også bekymring over at hoppere ukritisk deler hoppvideoer på internett, noe som fører til at hoppere hele tiden tøyer grensene for å overgå hverandre. I tillegg til å påvirke internt i miljøet, fører dette også til at andre typer mennesker blir tiltrukket til og inkludert i sporten, noen med andre motiver og fremgangsmåter enn det som har vært tradisjonelt for aktiviteten:

”En annen gruppe er de utålmodige...streberne. Jeg har en følelse av at det er en liten gruppe som gjør ting for å få "kred". (...) Det er i denne gruppen det dør flest mennesker.”
– Basehopper #1

”De (nye basehoppere, red.anm.) har sinnsykt hastverk, og tar mye større sjanser.”
– Basehopper #6

”Jeg er helt sikker på at dette rekrutterer feil typer til sporten (...) Mange begynner å hoppe (fallsjerm, red.anm.) med feil motivasjon og så slutter de når oppvåkningen kommer. I basehopping er dette vanskeligere (...) Folk rekker å skade seg eller dø før erkjennelsen om feil motivasjon kommer.” - Basehopper #2

⁵ Snittflyving i terrenget; hopper flyr så lavt eller nært fjellveggen eller terrenget som mulig.

Én hopper kommenterte også den sensasjonspregete måten aktiviteten blir presentert på i media, hvordan dette bidrar til å skape et negativt bilde av aktiviteten og dermed ødelegger for de ”vanlige” hopperne:

”Det er provoserende at enkelte hoppere og TV-kanaler og media og sponsorer faktisk er med på å ødelegge grunnlaget for meg, og mange som hopper som meg, ved å gi et galt inntrykk. Jeg blir så lei av å høre: ”En liten feil så er man død!” og ”Bare centimeter unna!”. At det er inntrykket folk sitter igjen med...det er et helt annet synspunkt enn jeg og mange av de jeg hopper med har...og det irriterer og provoserer...og det skaper myter som er jævlig vanskelige å bli kvitt!” –Basehopper #2

Basehopping har ikke hatt et utpreget innslag av kommersielle interesser, men de siste årene har dette forandret seg. Serier som ”Oppdrag Sognefjorden” og ”Oppdrag Nord-Norge”, der utøvere fra forskjellige ekstremспортgrener ble samlet og utførte stunts i fantastiske naturomgivelser, og internettserien ”The Perfect Flight”, der to norske basehoppere reiser rundt i verden på jakt etter nye objekter og utfordrende linjer med et TV-team på slep, har blitt svært populære også utenfor miljøet. Det blir også produsert spill der en kan drive med terrengflyving på spillkonsoll eller datamaskin, basehopping brukes i økende grad i reklamer, og det er også et økt antall sponsorer på markedet. Tidligere ble utøvere sponset av typiske ekstremспортaktører som Red Bull og produsenter av ekstremспортutstyr, mens de siste årene har det også kommet nye aktører inn i miljøet, som for eksempel Nissan, XXL og Betsafe. Basehopping har altså i økende grad blitt kommersiell, og er ikke lenger den undergrunnsporten den litt eldre generasjonen hoppere er vant med - og gjerne skulle sett at den fortsatt var.

Til tross for at basehopping for noen fortsatt oppfattes som en livstil, kan det diskuteres om basehopping pr. definisjon begynner å bevege seg fra å være en livsstilssport til å bli en mer kommersiell ekstremспорт. Om dette er tilfellet kan det bli viktigere enn miljøet selv vil innrømme å systematisere aktiviteten. Økt kommersialisering fører også til at presset fra eksterne interessenter øker – både fra myndighetene og andre. Kommersialisering er én av hovedgrunnene til at det gjøres endringer i en idrett, og resulterer ofte i et økt behov for profesjonalisering og byråkratisering (Steen-Johnsen 2008).

I en studie av utviklingen i snowboardmiljøet og effekten av økt kommersialisering på kulturen, ble det argumentert med at inngåelsen av sponsoravtaler truet utøvernes subkulturelle identitet (Humphreys 1997). Utøvere mente at de oppnådde evig hedonisme

gjennom profesjonalisering, mens dette i virkeligheten var en byttehandel der forholdet sponsor-utøver ikke var noe annet enn et standard arbeidsgiver-arbeidstaker-forhold der arbeidsgiver satte standard for hva arbeidstaker kunne si og gjøre (Humphreys 1997). Utøverne har dermed ikke reell frihet til å si og gjøre hva de vil, og både profesjonalisering og kommersialisering handler hele tiden om å inngå kompromiss. Noen går så langt som å påstå at utøverne ofrer sin sjel, kreativitet og identitet for å tjene penger – og med dette forsvinner det særegne ved kulturen (Humphreys 1997). Det var delte meninger blant basehopperne om økt kommersialisering kommer i konflikt med aktivitetens kjerneverdier:

”...det er ødeleggende på flere plan, det er en konflikt mellom å presentere sporten som sporten er og mellom å selge sponsorplass – de to interessene er sjeldent sammenfallende.”
- Basehopper #2

Én basehopper uttrykte en annen mening omkring temaet:

”Jeg føler ingen konflikt. Basehopping skal ikke være sånn og sånn, det er jo litt av greia med basehopping – folk skal få gjøre det de vil.” - Basehopper #4

Frem til midten av 1980-årene var det forbudt å kjøre snowboard i norske alpinanlegg (Norsk Snowboardforbund 2014). Skisentrene skjønte imidlertid at snowboard var kommet for å bli og at det gikk an å tjene penger på aktiviteten. De aller fleste alpinanleggene i Norge har i dag egne snowboardområder, der det er spesielt tilrettelagt med hopp, rails⁶ og halfpipe⁷. Etterhvert som snowboard økte i popularitet, økte imidlertid også presset utenfra, og flere eksterne interessenter så potensialet for profitt.

Det har alltid vært en spesiell livsstil og filosofi knyttet til snowboard. Miljøet var lenge et undergrunnsmiljø, der individualisme i felleskap og gleden over å kjøre snowboard var viktigere enn konkurranser. Musikk, brettdesign og klær var viktige måter å uttrykke sin særegne identitet på (Norsk Snowboardforbund 2014). Fra å være en uglesett undergrunnsport der utøverne ble bortvist fra skianlegg, ble det en egen olympisk gren.

Med økt systematisering oppstod et ønske i miljøet om å bevare aktivitetens særegne kultur, identitet og livsstil (Steen-Johansen 2008). Motivasjon til å organisere snowboard

⁶ Stålrør som brukes for å utføre triks på snowboard eller skateboard

⁷ To buede ramper vendt mot hverandre, i tre, betong, metall, jord eller snø der det utføres triks

hadde sitt utsprang i nettopp dette ønsket, og var et direkte resultat av den økte interessen fra eksterne merkevareprodusenter og arrangører. Økende grad av kommersialisering og profesjonalisering av sporten gjorde at et behov for å sette aktiviteten i system meldte seg - spesielt fra internt hold (Steen-Hansen 2008; Coates m.fl. 2010). Byråkratiseringen som fulgte med profesjonaliseringen var imidlertid ikke forenelig med kjerneverdiene til snowboardsporten. Utøverne følte at deres særegne kultur og identitet ble truet ved at de ble dratt mellom det etablerte og det uetablerte samfunnet, og det oppstod friksjon da det ble stilt krav og forventninger til at utøverne skulle oppføre seg i henhold til sponsorenes og arrangørenes retningslinjer. Utøverne følte dermed at aktiviteten stod i fare for å tvinges inn i en mal og gjøres mainstream for å tilfredsstille eksterne interessenter, og det oppstod en splittelse i snowboardmiljøet mellom de som godtok byråkratiseringen og de som tok avstand fra den (Steen-Johansen 2008; Coates m.fl. 2010).

I basemiljøet er trendene de samme. Det er fellesskapet og livsstilen som holder utøverne samlet, og konkurranser er ikke en viktig drivkraft for basehoppere flest for å ta del i arrangementer. Økt kommersialisering i basehopping bidrar til at aktiviteten gradvis endrer seg fra en livsstilaktivitet til en salgsvare. Dette kan true det særegne ved aktiviteten, ikke bare ved at eksterne interessenter som sponsorer og arrangører setter premisser for hoppingen, men også ved at økt eksponering rekrutterer andre typer mennesker til sporten. Disse kan ha andre motiver enn mestringsglede og naturopplevelser. Om det er det observerte sensasjonsjaget i basehopping som har ført til at ulykkestallene har gått opp, skal en være forsiktig med å konkludere med. Likeledes er det for tidlig å si om ulykkesåret i 2013 i Norge er en trend. *Om* det skulle vise seg å være en trend, kan dette føre til at presset fra myndighetene øker – noe som kan medføre krav om regulering av aktiviteten. Videre er det heller ikke tvil om at aksepten i samfunnet for å utsette seg selv for risiko er blitt mindre. Måten basehopping blir fremstilt på, i noen sammenhenger, bidrar til å skape et sensasjonspreget bilde av en aktivitet der utøverne setter livet på spill. Basehopperne kan ikke ta det for gitt å få samfunnets tillit og aksept i forhold til å håndtere risikoen på egenhånd. Men hva er egentlig risiko, og finnes det en objektiv forståelse i samfunnet om hva som er for farlig? Neste kapittel vil introdusere begrepet risiko og diskutere forståelse av risiko.

6 RISIKO -DET ER DET FALI', DET!

” Det er ingen som driver med basehopping som jakter på døden. Vi er alt for glade i hva livet har å tilby.
- Basehopper #4

Hvorfor vurderer noen risikoen for å hoppe fra fjell som akseptabel? (Foto: Trond R. Teigen)

I forbindelser med ulykker blir et forbud mot basehopping ofte trukket frem. Både lokalbefolkning, politikere og andre anser dette som et tiltak for å begrense aktiviteten og dermed antall ulykker. Justisdepartementet har tidligere konkludert med at et lovforbud ikke er hensiktsmessig, verken i Kjerag eller generelt i Norge (Aftenbladet 2000). Debatten blusset opp på ny i forbindelse med tre dødsulykker i Aurland kommune i løpet av juli, august og september 2013. Ordføreren i Aurland, Noralv Distad, har siden gått hardt ut mot basemiljøet, og har tatt til orde for både strengere regulering og forbud. Ett av hovedargumentene til Distad er at hopperne ikke bare utsetter seg selv for fare, men at de også utsetter redningsmannskap for risiko (NRK 2013).

Risiko er et diffust begrep, men kan beskrives som en situasjon eller hendelse der noe står på spill, og der sannsynligheten for utfallet er usikkert (Aven 2010). Risiko kan knyttes til en uønsket hendelse, resultatet av en uønsket hendelse eller sannsynligheten for at en uønsket hendelse vil oppstå. I basehopping et *utfallet* av en uønsket hendelse kjent; det er enten en skade eller døden. Det er ingen tvil om at basehopping er risikofylt og *kan* føre til en

ulykke. *Sannsynligheten* for at et basehopp fører til skade eller til døden er imidlertid vanskeligere å fastslå.

Risiko er svært sentralt i diskursen om forbud mot basehopping, og argumentasjonen går ofte på at aktiviteten er for farlig for både utøver og redningsmannskap, og at den derfor bør forbys. Noen setter grensen for hva som oppleves for farlig, og ser behovet for at vi må beskyttes mot oss selv. Dilemmaer oppstår imidlertid når en skal sette kriteriene for hva som er *for* risikofylt. Dette har å gjøre med opplevd risiko kontra reell risiko.

Breivik (2002) peker på at siden etterkrigstiden har man prøvd å skape et trygt samfunn der lover og regler innføres og for å beskytte oss mot farer, med det resultat at vi får et samfunn som blir stadig mer kontrollert og regulert. Barn beskyttes i større grad mot farer, og det å falle ned fra et tre og slå seg er ikke lenger like akseptert. Biler blir stadig bedre utstyrt, og det er i dag vanskelig å få kjøpt en ny bil som ikke er utstyrt med airbag, ABS-bremser og traction control.

I skrivende stund pågår det en debatt i forbindelse med at to finske dykkere omkom i Pluragrotta utenfor Mo i Rana i februar i år. Etter ulykken innførte politiet ferdsselsforbud i grotta og avgjorde at de to dykkerne ikke skulle hentes opp (NRK 27. mars 2014). Begrunnelsen var at det var for risikofylt for bergingsdykkere å hente opp de to forulykkede. Finske dykkere valgte imidlertid å trosse forbudet og dykket selv ned og hentet opp de to omkomne. Norske grottedykkere viste forståelse for dette, og argumenterte med at riktignok har Norge regler som skal ivareta individets sikkerhet, men at dette var svært kompetente dykkere som tok en kalkulert risiko og gjennomførte en gjennomtenkt og planlagt aksjon. Norske grottedykkere mente at det var naivt å tro at grottedykkere som har vurdert sin kompetanse som god nok til å utføre en slik aksjon ville la være. At de finske dykkerne trosset et ferdsselsforbud er en annen sak, og dette blir også fulgt opp av politiet.

Også for basehopping kan det være vanskelig å bedømme hva som er for farlig. Å hoppe fra en vertikal vegg på 1000 meter med nødvendig kunnskap, trening og erfaring er uten tvil risikofylt, men ikke nødvendigvis *for* farlig. Basehoppere hopper ikke fra en fjelltopp primært fordi muligheten for en ulykke er der. Flere snakket om kontroll, og det å være i stand til gjøre noe som i utgangspunktet er veldig ekstremt til en fornuftig handling.

Blant basehopperne som ble intervjuet i dette prosjektet var mestringsfølelse en gjenganger på spørsmål om motivasjon og drivkraft. Som én av utøverne uttalte:

” Det å sette seg selv i en slik ekstrem situasjon gjør det vanskelig å samle tankene, vanskelig å gjøre helt enkle ting – og det gir derfor en ekstrem mestringsfølelse.” – Basehopper #4

Utøvere av risikosport blir ofte assosiert med ”adrenalinjunkier” som lever på kanten og risikerer livet for å drive med sin aktivitet, og deltakelse blir ofte ansett som sosialt uakseptabelt, egoistisk og avvikende (Brymer og Schweitzer 2013). For den gjennomsnittlige ekstremспортutøver fortøner nok disse beskrivelsene seg både unyansert og forenklet. Forskning viser også at realiteten er en helt annen; for utøvere flest handler ekstremспорт om friheten og livet (Breivik 2004; Langseth 2012). Én av baseinformantene uttalte:

”Det jeg setter pris på med base-hoppingen er friheten. Det å gå på fjellet med mennesker jeg liker og bryr meg om isteden for å bli satt i en gruppe og på et løft i et trangt fly med tilfeldige mennesker (refererer til fallskjermhopping, red.anm.)” - Basehopper #1

Risiko er riktignok en viktig faktor for utøvere av ekstremспорт, og Giddens (i Breivik 2004) beskriver risikotaking som en personlig redsel for å ikke leve et meningsfylt liv. Ekstremспортutøvere trenger mer og kraftigere stimulans enn mange andre for å føle at de lever, og søker spenning, glede og mestringsfølelse gjennom aktiviteter som utfordrer, er risikofylte og innebærer en viss fare (Breivik 2004; Hetland og Vittersø 2012).

Stimuliforskning viser at det er store individuelle forskjeller i risikovillighet (Zuckerman, i Breivik 2002). Det er en sterk korrelasjon mellom stimulibehov og fysisk risikoatferd; mennesker som oppsøker og er komfortable med sterk stimulering er i større grad villig til å utsette seg for fare. I 1984 ble det gjennomført en undersøkelse blant norske fallskjermhoppere som viste et høyt gjennomsnittlig stimulibehov (Breivik 2002). Det samme gjelder sannsynligvis for redningsmannskaper. Både RAR og 330-skvadronen uttrykte at å utsette seg for risiko var en del av deres jobb, og Breivik (2002) belyser dette nærmere og argumenterer med at redningsmannskap motiveres av å hjelpe andre, men også av oppleve spenning – forskjellen er at de tar ut spenningsnivået på en måte som er mer sosialt akseptert. Både ordføreren, politiet, RAR og basemiljøet hadde refleksjoner rundt temaet:

”For vi (klatrere og basehoppere, red.anm.) har noe til felles. Selv om den ene gjerne er litt mer ekstrem enn den andre, så er det mye likt der. Spesielt dette som går på risiko og risikovurdering.”

- Bjørn Jacques, redningsklatrer i RAR

”De (basehopperne, red.anm.) mangler et redselsgen, det er lett å mene det, men samtidig så vet jeg jo at de tenker på risiko, men de tenker kanskje på risiko på en annen måte.”

– Ole Tom Guse, Ordfører i Forsand kommune

”...det har nok litt med at en oppfatter dette rent personlig, at en tenker at dette er jo galskap, dette er jo omtrent folk som ønsker å dø, det er jo hasard, mens andre ser på det som OK, en har et samfunn der folk må få lov til å utfolde seg innen rimelighetens grenser.”

- Arild Kleven, Politiførstebetjent, Strand og Forsand Lensmannskontor

”(...) blir lei av at folk skal bestemme hvilken risiko en skal ta. Som meg; jeg vil jo gjøre det jeg selv vil, jeg vil ikke at andre skal bestemme hva som er for drøyt for meg - jeg må jo avgjøre dette selv!” -Basehopper #4

I motsetning til beskrivelsene om ekstremisportutøvere som adrenalinjunkier som er villig til å ofre livet, beskriver Pain og Pain (i Brymer og Schweitzer 2013, s. 866) ekstremisportutøvere som: ”...careful, disciplined, well-trained, well prepared, and self-aware”. De aller fleste utøverne har gått gjennom en opplæringsperiode og kjenner sine styrker og svakheter, og undersøkelsen viser at utøvere ikke ønsker å risikere livet ved å bevege seg for langt utenfor sitt ferdighetsnivå (Brymer og Schweitzer 2013). I søken etter stimulans som gir livet mening, utsetter ekstremisportutøvere seg frivillig for høy risiko, men er samtidig rimelig overbevist om at de har ferdigheter som gjør at risikoen reduseres til et minimumsnivå (Breivik 2004; Hetland og Vittersø 2012; Brymer og Schweitzer 2013).

Risikotaking handler altså om en balanse mellom utøverens evne til å forberede seg godt nok til å kontrollere både frykten og elementene, men samtidig å utfordre seg selv nok for å få den stimulansen som behøves for å gi livet mening. Dette forklarer også hvorfor grensene i basehopping og andre risikoaktiviteter stadig flyttes; jo mer erfaren en basehopper blir, jo mer komfortabel blir utøveren i elementet og behøver dermed å utfordre mestringsgleden ytterligere (Breivik 2002).

For at noen skal kunne si at noe er *for* risikofyllt, må det nødvendigvis foreligge kriterier for å bedømme risiko. Risiko kan enten kategoriseres som *objektiv* eller *subjektiv* (Aven 2010).

En kan godt si at basehopping er 9 på en risikoskala, men uten å ha et felles referansegrunnlag gir tallet 9 ingen mening (Human Content 2013). Ved å se på statistikk for antall utførte basehopp, og ulykkesfrekvensen de siste årene, kan man anslå sannsynligheten for at en uønsket hendelse oppstår i den samlede aktiviteten. Ved å sammenlikne data med liknende aktiviteter, som for eksempel dykking, frikjøring eller paragliding, kan en så plassere risiko for basehopping i forhold til de andre aktivitetene. Historiske data kan bidra til å spå trender, men å ta i bruk tradisjonell statistisk analyse for å definere risiko er imidlertid mer utfordrende (Aven 2010).

Objektiv risiko kan anslås ved hjelp av historisk og frekventistisk data (Aven 2010). Frekventistisk sannsynlighet er basert på repeterbare hendelser, men er ikke alltid mulig å fastslå. *Subjektiv risiko* er mer eller mindre kvalifiserte anslag knyttet til unike hendelser, og baserer seg på kunnskap, vurderinger, erfaringer og personlige preferanser (Aven 2010). Subjektiv risiko er dermed knyttet til følelser og vil variere både mellom individer i samme situasjon og mellom situasjoner for samme individ.

Innen basehopping er det nærmest umulig å sette en objektiv risiko knyttet til enkelte hopp, eller enkelte hoppere. En kan si at muligheten for en ulykke eller et dødsfall er *tilstede* for hvert enkelt basehopp, men det er vanskelig å si noe om *sannsynligheten* for at en hendelse inntreffer. Om en ordfører uten kunnskap og erfaring velger å hoppe base, er sannsynligheten stor for at det skjer en ulykke og hoppet kan derfor beskrives som svært risikofylt, og til og med *for* risikofylt. Om en erfaren basehopper med kunnskap og erfaring om utstyr og teknikker hopper, er derimot sannsynligheten mye mindre for at en uønsket hendelse skal inntreffe, og risikoen er dermed vesentlig lavere.

Vurdering av risiko i forbindelse med basehopping må i stor grad være subjektiv. Faktorer som legges til grunn for å vurdere hvordan risikoen skal håndteres, og av hvem, kan være: aksept for risiko for utøvere og i samfunnet generelt, oppfattelse av samfunnsnytte, hvor familiære de involverte er med den risikofylte situasjonen og vurderingen av sannsynligheten for at en hendelse skal oppstå (Aven 2010). Det er usikkert om vurderinger knyttet til objektiv og subjektiv risiko i ekstreme aktiviteter ligger i kompetansen og mandatet til for eksempel en ordfører. Mange vil nok argumentere med at individene som selv utfører aktiviteten har bedre forutsetninger for å bedømme hvor grensen bør gå.

”Ellers så må jo folk...hver enkelt, vurdere sin egen sikkerhet. Altså, satt på spissen, hvis vi skulle inn og regulere noe og mene noe om at folk ikke bør hoppe fra en fjelltopp for at de ikke har kompetanse som gjør at de klarer å komme sikkert ned, så skulle vi strengt tatt ha gått inn og nekta flere folk som går til Preikestolen òg”.

- Ole Tom Guse, Ordfører i Forsand kommune

RISIKOHÅNDTERING I PRAKSIS

Det er to pågående prosesser i forbindelse med basehopping i Norge i dag. Det ene, som omhandler regulering, skjer offisielt og er mest synlig i media. Det snakkes ikke om andre alternativer på offisielt plan. Innad i miljøet, derimot, snakkes det om andre alternativer. Selvregulering og basevettregler er noen av samtaleemnene. Dette er snakkiser, men ikke nødvendigvis positive snakkiser blant alle. Fremtredende hoppere internasjonalt, som for eksempel tidligere instruktør i Kjerag, Chris ”Douggs” McDougall, og vingedressprodusent Robert Pecnik har begge delt sine bekymringer for og stiller spørsmål ved årsaker til den negative utviklingen i aktiviteten (Basedreams 2012; The Daily Telegraph 2014). Ulykker, utvikling og tiltak står på dagsorden i mange henseende, også blant forbund i andre land, som Sveits, Tyskland og Australia.

Ved å se på utviklingen og trender for både regulerte og uregulerte basesteder i Norge vil oppgaven nå gi et bilde av hvilke retninger aktiviteten *kan* ta i fremtiden. I tillegg er det interessant å sammenlikne basehopping med liknende aktiviteter for å få et inntrykk av hvordan annen luftsport reguleres. Para- og hanggliding er aktiviteter som myndighetene har valgt å regulere ved å innføre forskrifter for lovlig flyving.

Et sannsynlig scenario pr. i dag er for øvrig at ingenting formelt gjøres for å håndtere risiko forbundet med basehopping, verken fra basemiljøet eller myndighetenes side. At ingenting gjøres er imidlertid ikke det samme som at ingenting skjer.

Mulig utvikling for basehopping i årene fremover vil nå beskrives, og formålet er å danne et bilde av hva utfallet av handling, eller mangel på sådan, kan føre til for både basemiljøet og eksterne interessenter. Neste kapittel presenterer fire framtidsscenarier for basehopping i Norge.

7 HVA SKJER'A?

- FIRE SCENARIOER OM FREMTIDENS BASEAKTIVITET I NORGE

” (...) changing policies of the state and increasing commercialization are conceived as main sources of change in sport, often resulting in professionalization and bureaucratization (Steen-Johnsen 2008, s. 337)

Selvorganisering i en individualistisk kultur (Foto: Romain Friedli)

Dette kapittelet besvarer problemstilling 1:

Hva er mulig fremtid for basehopping i Norge?

Utviklingen innen basehopping fortsetter, men det er ikke lett å si hvilken retning den vil ta. For å starte tankeprosesser rundt hva som kan skje, vil følgende fire framtidsscenarier bli diskutert:

- 1) Offentlig regulering gjennom forbud
- 2) Offentlig regulering gjennom forskrifter
- 3) Ingenting formelt gjøres – mye skjer
- 4) Selvregulering

BAKGRUNN FOR VALG AV SCENARIER

Scenario 1 er basert på et eksisterende lovforbud mot basehopping, og beskriver et utvidet forbud mot basehopping. Dette skiller seg mest ut fra de andre tre scenariene. Om myndighetene skulle bestemme seg for å forby basehopping, signaliserer dette at samfunnet ikke aksepterer basehopping, og tar avstand fra aktiviteten.

Scenario 2 er inspirert av reguleringen av para- og hanggliding og fallskjermhopping. Det er et lovforbud ”light”, og fremstår som en mildere form for regulering. Det er fortsatt aksept for å drive med aktiviteten i kontrollerte former.

Deretter følger scenario 3, som er inspirert av nå-situasjon der det ingenting formelt gjøres, verken fra basemiljøet eller fra myndighetenes side. Det skjer allikevel endringer, men uten at noen har kontroll på disse – kanskje med unntak av kommersielle interessenter.

Tilslutt beskrives scenario 4 som har hentet inspirasjon fra selvorganiseringen i Kjerag og i Sveits, samt tiltak i snowboardmiljøet. I dette scenariet tar basemiljøet selv kontrollen over sin egen livsstil.

INTERESSEENTER

Det er viktig å inkludere ulike interessenter i scenariene og belyse hvordan de forskjellige aktørene både påvirker og responderer på endring. Mange flere enn de som er nevnt under er berørt, men disse ansees som de viktigste i dette prosjektets kontekst:

- Basemiljøet
- Myndighetene; lovgivende og utøvende
- Lokalsamfunn
- Redningsmannskaper
- Sponsorere, arrangører og andre kommersielle interessenter

SCENARIO 1: OFFENTLIG REGULERING - LOVFORBUD

Kommersialiseringen har tatt overhånd, og setter i stor grad premissene for hoppingen. Basehopperne lar seg styre av sponsorer, konkurranseelementet har fått en stor plass i hoppingen og vinnermentalitet overskygger tradisjonelle verdier som vennskap og samhold. Rekrutteringen er formidabel, men ingen har kontroll på opplæring og veiledning, og nye hoppere får dermed ikke den oppfølgingen som behøves for å utvikle gode holdninger til aktiviteten. Myndighetene har ikke lenger oversikt over områder det hoppes i, redningsmannskaper må stadig utføre risikofylte redningsaksjoner, og mennesker og lokalsamfunn blir utsatt for store påkjenninger.

For å gjenvinne kontrollen innfører dermed myndighetene et totalforbud mot basehopping i Norge gjennom ”Lov om forbud mot fallskjermhopping m.v. i visse fjellområder”. Loven blir utvidet til alle fjellområder i Norge, og forbudet blir begrunnet med at risikoen både for utøverne og redningsmannskaper er for høy, i tillegg til at aktiviteten ikke er ønskelig da den ikke tjener samfunnet på noen positiv måte. Bøter og inndragelse av utstyr blir videreført som sanksjoner ved brudd på loven. Myndighetene har vedkjent at forbudet ikke vil få slutt på all basehopping og vil få uønskede effekter, men mener at dette er bivirkninger samfunnet er villig til å leve med for å få redusert antall dødsulykker. I de mest populære fjellområdene innføres det også et forbud mot redning ved å innføre ”No rescue zone”. Hensikten er å styre atferd i ønsket retning og fungere avskrekkende ved at hopperne vet at de ikke lenger blir reddet. Politiet har høyt fokus på å håndheve loven, og bruker store ressurser på å jakte på basehoppere både i fjellet og på bakken. Turgåere og andre som beveger seg i populære områder for basehopping oppfordres til å ta kontakt med politiet om de observerer basehoppere.

Loven har en positiv effekt ved at den stanser all kommersialisering rundt aktiviteten, rekrutteringen går dermed ned og ulykkesantallet likeså. Terskelen for å hoppe base blir også høyere, og gjør at flere slutter med basehopping i frykt for å bli tatt, det er dermed kun de aller mest ivrige som fortsetter. Lokalsamfunnene er fornøyd med at basehoppere ikke lenger omkommer i deres egen bakgård og myndighetene føler at de har fått større kontroll. Politiet føler derimot at de må prioritere bort viktige saker for å følge opp forbudet, og sliter med å prioritere ressursene riktig, både med tanke på personell, tid og penger. Basemiljøet innser at det hadde muligheten til å påvirke myndighetene positivt, men tapte kampen om sin egen livstil da ingen var villig til å ta tak eller bruke ressurser på å verne om aktiviteten. Sponsorer

og arrangører med kommersielle interesser mister også en inntektskilde, men finner fort andre aktiviteter å investere i.

Loven fører imidlertid til flere konsekvenser som myndighetene ikke forutså da utvidelsen av lovforbudet ble vedtatt. Dette vil bli diskutert nærmere i kapittel 9.

REALISTISKE FORVENTNINGER

Et forbud mot basehopping har vært et tilbakevendende tema i årevis, og senest høsten 2013 ba ordføreren i Aurland Justisdepartementet undersøke mulige lovhjemler for å forby hopping. Kommersialiseringen er økende i basehopping og det registreres allerede at rekrutteringen til sporten har endret seg. Aksepten for å drive med risikofylte aktiviteter generelt blir stadig utfordret, og vi beskyttes i større grad mot oss selv gjennom forskrifter og økt fokus på bruk av sikkerhetsutstyr. At det allerede eksisterer et eksplisitt forbud mot basehopping i Norge kan også gjøre at terskelen for å utvide forbudet er lavere enn om det ikke fantes en slik lov. Om antall ulykker i 2013 viser seg som en trend kan dette være én reaksjon. 2014 har ikke begynt spesielt positivt for basemiljøet; i mars hadde det allerede vært sju dødsfall i utlandet. Det har ikke vært noen ulykker i Norge, men sesongen her så vidt startet. Et forbud mot basehopping kan derfor være et realistisk scenario.

SCENARIO 2: OFFENTLIG REGULERING - FORSKRIFTER

Myndighetene har valgt å regulere basehopping som luftsport med hjemmel i Lov om luftfart (LOV-1993-06-11-101), og med virkeområde i loven. En forskrift om utførelse av basehopp blir vedtatt, som innebærer at basehopp kun kan utføres av personer med tilknytning til en organisasjon og klubb som har et sikkerhetssystem godkjent av Luftfartstilsynet. Sikkerhetssystemet inneholder elementer som plan for utdanning av utøvere, vedlikehold av kunnskaper og ferdigheter, utstedelse av sertifikater, materiellreglement med krav til konstruksjon og vedlikehold av seletøy, fallskjerm og annet tilleggsutstyr. Operative bestemmelser for forskjellige arter av basehopping, for eksempel lavhopp og vingedresshopp, inngår også i systemet. Det blir også stilt krav til utsprangspunkt, landingsområder og utlandingsområder for å kunne bli godkjent som basehoppfelt, i tillegg til at det må være en form for kommunikasjon mellom utsprangspunkt og landingsområde. Det innføres også bestemmelser for minsteavstand til terreng og fjellvegg, i tillegg til laveste

trekkhøyde. Videre utvikles det prosedyrer for avviksrapportering og utvikling av hendelsesrapporter.

Basehopping er underlagt Norges Luftsportforbund (NLF) som en egen seksjon (B/NLF), og et valgt forbundsstyre har ansvar for å følge opp reglementet i håndboken som skal sørge for at elementene i sikkerhetssystemet til enhver tid blir fulgt opp og videreutviklet. En sikkerhetskomité er også opprettet, og har i samarbeid med Luftfartstilsynet nedfelt krav til typegodkjent seletøy, fallskjermer og vingedresser. Komitéen har også ansvar for å granske ulykker og rapportere hendelser som skal bidra til videre sikkerhetstiltak.

Det er opprettet baseklubber i de største og mest populære hoppregionene: Stavanger BASE Klubb, Romsdalen BASE Klubb, Voss BASE Klubb, TrønderBASE, Østlandet BASE Klubb og Nordnorsk BASE. Klubbene består av styrer som utnevner en hovedinstruktør, samt er ansvarlige for opplæring og sikkerhet. De har også ansvar for å godkjenne lokale fjell som hoppobjekter, der det er en minstehøyde for hva som regnes for forsvarlige fjell. Videre har klubbene ansvar for oppfølging av enkeltmedlemmers progresjon, utstedelse av sertifikater og holdningsskapende arbeid.

Hopping som innebærer brudd på forskriftene er straffbart og fører til straffereaksjoner som bøter eller fengsel i inntil 1 år, samt inndragelse av utstyr.

De fleste basehopperne i Norge har innrettet seg etter forskriftene, og aksepterer og følger reglementet i håndboka. Reglementet gjør at det har blitt vanskeligere å hoppe utenfor organiserte miljøer. Samtidig har det ført til krav til mer organisering og ressurser for å få hoppet og hoppingen har dermed blitt mer begrenset. Lokalsamfunnene og lokale myndigheter er tilfreds da hoppingen foregår i kontrollerte former og innenfor visse tidsrom på døgnet. En liten andel hoppere driver fortsatt med ”snikhopping”, men det er en pris myndighetene har akseptert å betale da fordelene langt på vei overskygger ulempene ved tiltaket. Økt kontroll, systematisk opplæring og holdningsskapende arbeid har nemlig ført til at antall ulykker har gått ned. I tillegg har organiseringen ført til økt kontroll på de kommersielle interessentene, som får mindre påvirkning i miljøet da utøverne må inneha sertifikater og en viss erfaring for å kunne ta del i sponsede aktiviteter. Reguleringen har også ført til at mye av det spektakulære som preget basehopping har forsvunnet, og de

kommersielle sponsorene har dermed begynt å miste interessen da basehopping ikke lenger er like sensasjonspreget som tidligere.

Til tross for at basemiljøet i stor grad har innrettet seg, føler de at mye av inspirasjonen for å drive på med basehopping har blitt tatt fra dem, spesielt frihetsfølelsen. Det har også oppstått en intern splittelse i miljøet mellom de basehopperne som innretter seg og de som nekter å følge reglementet. Mange velger å dra til utlandet for å hoppe. Der er begrensningene mindre, noe som bidrar til å løse noe av spenningen. Snikhopping er imidlertid fortsatt en utfordring, og bidrar til å stille de hopperne som har innrettet seg i et dårligere lys.

REALISTISKE FORVENTNINGER

Flere aktiviteter har opplevd at offentlig regulering har tvunget seg frem, blant annet ble hang- og paragliding vedtatt å reguleres som luftsport under Norges Luftsportsforbund (Norges Luftsportsforbund 2014). Det blir blant annet stilt krav til opplæring, sertifisering, forsikring, sikkerhet, utstyr godkjent av Luftfartstilsynet, og medlemskap i klubb for å få lov til å drive med aktivitetene. Disse aktivitetene har visse likhetstrekk med basehopping da hvem som helst i utgangspunktet kan kjøpe seg en paraglider og ta av fra et hvilket som helst fjell. Fra offisielt hold har det også flere ganger blitt tatt til orde for strengere regulering og krav til opplæring og sertifisering av basehopperne. At myndighetene kan velge å regulere basehopping på lik linje, er dermed realistisk. Spørsmålet er om basehopping kan defineres som luftsport, om NLF har interesse av å involvere seg i basehopping, og om basehopperne flest aksepterer å innordne seg under et forbund. Det finnes mange fjelltopper i Norge å hoppe base fra, det betyr at det er like mange fjelltopper et forbund og myndighetene skal ha kontroll på - med de ressursmessige utfordringer dette byr på.

”En kan ikke ignorere at regulerte steder har en god sikkerhetsstatistikk. Det er ikke noe bevis, men det kan tyde på at organisering fungerer.” –Basehopper #2

SCENARIO 3: INGENTING FORMELT GJØRES – MYE SKJER

Det blir ikke gjort noe, verken fra internt eller eksternt hold, men det er allikevel utvikling og endring i aktiviteten – som ingen har kontroll på. Endel av hoppingen fortsetter som før, men terrengflyving øker i popularitet og miljøet deles inn i to distinkte leire: 1) hverdagshopperne, og 2) profesjonelle terrengflyvere.

Leir 1 er foreløpig den største gruppen, og driver med ”hverdagshopping” på amatørnivå. Populære hoppsteder er Rogaland, Romsdalen, Gudvangen og diverse bygninger, broer og kraner i hele Norge. De organiserer seg i småklubber bestående av venner som går mye sammen på tur, hopper sammen og tar vare på hverandre. Innpass i disse klubbene baserer seg på vennskap og naturlig tilhørighet. Noen grupper har et høyt sikkerhetsfokus og er reflekterte i forhold til egen sårbarhet og har realistisk oppfattelse av egne ferdigheter. Andre grupper har en annerledes oppfattelse av risiko; de er tilbøyelig til å overvurdere egne ferdigheter og er svært risikovillige. Disse gruppene er også mest påvirkelige av de profesjonelle terrengflyverne og aspirerer mot denne leiren. Hoppene utført i disse gruppene er mer risikofylte og hopperne utsettes oftere for skader og uhell, men ikke nødvendigvis med dødelig utgang.

Leir 2 er de profesjonelle hopperne som jobber som terrengflyvere og er sponset av både interne og eksterne aktører. Den består av to grupper: pionérene og jyplingene. Pionérene består av litt eldre hoppere som fortsatt er i live, disse hopperne har opparbeidet seg erfaring og kunnskap som gjør at de tar bedre beslutninger. Dette innebærer også mer konservativ flyving, som ikke er like spektakulært på film, og det er lengre mellom hver eksponering fra disse hopperne. Jyplingene er yngre og mer uerfarne hoppere som begynner å sette større preg på miljøet. Disse hopperne er flinke til å posisjonere seg, henger sammen med de ”riktige” menneskene, har medietekke og er villige til å strekke grensene veldig langt for å få oppmerksomhet.

Eksterne aktører med sin egen agenda involverer seg i enda større grad. Dette er pengesterke organisasjoner som ser potensialet for profitt som introduserer egne konsepter og arrangementer. I de nye konseptene står konkurranseelementet sterkt. Dette fører til krav til å sette aktiviteten i system, og det blir innført regler for å sørge for at poengdelingen blir rettfærdig. Pengepremiene er høye og utsiktene til gode sponsoravtaler er dertil hørende og lokker til seg basehoppere fra hele verden. Helikoptre blir ofte brukt for å frakte hopperne raskt til utsprangspunktene, og dermed kan det gjøres flere hopp enn om utøverne må gå opp selv. Dette er attraktivt, da helikopterturen er gratis – sponset av arrangører. Konkurransene er åpne for alle og blir arrangert flere ganger i året, i flere forskjellige områder i hele Norge. Tidligere var ikke konkurransen viktig for basehoppere, men dette har gradvis endret seg på grunn av kreative konkurranseformer som fokuserer på egenutvikling og moro, samt flotte premier. Utøvere som ikke ønsker eller kan delta i konkurransen kan være med som tilskuere

under arrangementer, men får ikke tilgang til å hoppe og dermed stenges mange av hopperne fra leir 1 ute.

Kommersielle interessenter får stadig økt innflytelse, og tar mer kontroll over både utstyr og konkurranser. Resultatet er at basemiljøet mister kontroll over egen livsstil. Dette fører til en indre konflikt mellom én profesjonell side og én anti-kommersiell side, og miljøet blir dermed splittet og enda mer uoversiktlig. Konkurranseselementet fører til intern kniving, og sammen med et økt behov for regler og systematikk, blir kjerneverdiene i basekulturen truet.

Til tross for at leir 2 foreløpig er i mindretall, tiltrekker de seg mest oppmerksomhet og sørger derfor for størstedelen av rekrutteringen. Kombinasjonen av sensasjonelle videoer med spektakulære hopp og karismatiske personligheter gjør at andre typer mennesker blir tiltrukket av aktiviteten - veldig mange med et ønske om å gå fra "zero to hero" på så kort tid som mulig. Dette innebærer at mange fallskjermhoppere begynner å hoppe base så fort de når anbefalt hoppgrense, eller gjerne før dette. SBK driver med holdningsskapende arbeid og opplæring i Kjerag, men basestedet blir ansett som gammeldags og fjellet blir oppfattet som for lite utfordrende. De mer erfarne hoppere velger å dra til andre steder enn Kjerag der de kan drive med terrengflyving. Dette fører til at også de nye hopperne drar andre steder for å hoppe. Uerfarne hoppere finner grupper som tar dem med og lærer dem opp internt, og blir de nektet innpass i én gruppe oppsøker de en annen. Det er dermed liten eller ingen kontroll på hvilke type mennesker som rekrutteres. Holdningsdannelse og sikkerhetsfokus blir tilfeldig og avhenger av hvilken type gruppe en ny hopper begynner i. Spadiske forsøk på å skape gode holdninger i miljøet gjøres riktignok gjennom informasjonsdeling og spredning av basevettregler, men arbeidet er for lite systematisk til å ha en stor nok effekt.

Ulykkestrenden i leir 1 og 2 er den samme: Antall hopp går opp, antall dødsulykker går opp, og ulykkesfrekvensen øker. Det er et flertall av yngre, mannlige hoppere med liten erfaring, stort hastverk, lav opplevd risiko og overdreven tro på egne ferdigheter som dør.

Hopperne er i utgangspunktet fornøyd med å få holde på uten innblanding. Basemiljøet begynner imidlertid sakte, men sikkert å miste kontroll på livsstilen. Basehoppere som ønsker å jobbe med sikkerhetsarbeid og holdningsskapende arbeide når ikke igjennom til de hopperne som trenger det mest da terrengflyverne er de største agenda-

og trendsetterne i miljøet. Myndighetene på sin side føler at de begynner å miste oversikt og kontroll i et miljø som blir stadig mer fragmentert. Redningsmannskaper opplever økt oppdragsmengde og press, både de profesjonelle og frivillige, med flere risikofylte redningsaksjoner i vanskelig terreng. Lokalsamfunnene opplever også økt belastning. Antallet ulykker i egen bakgård øker, i tillegg fører økt bruk av helikopter til mye støy i de ellers naturskjønne omgivelsene. Enkelte av de profesjonelle basehopperne merker en gryende misnøye, og føler at de har byttet friheten mot penger. De blir tvunget inn i en mal av sponsorer og opplever at de ikke lenger får drive med basehopping på egne premisser. ”Hverdagshopperne” på sin side kjemper for å bevare sitt omdømme som stadig utfordres av sensasjonsjaget blant de profesjonelle hopperne. Vinnerne er de eksterne sponsorene og arrangørene som tjener mye penger på å ta kontroll over en livsstilspport, samt den nye generasjonen basehoppere som aksepterer den kommersielle overtakelsen av aktiviteten.

REALISTISKE FORVENTNINGER

Mens denne oppgaven har blitt skrevet, har det omkommet sju basehoppere i utlandet. Sesongen i Norge har så vidt begynt og hvordan denne forløper vil nok spille en stor rolle for om det blir satt i gang bevegelse eller ikke. Det observeres en økende interesse for basehopping fra eksterne interessenter. Tidligere var det stort sett sponsorer med tilknytning til miljøet som preget bildet, men i de siste årene har også andre firmaer sett potensialet for profitt. Om det blir en ny ulykkes sesong i Norge er sannsynligheten stor for at noe skjer, men det er vanskelig å forutse om det er myndighetene eller basemiljøet som tar kontrollen. Om det blir en sesong med få eller ingen ulykker, fortsetter sannsynligvis hoppingen uten at noen bevisste endringer gjøres. De ukontrollerte endringene vil imidlertid fortsette.

SCENARIO 4: SELVREGULERING

Basemiljøet føler at samfunnsaksepten for å drive med basehopping blir mindre, samt at deres særegne kultur blir truet av eksterne interessenter, spesielt sponsorer og arrangører. Ressurser i basemiljøet velger å ta ledelsen for å kontrollere og holde ute press fra både kommersielle interessenter og myndighetene. Basemiljøet danner et nasjonalt baseforbund som fungerer som en paraplyorganisasjon for tre spesielt kompetente basemiljøer i Norge; Romsdalen, Kjerag og Voss. Dette er ikke formelle organisasjoner, men kompetansesenter i populære baseområder som er anerkjent i basemiljøet fordi de har opparbeidet seg mye kompetanse og lokalkunnskap over lang tid. I tillegg er miljøene preget av erfarne hoppere og lokale ildsjeler som ønsker å drive kompetansesentrene, og har dermed legitimitet blant

hoppere både nasjonalt og internasjonalt. Baseforbundet fungerer som et normativt ressurscenter drevet av basehoppere, for basehoppere. Det er ikke en organisasjon opprettet med det formål å legge begrensninger på basehopping, men snarere en kompetansesentral med retningslinjer som er fornuftsbaserte og blir kommunisert som anbefalinger fra det kollektive miljøet. Retningslinjene blir moderert av erfarne hoppere som oppfattes som legitime representanter blant flertallet – en form for *intern justis*. Målet er å drive holdningsskapende arbeid i miljøet ved å dele og spre kunnskap og informasjon, samt komme med anbefalinger i forhold til utstyr, progresjon, forberedelser, opplæring og sikkerhet.

En viktig funksjon er å dele informasjon om populære objekter i de forskjellige regionene, herunder erfaringer, faremomenter og generell informasjon. Eksempler på dette er: ”Ikke egnet for vingedress”, ”8 sekunder på stein⁸”, ”Løs stein på exit”, ”Turbulent ved vestavind”, ”Ring grunneier for OK, tlf. XX XX XX XX”, ”Ikke kast stein, det er ofte klatrere i veggen!” og så videre. Forbundet videreformidler også kontakt til lokale kjentfolk, mentorer og andre ressurspersoner i de forskjellige regionene som kan være naturlig for tilreisende hoppere å kontakte for tips og råd.

I tillegg er forbundet et offisielt kontaktpunkt for eksterne interessenter, som for eksempel politi og media. Hver region har sitt eget kontaktpunkt med egne talspersoner med lokalkunnskap. Politiet, redningsmannskaper og andre interessenter bruker også kompetansesentrene i forbindelse med trening, utvikling av prosedyrer og utstyr, samt til å bistå med informasjon om hendelsesforløp og vurderingen av risiko i forbindelse med redningsaksjoner. I tillegg deltar representantene fra basemiljøet i undersøkelse av utstyr i forbindelse med ulykker, og er også ansvarlige for å publisere hendelsesrapporter.

Forbundet består av frivillige og er avhengig av økonomisk støtte. Medlemskap er gratis, men medlemmer har muligheten til å donere penger. Målet er å skape et holdepunkt som det er helt naturlig for både nye og erfarne hoppere å forholde seg til og føle tilhørighet til. Det er ingen sanksjoner for å ikke melde seg inn, men hoppere får fordeler av å være medlemmer, som for eksempel rabatt på utstyr, gode forsikringer, anledning til å påvirke og dele kompetanse, delta på seminarer og få muligheten til å være mentorer for nye hoppere. Ikke alle hopperne ønsker å være organisert, og oppslutningen er ikke 100%. Dette er

⁸ Basehoppere kaster stein og teller sekunder for å måle tiden i vertikalt frittfall, før et objekt treffer terrenget. Dette for å forberede seg på antall forventede sekunder i frittfall før skjermen må løses ut.

forbundet klar over. Forbundet unngår også å uttale seg i forbindelse med hopp utført av ikke-medlemmer, og forbeholder seg retten til å si at hoppene ikke ble utført i tråd med forbundets anbefalinger.

I dette scenariet vinner alle, kanskje bortsett fra enkelte kommersielle interessenter. Basemiljøet verner om sin egen livsstil, får en mer systematisk og organisert måte å jobbe med holdningsskapende arbeid på, og bevarer samtidig frihetsaspektet ved at det ikke er selve aktiviteten som blir satt i system, men informasjons- og holdningsarbeidet rundt den. Basemiljøet opplever også at det er lettere å jobbe med omdømmebygging ved å fremstå mer samlet. Dannelsen av forbundet har fungert som en positiv signaleffekt overfor myndighetene, som på sin side opplever at basemiljøet viser seriøsitet og tar ansvar. Lokalsamfunnene er positive til at de blir involvert i aktiviteten. Mye usikkerhet blir fjernet gjennom opplysningsarbeid og informasjonsdeling. Lokalsamfunnene opplever også at basehopping skaper merverdi i form av god markedsføring og økt turisme. Redningsmannskaper er også positive og opplever at de får videreutviklet sin kompetanse om fjellrednings på grunn av samarbeidet med basemiljøet.

REALISTISKE FORVENTNINGER

Det har eksistert et nasjonalt baseforbund tidligere, så det er en mulighet for at det kan opprettes igjen. Da det ble startet første gang var det imidlertid andre tider; basehopping var et helt nytt fenomen, miljøet var enda mer fragmentert og uoversiktlig, med færre hoppere og med et større behov for informasjon. Slik er ikke situasjonen lenger og dette kan by på utfordringer i forhold til å få støtte og oppslutning innad i miljøet. Det kan gå med tid og mye arbeid, men forutsetter at ildsjeler og andre ressurser i miljøet som allerede har legitimitet klarer å overbevise basehoppere om at baseforbundet har en verdi. Om ulykkestallene viser seg å være en trend, kan det være nødvendig å organisere aktiviteten for å sørge for at viktige holdninger blir spredd. Det er usannsynlig at alle hopperne ser verdien i å sette aktiviteten i system, og det kan være at individualismen og motstanden mot det organiserte overskygger opplevd nytte av å ha et baseforbund. Om det rasles med sablene fra flere hold på offisielt nivå, kan imidlertid basemiljøet ha mye å vinne på å opptre seriøst og samlet for å sende ut et positivt signal og dermed oppnå større aksept. I så fall kan en ”Vi vil ikke ha regler”-holdning med fordel byttes ut med en ”La oss gjøre noe for å unngå regler”-holdning.

FORBUD, FORBUND OG FRISLIPP

Tre av scenariene utspiller seg allerede i Norge: lovforbud, selvregulering og fri utfoldelse. To av disse er markante, og er derfor interessante å se nærmere på. I Trollveggen ble det innført et lovforbud mot basehopping i 1986, mens basehopping fra Kjerag i Lysefjorden har blitt organisert av basehoppere siden 1996. Intensjonen er ikke å skape et inntrykk av at et bevisst valg av scenario vil skape blåkopier andre steder. Både Trollveggen og Lysebotn har hver sine unike topografier som har bidratt til at ting er som de er. Et generelt lovforbud skaper ikke nødvendigvis et nytt Trollveggen, på samme måte som selvorganisering kanskje heller ikke skaper et nytt Kjerag.

Ordføreren i Aurland argumenterer med at et forbud vil hindre utøverne i å både sette sitt eget og redningsmannskapers liv i fare. Det spørres om det er så enkelt. Menneskelig handling og innblanding får alltid konsekvenser - både positive og negative. Utsiktede konsekvenser forårsaket av menneskelig innblanding er oppfatningen om at alle bevisste handlinger fører med seg uforutsette konsekvenser (Merton 1936; Hood og Peters 2004). At en konsekvens er uforutsett betyr ikke nødvendigvis at den er uønsket, utfallet kan altså være av både positiv og negativ art. Konsekvensene av handlingen må kunne kobles direkte til selve handlingen, det må med andre ord kunne påvises kausalitet; effekten hadde uteblitt om ikke handlingen hadde funnet sted. Som for eksempel i tilfellet med den gamle alkoholloven som ble innført for å bekjempe alkohol som samfunnsønde (Hem og Hem 2012). Resultatet av forbudstiden var riktignok at forbruket gikk noe ned, men dette hadde en pris. Økt alkoholrelatert kriminalitet som smugling, hjemmebrenning og reseptmisbruk var konsekvenser av brennevinsforbudet. I neste kapittel vil seks uintenderte konsekvenser av et generelt lovforbud mot basehopping presenteres.

8 DEN SÅ VI IKKE KOMME!

- SEKS UINTENDERTE KONSEKVENSER AV ET LOVFORBUD

” Jeg vil se på et lovforbud litt annerledes; det er ikke et forbud mot hopping, men et forbud mot å bli tatt... – Basehopper #2

Vil et totalforbud fjerne basehoppere fra norske fjell? (Foto: Trond R. Teigen)

Denne delen vil besvare problemstilling 2:

Hva er mulige uintenderte konsekvenser av et generelt lovforbud?

Følgende seks uintenderte konsekvensene av et lovforbud vil bli analysert for å svare på problemstillingen:

- 1) et forbud vil føre til at miljøet går under jorda
- 2) et forbud vil ødelegge de gode, kompetente miljøene som finnes i dag
- 3) et forbud vil føre til at folk vegrer seg for å varsle om ulykker
- 4) et forbud vil ødelegge samarbeidet mellom interessenter
- 5) et forbud vil føre til at høystimulisøkere finner andre, mer samfunnsnyttige aktiviteter
- 6) et forbud vil føre til at myndighetene må bruke ekstra ressurser på å håndheve loven

KONSEKVENNS 1: BASEMILJØET GÅR UNDER JORDA

Både tidligere erfaringer med forbud og funn i dette prosjektet tyder på at et forbud ikke vil sette en stopper for basehopping. Da F/NLF forbød medlemmer å hoppe base førte ikke dette til at aktiviteten opphørte. Det samme gjelder for basehoppingen i Trollveggen. Både F/NLFs forbud og lovforbudet i Trollveggen har nok til en viss grad begrenset aktiviteten, men de som har lyst til å hoppe base, fortsetter med dette i skjul. Én av informantene uttalte blant annet:

”Om jeg ville hoppe, så hadde jeg hoppet, men det var synd at det skulle bli forbudt, men jeg hadde vel hoppet...jeg har jo hoppet Trollveggen, og jeg har hoppet forskjellige plasser (...) jeg gjør vel sånn som jeg vil.” –Basehopper #3

Basehoppere og myndigheter uttrykker bekymring for at et forbud vil føre til at basemiljøet går under jorden igjen. Miljøet vil dermed bli mer fragmentert, og en mister oversikten og også muligheten for å utveksle erfaringer. I intervjuene kom blant annet følgende frem:

”Nå driver du jo en lovlig virksomhet og kan ha et åpent forhold til politiet. Når de skal ha en happening der inne, så kan de informere politiet og vi kan sammen legge litt planer og tenke litt beredskap osv. Klart, er det et forbud, så vil jo dette skje i mest mulig hemmelighet.”

- Arild Kleven, Politiførstebetjent, Strand og Forsand Lensmannskontor

Et av argumentene som går igjen er at risikoen blir høyere, og at selv om antall hopp kanskje går ned, så vil den relative ulykkesfrekvensen⁹ med stor sannsynlighet gå opp. Et forbud kan også gjøre hopping mer attraktivt for mennesker som er ute etter å bryte grenser. Baseinformantene belyste også at det alltid er noen som tiltrekkes av det ulovlige og liker å snike seg rundt for å hoppe. I dag gjelder snikingen bare for en brøkdel av hoppene som utføres, mens utfordringene med et forbud er at *alle* hopp da vil innebære sniking. Dette fører til at fokuset til basehopperne flyttes fra å sørge for å gjøre et tryggest mulig hopp, til et fokus på å unngå å bli tatt for ulovlig hopping. Det vil sannsynligvis også bli hoppet oftere under dårligere forhold, som på kvelds- og nattestid, med den ekstra risikoen dette innebærer for hopperne.

⁹ Antall ulykker pr. hopp

Noen av baseinformantene mente dog at et forbud kan ha en positiv effekt på kultur og livsstil; å gå under jorden vil også stoppe kommersialiseringen, og dermed kan sporten gå tilbake til røttene.

KONSEKVENNS 2: DE GODE, KOMPETENTE MILJØENE BLIR ØDELAGT

De offisiell informantene, og baseinformantene understreket betydningen det organiserte basemiljøet i Kjerag har hatt på basehopping i Norge og internasjonalt. En norsk studie som beregnet risiko ved alle registrerte basehopp i Kjerag i perioden 1995 – 2005 konkluderte med at preventive tiltak senker risikoen, og at Stavanger BASE Klubbs opplæringsprogram og fokus på sikkerhet bidrar til å redusere risikoen for basehopping i Kjerag (Søreide m.fl. 2007). Om basehopping blir ulovlig, blir det vanskeligere å få tak i informasjon og veiledning da det tvinger de kompetente basemiljøene under jorden, og de vil med stor sannsynligvis bli helt eller delvis oppløst. Hoppere får dermed ikke muligheten til å få opplæring fra de trygge miljøene som eksisterer i dag. Én av baseinformantene uttalte følgende i forbindelse med forbudet på 90-tallet:

”Det var et ikke-tema som medførte at man ikke visste hvor man skulle henvende seg om man lurte på noe. Istedenfor å gå noe sted for å få råd, så måtte jeg late som jeg ikke lurte på det og ikke tenkte på det i Norge...” Basehopper #2

De fleste informantene uttrykte også bekymring og mente at dette ville ødelegge mulighetene for å drive holdningsskapende arbeid, og dermed ville en større andel med manglende kunnskap og feil motivasjon begynne å hoppe:

”Og om basehopperne selv har den selvjustisen, at de passer på hvem som får lov å hoppe fra fjellet, og du må ha trent på utsprang, du må ha opplæring, så gjør det jo faktisk basehopping enda sikrere enn om du sier at dette er forbudt (...) da får du folk som er helt utrente som hopper, og da blir jo sjansen enda større for at vi skal få flere dødsfall.”
– Ole Tom Guse, Ordfører i Forsand kommune

SBK er en klubb som hele tiden jobber med sikkerhetstiltak, og som kommer med retningslinjer i form av *anbefalinger* som hoppere kan velge å følge. De driver med viktig holdningsskapende arbeid som gjør hoppere i stand til å gjøre kunnskapsbaserte vurderinger og dermed ta bedre beslutninger før de velger å hoppe, og dermed reduseres sjansene for at noe går galt. Et forbud vil føre til at driften i Kjerag opphører.

”Selvfølgelig hadde det vært en fin ting om det gikk an å stoppe, det er litt stygt å si, men... idiotene fra å hoppe base, men det går jo ikke, så da er det bedre å ta de med og lære de...” Basehopper #5

KONSEKVENNS 3: SAMARBEIDET MED ANDRE INTERESSENER ØDELEGGES

Det finnes flere eksempler på arrangementer og samarbeid mellom basemiljøet og lokalmiljøet som har hatt positiv effekt i form av at forskjellige interesser kan leve side om side.

I Lysebotn har Forsand kommune bidratt med økonomisk støtte til en treningsinstallasjon til SBK og også støttet utbyggingen av basestasjonen til Norsk Folkehjelp. Kommunen argumenterer med at de ikke kan hindre hopping, og heller ikke skal legge til rette for hopping. Når det først går galt, så skal det imidlertid være tilrettelagt for sikker og rask redning. På Voss støtter kommunen aktivt basehopping under Ekstremспортveko, og i Romsdalen er lokalbefolkningen behjelpelige som bakkemannskap. Både 330-skvadronen, RAR og politiet Strand og Forsand opplyste om at de blir informert om større arrangement i Kjerag, noe som gjør at de er bedre forberedt om uhellet skulle være ute. Hotellet Oslo Plaza ble lei av at det foregikk ulovlig hopping, ofte på natta, og var bekymret for at noen skulle omkomme i hopping fra hotellet (Osloby 2004). Hotellet oppsøkte basemiljøet og inngikk et samarbeid om et årlig arrangement der de fikk hoppe så mye de ville én dag i året, mot at de ikke hoppet resten av året. Dette førte til et samarbeid gjennom flere år. Også politi og helsepersonell stilte opp med ressurser, i tillegg tiltrakk arrangementet seg tilskuere og det ble mange innslag i media som stilte basemiljøet i et positivt lys. I tillegg er det utstrakt bruk av basehopping i destinasjonsmarkedsføring, som for eksempel i kampanjen ”Greater Stavanger” og VisitNorway.

RAR fortalte at gjennom de årene klatrerne har samarbeidet med basemiljøet har de også utviklet seg og etterhvert opparbeidet seg nyttig og god erfaring på fjellredning. Det samme gjaldt også for 330-skvadronen og politiet. Basehopping har ført til at redningsmannskapene har fått god erfaring med fjellredning, og dette er kunnskap som kan brukes også i andre sammenhenger, for eksempel til å redde turgåere og klatrere.

Blir basehopping ulovlig, vil dette også sette en stopper for alle typer samarbeid med eksterne interessenter. Dette innebærer også samarbeid som legger til rette for sikkerhetsarbeid, utvikling og markedsføring og som gagnar samfunnet generelt .

KONSEKVENNS 4: VEGRING MOT Å VARSLE ULYKKER

Ytterste konsekvens av et lovforbud er at det skaper situasjoner der basehoppere kvier seg for å varsle om ulykker for å unngå strafferettslig ansvar. Dette var noe alle informantene snakket om og uttrykte bekymring for. Om uhellet er ute, kan det også kan føre til forsøk på selvredning. Redning kunne vært gjort tryggere og raskere av profesjonelle redningsmannskaper, men basehoppere lar være å ringe for å unngå å bli tatt. I tillegg vil hoppere vurderer skader opp mot risiko for å bli tatt, og nøler med å ringe etter hjelp.

Flere av basehopperne nevnte ett konkret eksempel fra Trollveggen i 1999, der en australsk basehopper omkom. Kameratene ventet i omtrent åtte timer før de meldte fra til politiet om at kompisen var savnet – han hadde *muligens* hoppet fra Trollveggen. I avhør nektet kameratene for all deltakelse og bidro heller ikke mer informasjon om hvor den forulykkede kunne ligge (Dagbladet 14. august 1999). Politiet ventet ytterligere tre timer før de satte i gang leteaksjon i håp om å få mer informasjon, men ingen ville si noe i frykt for represalier. Leteaksjonen kom omsider i gang, men det skulle gå 45 dager før hopperen ble funnet. Dette er selvsagt et særtilfelle, men det er en konkret hendelse i Norge som oppstod som et resultat av lovforbudet, og bør ikke ignoreres. Én av baseinformantene forklarte at for utenlandske hoppere oppleves det sterkere å hoppe ulovlig, og de ender gjerne opp med å ringe inn anonymt for å slippe å involvere seg og risikere å bli tatt. Norske basehoppere har muligens ikke samme syn på det, men det er tenkelig at hoppere generelt heller ringer inn anonymt og varsler, og dermed unnlater å gi politi og letemannskaper informasjon som kunne bidratt til raskere og sikrere redning.

Ved et forbud kan det også oppstå et dilemma der ofre og andre involverte ikke får det offentlige oppfølgingsarbeidet, som for eksempel psykisk etterarbeid, som det ofte er behov for i forbindelse med ulykker. Dette kan påføre individer unødvendig lidelse, som igjen kan føre til ekstra samfunnskostnader. Ordføreren i Forsand kommune uttalte:

”Du trenger å kunne redde og hjelpe folk uansett, og risikerer å få mer lidelse enn en behøver. Når det er lovlig er det lettere å ta kontakt med politi, redning og hjelpeapparat for øvrig. De som kvier seg for å si fra har jo akkurat samme behov for etterarbeid som om det var en som forulykket i et lovlig basehopp.”

- Ole Tom Guse, Ordfører i Forsand kommune

KONSEKVENSS 5: HØYSTIMULISØKERE MÅ FINNE ANDRE AKTIVITETER

Basemiljøet er en sammensatt gruppe mennesker fra forskjellig bakgrunner og med varierende behov. Noen er tilsynelatende helt ”vanlige” mennesker med en lidenskap for naturen og basehopping. De ansees ofte som mer konservative og med en høyere terskel enn andre hoppere for å tøye strikken. Andre hoppere beskrives av noen basehoppere som ”gærne”. Denne gruppen består av mennesker med et litt større behov for å flytte grensene. Én av informantene beskrev denne gruppen på følgende måte:

”Så har vi de som er helt ”gærne”. Den gruppen mennesker som lever på grensen uansett hva de gjør, enten det er i forhold til dop, kriminalitet, eller behovet for å alltid tøye strikken lengst uansett hva de gjør. Disse er ofte de beste basehopperne som finnes, nettopp fordi de har gitt gass og vært gærne hele livet og finner en ro og fokus gjennom sporten.”

– Basehopper #1

Et forbud kan føre til at basehopping blir mer attraktivt for høystimulisøkere som er på jakt etter på bryte grenser. Dette vil øke risikoen, og kan føre til flere ulykker. I tillegg kan et forbud føre til at mennesker som ellers ville ha oppsøkt basemiljøet for å få tilfredsstilt stimulibehov nå finner andre, alternative aktiviteter. Flere av informantene fortalte at de ofte hadde undret på hva enkelte mennesker i basemiljøet hadde drevet med om de ikke hadde fått tilfredsstilt sitt behov for stimuli og spenning gjennom basehopping. Rus og andre kriminelle aktiviteter ble nevnt som sannsynlige alternativer. Basehopping gjør at mange får tilfredsstilt sin søken etter spenning. Å være høy på adrenalin og livet er for mange en god erstatning for kjemiske stoffer. Jo færre positive aktiviteter som er tilgjengelig for slike typer mennesker, jo større er sjansen for at folk som ellers hadde begynt å hoppe base da finner på andre ting for å få utløsning for sin spenningssøken. Det er realistisk at dette også kan inkludere kriminelle handlinger, med de belastninger og omkostninger dette påfører samfunnet.

KONSEKVENNS 6: ØKT RESSURSBRUK FRA MYNDIGHETENES SIDE

Om det innføres et lovforbud, må dette også håndheves. Er det samfunnsøkonomisk at politiet løper rundt i fjellheimen og jakter på basehoppere? Både politiet i Romsdalen og Stavanger har tidligere vært negative til et forbud da det vil kreve ekstra ressurser for å kunne følge opp loven (Ot.prp.nr.69 1986-1987). I Trollveggen har det ved flere anledninger blitt ringt inn tips til politiet fra turgåere som har observert basehoppere i fjellet, og politiet har ved flere anledninger fulgt opp og rykket ut til landingsområdene rundt Trollveggen. Ofte har imidlertid hopperne stukket av før politiet har rukket frem og ressursbruken har vært fånyttet. I kontrast uttalte politiet i Rauma, etter at den provisoriske anordningen ble innført i 1986, at det var lettere å håndheve enn først antatt, og at det ikke ble brukt mer ressurser enn tidligere år (Ot.prp.nr.69 1986-1987). Ved et eventuelt forbud vil sannsynligvis politimesterne sende ut signaler for hvor lista skal legges med hensyn til å håndheve et baseforbud i forhold til andre lover. Konsekvensen kan bli at politiet må prioritere saker og at et press på å følge opp ulovlig basehopping kan føre til at saker som påfører samfunnet større skader nedprioriteres. En sannsynlig konsekvens er imidlertid at et baseforbud blir en sovende lov og kriminaliserer dermed en gruppe uten at dette følges opp av utøvende myndighet. Det stilles da spørsmål ved om det er riktig å vedta en lov som kriminaliserer atferd uten at øvrige myndigheter følger opp. Satt på spissen er det i så fall mulig å vedta en lov hver gang noen gjør noe som skaper misnøye blant enkeltindivider i samfunnet.

”For det er jo, som sagt, en haug med lover og regler som vi skal følge opp (...) noen er jo mer sovende enn andre.”

- Arild Kleven, Politiførstebetjent, Strand og Forsand Lensmannskontor

De seks konsekvensene over er ikke tatt fra luften. De er basert på erfaringer fra forbudet under F/NLF og i Trollveggen, samt funn fra dokumentanalysen og dybdeintervjuene. De er dermed både sannsynlige og realistiske. Er dette noe samfunnet er villig til å akseptere fordi loven tross alt vil ha en positiv signaleffekt og begrense basehopping i Norge, eller undergraver konsekvensene hensikten med loven? Dette vil bli diskutert i neste kapittel.

9 RISIKO FORBUDT!

” Jeg kjenner ingen som ikke hopper i Trollveggen, ingen bryr seg. Det føles feil, som et overgrep at det er forbudt – det føles som diskriminering. Det er ikke det frie Norge som vi tror vi lever i... - Basehopper #4

Siden 1986 har det vært forbudt å hoppe base fra Trollveggen (Foto: Privat)

Det er forståelig at et lokalsamfunn som blir berørt av tre dødsulykker i løpet av kort tid, som i tilfellet Aurland, reagerer og ønsker at noe skal skje for å forhindre flere ulykker. Det har vist seg i flere tilfeller at den første reaksjonen er et ønske om å forby basehopping. Argumentasjonen går ofte på at redningsaksjoner påfører samfunnet store kostnader, og at basehopperne utsetter både seg selv og andre for stor risiko. Debatten tenderer imidlertid til å bli unyansert; konsekvenser av et lovforbud blir ikke godt nok vurdert. Det reflekteres heller ikke over at betydelige ressurser også blir brukt på hendelser i andre naturbaserte aktiviteter, som for eksempel frikjøring, paragliding, dykking og turgåere. I enhver diskusjon om å forby basehopping og andre risikofylte aktiviteter er det mange problemstillinger som må vurderes før en konkluderer med et lovforbud som det mest effektive alternativet. Utfordringene knyttet til å fastsette risiko, som diskutert i kapittel 5, er ett viktig moment.

Hensikten med lovgivning generelt er å tjene samfunnet ved å regulere atferd, løse konflikter, fordele goder og byrder, samt symbolisere felles samfunnsverdier (Regjeringen 2014). Lovgivning skal sikre bærekraftig utvikling, og er et rettslig virkemiddel som kan tas i bruk for å styre atferd i ønsket retning. I tillegg skal lovgivning fungere som en viktig

symbolfunksjon i form av å signalisere et samfunns idealer og verdier – selv om reell virkning av loven er liten, eller går på tvers av hensikten med loven.

I norsk lovgivning står også hensynet til enkeltindividets livsutfoldelse sterkt, livsutfoldelse som setter andres liv i fare aksepteres derimot ikke. Med utgangspunkt i den eksisterende loven mot basehopping, vil de ønskede effektene av et generelt lovforbud i Norge være å begrense aktiviteten, og dermed unngå at både utøvere og redningsmannskaper blir utsatt for risiko. Et generelt forbud vil med stor sannsynlighet bidra til å redusere hoppingen i fjellet, og dermed også verne om både hopperes og redningsmannskapers liv. Sånn sett kan man argumentere med at et forbudet kan få ønsket virkning. På den andre siden, så kan et forbud føre med seg mange negative konsekvenser, som de seks diskutert over. Det interessante spørsmålet blir derfor om disse konsekvensene undergraver hensikten med loven, eller om det simpelthen er bivirkninger vi kan og vil akseptere.

Norge er kjent for å ha en svært liberal holdning til basehopping og andre risikoaktiviteter. Dette henger blant annet sammen med våre verdier knyttet til bruk av naturen, og myndighetenes ønsker om at naturen skal være tilgjengelig for alle (Miljødirektoratet 2014). Allemannsretten er et eksempel på en lov som fremmer bruk av norsk friluft og natur og er en viktig del av vår kulturarv. Den er formelt kalt "Lov om friluftslivet (friluftsløven)" (LOV-1957-06-28-16) og gjelder for alle som ferdes og oppholder seg i norsk natur,

I basemiljøet er mange av den oppfatning at basehopping ikke kan forbys. Noen mener at Allemannsretten gjør dette umulig, mens andre argumenterer med at det er vanskelig å skille mellom aktivitetene:

"Nå er det etablert at en ikke kan forby basehopping, da må mye annet også forbys, så det skjer ikke." – Basehopper #4

Justisdepartementet brukte også dette som argument da de avsto innstillingen om et forbud mot basehopping generelt i Norge i år 2000. Myndighetene vegret seg for å innføre et forbud. Det ville oppstå problemer med å skille mellom de forskjellige risikoaktivitetene, og dermed ville det bli vanskelig å forby én aktivitet og samtidig rettferdiggjøre at andre risikoaktiviteter fortsatt var lovlige (Justisdepartementet 2004; Aftenbladet 2000). Forbudet i

Trollveggen er imidlertid et eksempel på at slike argumenter nødvendigvis ikke alltid vinner frem; det er innført både basehopp- og flyforbud, mens det er lov å drive med fjellklatring i samme fjellvegg.

Flere av baseinformantene uttrykte også en mer nyansert oppfatninger av hvilke rettigheter en har som basehopper:

”Jeg tror vi skal absolutt være klar over at vi ikke kan ta det som en selvfølge at vi får lov å hoppe fra fjell og andre faste punkter i Norge. Det er faktisk ikke så vanlig rundt i verden at naturen er tilgjengelig for basehopping.”

- Basehopper #2

”Vi er et friluftslands (...). Jeg tror vi er ganske privilegerte der, vi har et samfunn som er ganske liberale til litt ekstreme utfoldelser.”

- Basehopper #5.

De offisielle informantene uttrykte seg i tråd med at det offentlige vegrer seg for å gripe inn og ta ansvar for enkeltpersoners liv:

”Vi ønsker at folk skal bruke naturen, og det er heldigvis sånn i Norge at det er på egen risiko (...). Det er ikke sånn at vi kan bli saksøkt for at det ikke er lagt til rette for folk som beveger seg i naturen – folk går på egen risiko. Og det samme med basehopping.”

- Ole Tom Guse, Ordfører i Forsand kommune

”Vi ønsker ikke amerikanske tilstander der alt blir ulovlig og regulert, med søksmål og folk som kvier seg for å ringe etter hjelp (...). Så lenge det ikke går ut over en tredjepart, så må folk få gjøre som de vil.”

- Arild Kleven, Politiførstebetjent ved Strand og Forsand Lensmannskontor

Til tross for en generell liberal holdning til basehopping, er Norge tilsynelatende det eneste landet i verden som har et eksplisitt forbud mot basehopping. Foreløpig gjelder dette kun i Trollveggen. Da Stortinget vedtok denne loven, ble nettopp retten til fri utfoldelse fremhevet, og bidro sannsynligvis til at forbudet ikke ble mer omfattende (Aftenbladet 2000). Risikovurderinger gjøres forøvrig kontinuerlig, og en negativ ulykkesstatistikk kan medføre at forbudet blir endret. Dette hadde også noen av baseinformantene tanker rundt:

”...vi ska'kke være så jævla eplekjekke, verken som basehoppere eller fallskjermhoppere og tro at vi har rett til å drive med det vi driver med. Nettopp det med at det er forbudt hvis det er stor fare for ulykker - vi skal beskyttes mot oss sjøl...” - Basehopper #2

”Foreløpig er vi home safe i Kjerag, men det som er helt sikkert, er at det ikke kan tas som en selvfølge at det forblir lovlig.” - Basehopper #3

Formålet med det eksisterende lovforbudet mot fallskjermhopping i Trollveggen er ifølge §1: ”å begrense fallskjermhopping som medfører stor risiko for ulykker og utsetter redningsmannskapers liv for fare”. Forbudet ble innført etter mange dødsfall og ulykker i Trollveggen som medførte risikofylte redningsaksjoner, og hensikten var å stoppe uønsket atferd da hoppingen satte både utøvernes og redningsmannskapers liv i fare. To kriterier må være oppfylt for at lovforbudet skal tre i kraft i et område: 1) Aktiviteten må medføre risiko for liv og helse, og 2) Aktiviteten kan medføre risiko for redningsmannskap. Lovforbudet gjelder kun i enkelte deler av Trollveggen, men åpner for at det kan utvides til andre fjellområder ved forskrift. Politiet i Forsand kommune belyste også dette:

”Jeg er ganske sikker på at den dagen politimesteren sier at dette er jeg imot, så kan det komme et forbud”.

- Arild Kleven, Politiførstebetjent, Strand og Forsand Lensmannskontor

I Aurland uttalte ordføreren at kommunen ønsket et forbud mot basehopping fordi det var for farlig for redningsmannskaper. Redningsmannskapene som var involvert mente imidlertid at de ikke ble utsatt for risiko. Visepresident i Internasjonal Kommissjon for Alpin Redningstjeneste (IKAR), Dan Halvorsen, uttalte blant annet at det er opp til redningsmannskapene å vurdere risiko i hvert enkelt oppdrag, og at det allerede er et prinsipp at redningsmannskaper ikke setter i gang aksjoner som kan utsette egne mannskap for stor fare (NRK 12. september 2013). Informantene fra Rogaland Alpine Redningsgruppe og 330-skvadronen gav riktignok et litt mer nyansert bilde i forhold til redningsmannskapers risiko i forbindelse med fjellredning:

”Og det er greit at de (basehoppere, red.anm.) er vant med å ta en risiko på sin egen kappe, for det er det de gjør når de hopper ut, men nå har de tatt en risiko på vår kappe. Og i oppfattelsen om at dette er risikofritt for vår del, så tar de jo feil.”

– Per Christian Bach, Redningsmann 330-skvadron

”Oppdrag, det er ikke helt uten risiko, altså. Hvis jeg skal sette Per Christian ned på en fjellhylle under trening, så har vi avtalte steder, og fine, store hyller. Om vaieren klippes av så står han kjempefint alene...men å henge i en stropp og plukke opp en basehopper innebærer selvfølgelig mer risiko.”

– Trond Egil Hilstan, Fartøysjef 330-skvadron

”Hvis aksjonen endrer seg, så forbeholder vi oss retten til at vi kan si at nå har vi tøyd strikken så langt som er forsvarlig. Det er ikke tvil om at det vi driver med er risikofylt, på mange forskjellige plan.”

- Bjørn Jacques, klatrer i Rogaland Alpine Redningsgruppe

Både 330-skvadronen og RAR var imidlertid samstemte i prinsippet om å ikke sette eget liv i fare for å redde andres, og mente at til tross for at oppdragene de utfører aldri er helt uten risiko, så hadde de ingen problemer med å si nei til et oppdrag om risikoen ble vurdert som for høy. Et oppdrag er med andre ord akseptabelt såfremt redningsmannskaper ikke vurderer det som for risikofylt, og dette sier implisitt at redningsmannskapene er de som er best egnet til å vurdere egen risiko. Politiet understreket også dette og uttalte i intervjuet:

”Men det er klart, uansett så er det jo en risiko når en klatrer et så høyt og bratt fjell, det vil det jo være. Så der er vi jo egentlig prisgitt deres (klatrerne, red.anm.) vurdering, og det er de som er fagfolk her. Så selv om politiet leder aksjonen og har ansvar for dette (...) vi er jo prisgitt deres vurderinger. Det blir jo håpløst for oss og sitte nede på bakken eller stå på toppen og si hva som er for farlig.”

- Arild Kleven, Politiførstebetjent, Strand og Forsand Lensmannskontor

I Trollveggen avgjorde myndighetene at basehopping skulle forbys fordi redningsaksjonene var for farlige, og flyforbudet hindret at redningsmannskaper ble utsatt for risiko i forbindelse med redningsaksjoner. Både RAR og 330-skvadronen vurderte egen dømmekraft i forhold til risiko som tilstrekkelig. I Trollveggen derimot, har myndighetene nedvurdert redningsmannskapers prinsipp, og dermed tilsidesatt deres dømmekraft. Det er vanskelig å forstå hvorfor redningsmannskapers dømmekraft vurderes som lavere i tilfellet Trollveggen enn i andre fjellområder det hoppes fra. Til tross for dette var begge redningsgruppene positive til lovforbudet i Trollveggen. 330-skvadronen uttalte blant annet:

”Jeg synes det er OK, når du ser på fjellet (Trollveggen, red.anm.) og hvordan det er. Spesielt etter raset...(...)med tanke på at jeg skal heise ned en kollega der, med alle risikofaktorene det innebærer, så synes jeg det er bra med et forbud.”

– Trond Egil Hilstan, Fartøysjef 330-skvadron

” Det er klart at det ikke er enkelt å sitte på sidelinja, men vi får jo ikke lov til å fly”.

– Trond Egil Hilstan, Fartøysjef 330-skvadron

Å analysere videre denne aksepten for innblanding fra myndighetene inngår ikke i dette prosjektet, men det kan antas at mennesker tilknyttet forsvaret i stor grad er vant til å handle etter ordre.

Blant basehopperne er det imidlertid ikke like stor aksept for at myndighetene skal gå inn og styre hva som er *for* risikofylt på vegne av hvert enkelt individ i basemiljøet. At basehopping innebærer risiko er det ingen tvil om, men om det er mer risikofylt i Trollveggen enn andre populære fjellvegger i Norge er imidlertid tvilsomt. Trollveggen er Nord-Europas høyeste loddrette fjellvegg, og ved normalt gode forhold og god sikkerhetsvurdering er det lav risiko forbundet med å hoppe. Det er redningsaksjonene som er farlige.

Til tross for lovforbudet er Trollveggen fortsatt et svært populært og kjent objekt for basehoppere verden over, og det er tilsynelatende stor aksept i miljøet generelt for å hoppe i og rundt området. Alle informantene, med unntak av én, hadde enten hoppet eller planla å hoppe fra Trollveggen. De fleste informantene viste forståelse for faren en redningsaksjon utgjorde for redningsmannskap, men uttrykte samtidig at sannsynligheten for baseulykker i denne fjellveggen er forholdsvis liten. I tillegg uttrykte alle hopperne undring over at forbudet kun gjaldt for basehopping, og ikke for klatring også. Enkelte uttalte at dette var en forklaring på den manglende respekt for forbudet:

”I Trollveggen gjelder for eksempel ikke forbudet for klatrere. Det er et forbud som ikke henger på greip, og da respekterer vi det ikke. Klatring er lov, basehopping er ikke lov - det er urettferdig.” - Basehopper #4

”Grunnen til at basehopping er forbudt er at redningsaksjoner er for farlig, og det er for farlig for redningsklatrerne, men så er det jo lov å klatre... Hvor er logikken?” –Basehopper #5

I tilfellet Trollveggen har myndighetene vurdert basehopping som for farlig, men ikke klatring. Det er med andre ord lov til å være fysisk borti veggen, men forbudt å hoppe fra toppen og fly bort fra samme fjellvegg. Flere av informantene følte derfor at forbudet forskjellsbehandlet basehoppere, og argumenterte med at klatrerne får like lite hjelp om det skulle skje en ulykke, og at kun et flyforbud for å forhindre risikofylte redningsaksjoner hadde vært mer forståelig. De fleste informantene sa at de var klar over og aksepterte at de ikke ble reddet om de skulle ha en ulykke ved hopping fra Trollveggen.

Forholdene i Trollveggen gjør at dette området skiller seg ut fra andre basesteder i Norge; fjellet er porøst og rasfaren svært høy. Lovforbudet har gjort terskelen for å hoppe høyere, og har sannsynligvis bidratt til at det gjøres færre hopp her. For andre områder i Norge, derimot, er det vanskeligere å argumentere for at basehoppere utsetter redningsmannskaper for fare. Et lovforbud i akkurat denne veggen kan derfor være hensiktsmessig.

I tillegg til risikoaspektet vil også andre hensyn spille inn og påvirke argumentasjonen i forbindelse med et eventuelt lovforbud. Opplevd samfunnsnytte av aktiviteten er et slikt hensyn. Ifølge en rapport fra Samferdselsdepartementet om Luftsportsmiljøet i Norge (2010), har luftsport generelt egenverdi og samfunnsnytte. Mennesker driver ikke med luftsport fordi det er samfunnsnyttig, men samfunnsnyttigen blir en konsekvens av at folk får drive med noe som har opplevd egenverdi. Rapporten skriver blant annet at hang- og paragliding og fallskjermhopping er viktige aktiviteter fordi folk kommer seg opp av stolen og bort fra facebook, og ferdes i naturen for å realisere drømmen om å fly. Videre bidrar aktivitetene til at mennesker får realisere seg selv ved å flytte grenser og gi livet et annet innhold. De samme argumentene kan brukes om basehopping. Ved å forby basehopping signaliserer myndighetene at samfunnsnyttigen knyttet til basehopping vurderes som fraværende, eller i hvert fall mindre betydningsfull enn for andre sammenliknbare aktiviteter. Det vil også bety at opplevd individuell egen nytte ikke blir anerkjent for basehopping, men istedet blir utøverne kriminalisert av samfunnet.

Rapporten understreker videre det sosiale og inkluderende aspektet i luftsport, og argumenterer med at dette er svært viktig da fellesskapet i aktivitetene bidrar til å viske ut sosiale skiller. Bakgrunn og sosial status for øvrig spiller liten rolle i slike miljøer – noe som er viktige samfunnsverdier i Norge. Mennesker med ulik bakgrunn blir dermed integrert i et miljø som påvirker den enkelte positivt. I rapporten siteres følgende (s. 76):

”Vi har et stort spenn av utøvere, fra unge ADHD-pasienter til godt voksne entreprenører og gründere. Miljøet tar også hånd om ungdom i risikomiljøer, som ved å hoppe i fallsjerm kanalisere aktivitet og fokus på en positiv måte.”

Aktivitetene nevnt i rapporten er riktignok inkludert som særforbund i NLF, og er mer organisert enn basemiljøet generelt. Interessefellesskapet og de samme positive verdiene er imidlertid like mye tilstede i basehopping som i de etablerte og organiserte

luftsportsmiljøene. Momentene over er derfor like valide for basemiljøet og er hensyn som bør tas i betraktning i vurderingen av aktivitetens samfunnsnytte. Mange basehoppere beskriver basemiljøet som et sted der de finner tilhørighet og føler at de passer inn. Én av informantene uttalte blant annet:

”Det er det som er så flott med basemiljøet; det er den eneste plassen jeg har gått inn og følt meg helt normal. Og det er jo en veldig god følelse når en konstant føler seg som et utskudd i samfunnet.” – Basehopper #4

Om fordelene ved å begrense basehopping ansees som sterkere enn opplevd samfunnsnytte av aktiviteten, er et lovforbud en legitim måte å signalisere dette på. I forbindelse med utviklingen av lovforbudet i Trollveggen ble det imidlertid i forarbeidene fremhevet at holdningsskapende arbeid sannsynligvis vil være mer effektivt enn et forbud (Ot.prp. nr.69 1986-1987). For å skape gode holdninger må det nødvendigvis ligge et sett av felles verdier i bunnen som normerer og skaper forventninger til atferd. Hvordan kan en få til noe slikt i et så fragmentert miljø? Neste kapittel beskriver basemiljøets holdninger til organisering og kontroll for å gi et inntrykk av realistiske forventninger til å få individualistiske basehoppere til å gå i flokk – i hvert fall til en viss grad.

10 VI VIL IKKE HA REGLER!

” Det nytter liksom ikke å tvinge katter. Det nytter ikke dressere dem, det nytter ikke true dem, det nytter ikke å tvinge dem. Så det må gjøres på en annen måte. Det må være noe som oppleves som attraktivt og tiltrekkende for hopperne. – Basehopper #2

Går det an å gjete katter? (Foto: Trond R. Teigen)

For å bidra til å skape realistiske forventninger i forhold til organisering og basehoppernes vilje til å gå i flokk, er det nødvendig å få en innsikt i basemiljøet fra et organisatorisk perspektiv. Basemiljøet fremstår som en kultur preget av individualister, og organisering blir ansett som en trussel mot selve kjernen i aktiviteten - *friheten*. Én av informantene forklarte dette nærmere:

”Det kan være ganske turn-off...det kan det. Noe av det som er tiltrekkende med base er at det er, i hvert fall for fjellhopping, naturopplevelsen og friheten og det å være én eller noen få, og gå sammen. Jo mer systemer og maskineri, jo mindre sjarm – det er en trade-off med den nære naturopplevelsen og det spektakulære, ved siden av det å være i et system der en kan få hoppe mer og oftere, men med følelsen av å være satt i system.” – Basehopper #2

Mange basehoppere uttrykker motstand mot systematisering og kontroll. I intervjuene kom det frem at flere er av den oppfatningen at det går på tvers av motivasjonen for å drive med aktiviteten:

”Jeg tror egentlig ikke dette (organisering red.anm.) er løsningen. Én av greiene vi søker er friheten – å slippe regler, vi har behov for det. En kan organisere så mye en vil, men det vil alltid være folk som ikke vil være organisert.” – Basehopper #4

Underveis i arbeidet ble imidlertid dette bildet mer nyansert. Blant ”Kjeraghopperene” ble det blant annet observert en større aksept for organisering. Utvalget er dog begrenset, og det er umulig å generalisere. Det kan imidlertid tolkes som at hoppere som begynner å hoppe base i et organisert miljø godtar og deltar i organisert hopping i større grad enn hoppere som begynner å hoppe utenfor et organisert miljø. Én av hopperne uttrykte følgende om organiseringen i Kjerag:

”Mange aksepterer opplegget fordi det ikke føles ut som organisering når det kommer til et stykke, og mye av det er nok...det blir snakket som om det er veldig organisert og at det er regler. Folk tror jo at det er mye regler der, men det er egentlig ikke det, altså. Om du har egen bil og båt, så kan du gjøre akkurat det du vil.” – Basehopper #4

Basemiljøet består av mange mer eller mindre løse grupperinger. Gruppene kan best beskrives som vennegjenger som tilbringer tid sammen og der basehoppingen er fellesnevneren. Fellesskapet er den største drivkraften for å være assosiert med en klubb. Observasjoner tyder på at ”like” mennesker finner sammen, og at det er vennegjenger som drar mye sammen på tur. Innad i klubbene snakkes det mye om sikkerhet og flere av hopperne fortalte at det er en slags intern justis i gruppene, der hopperne sier fra om de mener at et gruppemedlem tøyser strikken for langt. Mange av gruppene har en viss organisatorisk form, for eksempel klubbnavn, Facebooksider, klær og baseutstyr med logo. Flere av baseinformantene var medlem i en uformell baseklubb, mens andre stilte seg mer uforstående til gruppefenomenet. Én av informantene uttrykte:

”Her går de rundt og snakker om at de skal være individualister og liksom ha frihet og ikke organisere seg og sånn, men allikevel så starter de klubber...” – Basehopper #4

Det kan tyde på at mange basehoppere ikke er motstandere mot all form for organisering, og kan beskrives som individualister i flokk. Det som er helt tydelig er imidlertid en iboende motstand mot formell organisering av miljøet. Det er ikke akseptert at mennesker utenfor miljøet skal blande seg inn og ta kontroll på aktiviteten. I intervjuene uttalte basehopperne blant annet:

”Jeg er ikke helt uenig i at det kan være greit å ha en organisasjon, at vi kan ha et eget nettverk, men det går jo aldri an å lage regler.” - Basehopper #5

”Formell regulering er helt urealistisk etter mitt syn. Regulering må ligge i anbefalinger fra de som har greie på det.” - Basehopper #2

”Om det skal sitte noen borte i Oslo, for eksempel, som sitter med fallskjermhoppere, ja erfaring, men ikke base, og skal lage regler for oss – det synes jeg blir feil. Det må være folk som har vært inne i gamet i flere år.” Basehopper #5

”Vi vil IKKE ha regler!” Basehopper #1

Flokkmentalitet er et veldokumentert fenomen, og det er stor sannsynlighet for at dette eksisterer selv blant individualistiske basehoppere. Å være oppmerksom på hva alle andre gjør er rasjonelt fordi deres avgjørelser kan være tatt på bakgrunn av informasjon en ikke selv besitter (Banerjee 1992). Konsekvensen av dette er at vi ofte velger å følge strømmen og gjøre det samme som alle andre – selv om det går på tvers av hva vi selv mener er riktig. Den varierende aksepten for organisering i basemiljøet kan være et produkt av flokkmentalitet. Blant mange basehoppere handler sjargongen mye om individualisme, og det å motsette seg det etablerte. Nye hoppere som begynner utenfor organiserte steder lærer seg sjargongen, og utvikler dermed de samme holdningene og protestene. Hoppere som begynner ved organiserte steder, derimot, er mer tilbøyelige til å akseptere organisering.

Det er med andre ord mulig å spre og skape gode grunnleggende holdninger selv i miljøer preget av individualisme. Spørsmålet om *hvordan* er imidlertid vanskeligere å svare på. Holdningsarbeidet i Kjerag har utvilsomt både påvirkningskraft og legitimitet i miljøet, uten at tiltakene her nødvendigvis kan generaliseres og uten videre overføres til andre steder.

LEKEGRENDA I LYSEFJORDEN

Kjerag er et fjell som ligger innerst i Lysefjorden i Rogaland, og er et velkjent sted for basehoppere over hele verden. Kjerag er omtrent 1000 meter høyt og har en høy vertikal vegg, og er derfor et svært velegnet utgangspunkt for basehopping. Fjellet ble hoppet fra for første gang i oktober 1994, og siden har det blitt utført ca. 40.000 basehopp fra forskjellige utsprangspunkter i fjellet (Stavanger BASE Klubb 2014). Flere informanter referer til Kjerag som basehoppingens Mekka, og fjellet tiltrekker seg basehoppere fra hele verden.

Basehopping i Kjerag var også utgangspunktet for Norges Baseforbund (NB), som ble stiftet i 1996 av hopperne Stein Edvardsen og Thor Alex Kappfjell. I utgangspunktet var formålet å være et kontaktorgan for basehoppere som ønsket å hoppe fra Kjerag, men etterhvert som aktivitetsnivået i Kjerag ble høyere økte også interessen fra både myndigheter og media. NB fungerte derfor som et kontakt- og informasjonsorgan for både interne og eksterne interessenter. Myndighetene overvåket aktiviteten i fjellet og et forbud ble stadig diskutert. Derfor ønsket NB å fremstå som profesjonelle, og ved å fremstille basehopping i et positivt lys jobbet forbundet for få større aksept i samfunnet og sørge for at aktiviteten forble lovlig.

Frem mot år 2000 utviklet NB seg stadig, og begynte etterhvert å arrangere opplæringskurs for nye basehoppere, samt utvikle retningslinjer for basehopping. Antall hoppere i Kjerag økte stadig, og ulykkestallene begynte også å stige. Etter fire dødsfall i løpet av to sesonger med påfølgende negativ oppmerksomhet fra politi, media og samfunnet forøvrig satte medlemmer i NB seg ned for å diskutere tiltak for å sørge for at basehopping ikke ble forbudt. Resultatet var opprettelsen av Stavanger BASE Klubb (SBK), som fikk ansvar for å ivareta sikkerheten og driften i Kjerag. SBK ble drevet av de samme ressurspersonene som stod bak NB, og resultatet var at den nasjonale organisasjonen forsvant.

I dag fremstår SBK som den mest organiserte klubben i Norge, og opplegget i Kjerag har stor påvirkning på basehopping såvel i Norge som på verdensbasis:

”Jeg tror det miljøet som er der (i Kjerag red.anm.) er det mest kompetente miljøet i verden når det gjelder hopping fra store fjell (...) Det er veldig mye kompetanse andre steder, men det er ikke systematisert og da fungerer det ikke like godt.” – Basehopper #2

Forholdet mellom basehopperne og lokalsamfunnet rundt Lysefjorden virker harmonisk, i motsetning til enkelte andre basesteder i Norge. Stemningen i Lysefjorden har imidlertid ikke alltid vært så god som den er nå. I oppstartsfasen var det mange spørsmål, og mye usikkerhet knyttet til aktiviteten. I 1996 skjedde det første dødsfallet, og det var først da politiet og redningsmannskaper innså rekkevidden og begynte å røre på seg. Rogaland Alpine Redningsgruppe (RAR) hadde allerede blitt opprettet, i utgangspunktet for å hjelpe klatrekompiser i nød, men det ble raskt klart at det var et stort behov for å bruke redningsklatrerne i forbindelse med ulykker i basehopping:

”RAR ble dannet for at vi skulle kunne hjelpe og assistere klatrekompiser i bratt lende, det var sånn det begynte. Det viste seg veldig fort at det var ikke der vi trengtes mest - det var inne på Kjerag i forbindelse med basehopperne. Det var der det eskalerte, og det tok litt av... veldig av.”

– Bjørn Jacques, klatrer i Rogaland Alpine Redningsgruppe

Politiet innså også at basehopping var kommet for å bli, og at det sannsynligvis ville oppstå flere situasjoner som mannskapet ikke var trent til å håndtere. Politiet begynte dermed å utvikle beredskapsplaner. 330-skvadronen på Sola ble naturligvis også involvert da helikoptertransport er raskest vei inn og ut Lysefjorden. Det oppstod imidlertid dilemma i forbindelse med helikopterredning, da basehoppere ofte ligger ubekvemt til. Det kan være vanskelig å komme til med helikopteret, og å heise ned 330-skvadronens egen redningsmann. RAR klatrer i selve fjellveggen og har dermed større forutsetning for å nå frem til ubekvemme steder. Det oppstod derfor et samarbeid mellom 330-skvadronen og RAR, der klatrerne blir flydd inn med helikopter om oppdragets art tilsier det. Klatrerne i RAR er godt kjent i Kjerag, og redningsgruppen har utviklet svært gode rutiner for fjellredning.

Mellom 1996 og 1999 var det fire dødsfall i Kjerag, i tillegg til flere ulykker uten dødelig utgang. Politimesteren i Stavanger reagerte og sendte en innstilling til Justisdepartementet om å forby basehopping (Aftenbladet 2000). Medlemmer fra SBK tok til motmæle og ifølge Lensmannskontoret i Sand og Forsand oppstod det noen heftige diskusjoner. Det oppstod også gnisninger mellom basehopperne og RAR, og det foregikk en heftig debatt i media mellom disse to gruppene. Både RAR og noen av baseinformantene mente at gnisningen i stor grad skyldtes dårlig kommunikasjon. Både RAR og basemiljøet fikk imidlertid tilslutt gitt uttrykk for sine meninger og gemyttene roet seg. Stemningen i

Lysebotn og langs Lysefjorden generelt har etterhvert blitt god og er i stor grad preget av samarbeid.

Basemiljøet i Kjerag har klart å skape en aksept og forståelse for organiseringen blant mange basehoppere. Miljøet er også et eksempel på at ved å organisere aktiviteten og jobbe systematisk, har hopperne klart å opparbeide seg aksept, respekt og forståelse i lokalsamfunnet for å drive med basehopping. Dette kom tydelig frem i intervjuene med de offisielle informantene. Holdningene deres til basemiljøet var veldig positive og preget av et ønske om å ha basehopperne i bygda, samt vilje til å samarbeide. Hvorfor er det større aksept for basehopping i noen lokalsamfunn enn andre? Dette vil bli analysert i neste kapittel.

11 BYGGEKLOSSER I EN LEKEGREND

- FIRE FAKTORER SOM KAN BIDRA TIL ØKT AKSEPT FOR BASEHOPPING

” *Det har jo ikke vært hallelujastemning fra politiets side hele veien (...) måten de (basehopperne red.anm.) har angrepet det på, ved å kjøre på kunnskap - informere, spille med åpne kort og si sånn og sånn er det, det tror jeg har gjort at det har fungert så greit som det har gjort.*

- Arild Kleven, Politiførstebetjent, Sand og Forsand Lensmannskontor

World BASE Race i Romsdalen har blitt en fin fest for både hopperne og lokalsamfunnet (Foto: Einar Engdal)

Dette kapittelet vil besvare problemstilling 3:

Hvilke faktorer kan bidra til økt aksept for basehopping i lokalsamfunn?

Det er mange faktorer som kan bidra til å forklare aksepten for basehopping i Lysefjorden, og hvordan basemiljøet og lokalbefolkningen klarer å sameksistere. Basemiljøet i Lysefjorden har imidlertid gjennom flere år jobbet systematisk med omdømmebygging, og dette har utvilsomt ført til at det er bedre stemning her enn i mange andre lokalsamfunn der det hoppes base. De samme positive tendensene har også blitt observert på Voss og i Romsdalen, og det skyldes sannsynligvis mange av de samme faktorene.

Informantene som ble intervjuet i forbindelse med dette prosjektet hadde alle et forhold til Kjerag i større eller mindre grad. Faktorer som har bidratt til det gode samarbeidet i dette området utgjør dermed en stor del av analysen. Tydelige faktorer som er observert andre steder i Norge trekkes imidlertid også frem.

Følgende faktorer kan bidra til å få økt aksept i samfunnet for å drive med basehopping:

- 1) Ildsjeler som jobber systematisk med sikkerhet og holdninger
- 2) Fokus på aktivt informasjons- og opplysningsarbeid og åpenhet
- 3) Fokus på å samarbeide med lokalbefolkningen
- 4) Lokalsamfunnet opplever at basehopping skaper merverdi

1. ILDSJELER SOM JOBBER SYSTEMATISK MED SIKKERHET OG HOLDNINGER

Å hoppe base innebærer risiko, men ved å jobbe systematisk med sikkerhet og skape gode holdninger er det imidlertid mulig å redusere risikoen. Helt siden oppstarten i Kjerag har lokale ildsjeler hatt fokus på sikkerhet og systematisering av hoppingen. Driften i Kjerag er stort sett basert på frivillig innsats, og det er ikke få dugnadstimer som har gått med. Stein Edvardsen, som er én av ildsjelene i Kjerag, har alltid vært opptatt av sikkerhet og har også klart å opparbeidet seg respekt i miljøet. At han var den første som hoppet fra Kjerag bidro helt sikkert til den legitimiteten som trengtes for å få med seg andre hoppere. Det er ikke tvil om at det krever ildsjeler med innsatsvilje som jobber målrettet for å få gjennomslagskraft i basemiljøet.

SBK har drevet med kontinuerlig utvikling av sikkerhetstiltak for å redusere antall ulykker. Det har siden 2001 vært ansatt en fast hovedinstruktør gjennom hele sesongen. Klubben holder kurs for førstegangshoppere, og det er satt et minstekrav på 250 fallskjermhopp for å kunne ta kurset. Det kreves også at alle som skal hoppe i regi av klubben tar et kurs, selv om en har hoppet base før. I 2003 utviklet klubben også en teknisk installasjon kalt en pendulator. Denne består av to høye trær, tau og seletøy som gjør det mulig å trene på utsprang under kontrollerte forhold. Pendulatorene er sannsynligvis den eneste i sitt slag brukt i trening for basehopping. Tiltakene i Kjerag har hatt en svært positiv effekt på ulykkesstatistikken, til og med for mindre uhell, som overtråkk og forstuelser i landinger. Antall dødsfall har gått tydelig ned siden oppstarten i 1996 (Stavanger BASE Klubb 2014). Forskning har konkludert med at de preventive tiltakene i Kjerag har virket, og at Stavanger BASE Klubbs opplæringsprogram, samt fokus på sikkerhet, har bidratt til å redusere risikoen (Søreide m.fl. 2007).

Topografien i Lysebotn gjør det utvilsomt enklere å organisere hoppingen i Kjerag enn andre steder. Hopperne er avhengige av bil og båt for å komme seg opp på fjellet og tilbake fra landingsområdet, og det er dermed lettere å få loset hopperne inn i et system. Anledningen til å jobbe målrettet og systematisk med sikkerhet i basemiljøet generelt er allikevel tilstede da basehoppere i stor grad flokker seg rundt de samme basestedene i Norge, som for eksempel Voss, Gudvangen, Romsdalen og Eikesdalen. Økt fokus på sikkerhet og holdninger kan bidra til at lokalsamfunn opplever basehopping som et positivt innslag, i motsetning til en belastning.

”Jeg tror det ligger der, at du ikke har fått en gjeng med cowboyer som bare kjører på. Jeg tror kanskje det er så enkelt som det; at du har hatt noen ildsjeler som har vært der i mange år, og som har god kompetanse på dette.”

- Arild Kleven, Politiførstebetjent, Strand og Forsand Lensmannskontor

”Den sikkerhetsmessige biten tror jeg er en sterk årsak til at det er mindre dødsfall og hendelser (i Kjerag, red.anm.) (...) De tenker mer helhetlig enn det vi opplevde i starten i 96.”

– Bjørn Jacques, klatrer i Rogaland Alpine Redningsgruppe

2. FOKUS PÅ AKTIVT INFORMASJONS- OG OPPLYSNINGARBEID OG ÅPENHET

Basemiljøet i Lysebotn har hele tiden drevet opplysningsarbeid og har vært flinke til å legge frem for blant annet politiet hvordan organiseringen og hoppingen foregår. Både politiet og RAR fortalte at stemningen ikke alltid har vært like god, men ved å kommunisere åpent og fortelle hvordan driften i Kjerag foregår har det blitt lettere å akseptere og forstå hva basehopping går ut på, og hva basemiljøet holder på med. Dialogen har etterhvert blitt preget av toveiskommunikasjon, og basemiljøet har også blitt flinke til å ta imot innspill fra både politiet og RAR. Dette har ført til at basemiljøet har fått ”goodwill” fra flere hold. Det at basemiljøet har vært så flinke til å fortelle og opplyse om hva de driver med, har fjernet mye usikkerhet. Utenforstående ser at miljøet tar ting seriøst og at sikkerheten står i høysetet.

” (...) de (basemiljøet i Kjerag, red.anm.) har vært flinke til å formidle hva dette er, og kunnskap er jo litt viktig da, at en gjerne ikke gjør seg opp veldig bastante holdninger for eller imot på tynt grunnlag.”

- Arild Kleven, Strand og Forsand Lensmannskontor

”Det mange ikke tenker på når de dømmer oss litt, eller dømmer andre som driver på med ekstremsportaktiviteter som er risikofylte (...) Men hadde de visst litt mer om det, så tror jeg de hadde skjont litt mer om hva det er for noe.” – Basehopper #5

Samarbeidet har medvirket til at politiet, RAR og 330-skvadronen har utarbeidet beredskapsplaner på bakgrunn av informasjonen de har fått fra basemiljøet. RAR har blant annet laget en rappellrute fra det mest brukte avsprangspunktet for basehopping, der standplass er etablert og sikringer er satt hele veien nedover fjellsiden. Dette gjør at klatrerne sparer tid og kan sikre raskest mulig redning, om det skulle behøves. I tillegg blir både politi og redningsmannskaper varslet når det er større basearrangementer i Kjerag, og får dermed muligheten til å være ekstra forberedt på at hendelser kan oppstå. Basemiljøet på sin side bidrar med informasjon og opplysninger som kan bidra til raskere redning og uttrykker også respekt og forståelse for arbeidet både politiet og redningsmannskaper gjør.

"Det er ikke tvil om at det var friksjon mellom basehopperne og redningsgruppen i starten, men nå er det en større forståelse for hverandre og det vi driver med."

– Bjørn Jacques, klatrer i Rogaland Alpine Redningsgruppe

"Jeg tror han (Stein Edvardsen i SBK red.anm.) har gjort en god jobb med å selge dette inn, med å legge det frem og jobbe så mye med sikkerhet som han gjør. Det er klart at det har gjort at han har fått goodwill hos politiet".

- Arild Kleven, politiførstebetjent, Sand og Forsand Lensmannskontor

3. FOKUS PÅ Å SAMARBEIDE MED LOKALBEFOLKNING

I tillegg til å samarbeide med offisielle interessenter, har basemiljøet i Lysefjorden etterhvert også blitt flinke til å spille på lag med lokalbefolkningen, og spesielt grunneiere. Basehoppingen gjøres fra andre områder enn Kjerag, og tidligere medførte dette en del sniking rundt på private eiendommer. I Maudalen tok tilslutt én av grunneierne selv kontakt med basehopperne og sa det var greit at de hoppet, men han likte ikke snikingen. Om det skulle skje en ulykke som medførte at politi og redningsmannskaper dukket opp på eiendommen, ønsket han å være forberedt og vite hva det dreide seg om. Hopperne tok dette til etterretning og viste grunneieren respekt ved å begynne å si fra før hopping. Basehopperne invitert også en grunneier med opp til et av avsprangspunktene. Etter å ha sett hvilke forberedelser hopperne gjorde før de hoppet og fått innblikk i det store sikkerhetsfokusert hopperne hadde uttrykte grunneieren større forståelse:

"Hun satte veldig stor pris på å være med og se, og så at vi ikke var en gjeng med galninger". - Baseinformant #5

Det er flere eksempler på at basemiljø og lokalsamfunn samarbeider og skaper en felles arena som utgjør noe positivt for alle. World BASE Race (WBR) i Romsdalen er en

konkurransen der verdens raskeste flyver kåres (World BASE Race 2014). Arrangementet legger opp til å være en folkefest, og har skapt en meget publikumsvennlig og inkluderende atmosfære. Arrangementet er svært populært blant basehoppere, lokalbefolkningen og turister. I Romsdalen brukes ofte lokale kjentfolk som ikke nødvendigvis er basehoppere som rådgivere på bakken i forbindelse med hopping. Det er lange gåavstander til noen av fjelltoppene, og værforholdene kan endre seg underveis. Med de lokalkjente på bakken kan dermed hopperne få væroppdateringer og annen informasjon som kan ha betydning for å gjennomføre et trygt hopp. Mange av disse har detaljert kunnskap om avsprangspunkter, og fungerer som gode informasjonskilder og guider for såvel hoppere som skuelystne turister. De kan også bistå politi, redningsmannskaper og andre i forbindelse med hendelser.

4. LOKALSAMFUNNET OPPLEVER AT BASEHOPPING SKAPER MERVERDI

I tillegg til at basemiljøet i Lysefjorden har vært flinke til å ta signaler og inkludere lokalsamfunnet har også lokalsamfunnet opplevd at de har fått noe tilbake på grunn av baseaktiviteten. Både Forsand og Stavanger kommune bruker basehoppingen i Kjerag i markedsføring. Det har ført til økt turisme, som igjen har bidratt til at flere lokale næringsdrivende har fått et bedre næringsgrunnlag. Kaféen i Lysebotn er en bedrift som neppe hadde klart seg uten basehopperne. Turistbåter og cruiseskip har blitt et vanlig syn i Lysefjorden på sommeren. Båtene slipper ofte anker nedenfor landingsområdet til basehoppingen i Kjerag. Det hender også at basehopperne, i samarbeid med fergene og båtene, lander på dekk. Det er nok ikke få basehoppere som har blitt filmet av turister og vist over hjemmekinoanlegg i hele verden. Effekten i forhold til eksponering er utvilsomt sterk. Ifølge ordføreren i Forsand er markedsføringsverdien nesten umulig å sette en pris på, og den svært høy. Lokalsamfunnene generelt i Lysebotn er flinke til å anerkjenne effekten basehopping har, og ser tydelig at det har kommet mye positivt ut av det for kommunene som helhet.

De samme faktorene spiller inn i flere lokalsamfunn i Norge der det drives basehopping og annen ekstremidrett. Norge er etterhvert blitt kjent for å være et land som legger til rette for risikofylte aktiviteter i naturen, og det er ikke tvil om at dette tiltrekker turister. Ekstremidrettsveko på Voss er et godt eksempel. Hvert år kommer det mer enn 10.000 turister til bygda i forbindelse med arrangementet (Hegnar online 2012). For innbyggere på Voss er denne uken også en fest, og det er stor oppslutning og støtte til arrangementet. I tillegg til å være et verdifullt markedsføringsmiddel for Voss, er også noen av hovedmålene

til Ekstremsportveko å stimulere rekruttering, aktivitet og nyskapning i de lokale klubbene som er en del av stiftelsen (Ekstremsportveko 2014). I Romsdalen og omegn har basehopperne bidratt til å skape mer aktivitet i fjellene ved at stier og naturområder har blitt tatt i bruk. På Gridsetskolten, eksempelvis, holdt stien på å gro igjen og området var lite brukt generelt. Nå er det imidlertid mye mer trafikk der både på grunn av at både hoppere og andre skuelystne ferdes der hele året. World BASE Race arrangerer deler av sin konkurranse herfra.

Det er selvsagt flere faktorer som har betydning for hvordan et lokalsamfunn oppfatter basehopping. De fire som blir diskutert over anses som viktige i de områdene de er observert i, samtidig som de ansees å ha et overføringspotensiale til andre steder der det hoppes base i Norge. Dette er dog ikke ensbetydende med at basemiljøer ved å følge ”oppskriften” for omdømmebyggingen i Kjerag eller andre steder automatisk vil oppnå økt samfunnsaksept. Bildet er sammensatt, og ikke minst er det en forutsetning at lokalsamfunnene på sine side er åpne for å ta imot basehopperne. Basemiljøet kan imidlertid være oppmerksomt på hva som kan påvirke og velge om det vil gjøre sin del av jobben. Dermed kan aktørene i de forskjellige delene av Norge legge til rette for å bygge en inkluderende lekegrind, byggekloss for byggekloss.

12 KONKLUSJON

Otto Lilienthal tester umotorisert flyving ca. 1895 (Bildet er hentet fra Wikimedia Commons. Fotograf ukjent)

Både lavere samfunnsaksept for risikofylte aktiviteter og økt kommersialisering i basehopping er faktorer som påvirker basemiljøet. Om presset på basemiljøet blir for stort, vil endringer tvinge seg frem. Det har allerede kommet innspill, både fra enkelte basehoppere og også fra offisielt hold om at ”noe må skje”. Ingenting tilsier at utviklingen innen basehopping vil stoppe opp, men det er ikke lett å si hvilken retning den vil ta. Hvordan årets basesesong i Norge utfolder seg vil nok i stor grad påvirke utviklingen.

Det er problematisk å sette en objektiv risiko, og det er vanskelig å bestemme hvem som skal få avgjøre hva som er *for* farlig for enkeltindividet. Det bør være opp til enkeltindividet selv å avgjøre hva som er for farlig – såfremt det ikke utsetter tredjepart for uønsket risiko.

Fire framtidsscenarioer har belyst hvilken retning utviklingen innen basehopping *kan* ta, og hvilke konsekvenser hvert enkelt scenario kan få både for basemiljøet og eksterne

interessenter. Intensjonen er ikke å skape et inntrykk av at et bevisst valg av scenario vil skape blåkopier andre steder, men heller å være tankeprovoserende og invitere til refleksjon.

I basemiljøet blir Allmennretten trukket frem som et argument for at basehopping vanskelig kan forbys, men det finnes allerede en lov som forbyr fallskjermhopping innenfor visse fjellområder. Et generelt forbud mot basehopping vil føre til uintenderte konsekvenser, og både forbudet mot basehopping gjennom F/NLF og lovforbudet i Trollveggen bidrar til å underbygge denne konklusjonen. Hensikten med lovgivningen vil ha betydning for om dette er kostnader samfunnet er villige til å ta for å få slutt på basehopping.

Lovforarbeidene til Trollveggen-forbudet argumenterte med at holdningsskapende arbeid sannsynligvis ville ha en større effekt enn et forbud. Det er vanskeligere å svare på hvordan et slikt arbeid vil kunne få gjennomslagskraft i et så fragmentert miljø som basehopping.

Det som kan sies med sikkerhet, er at basehopping ikke kan puttes inn i en organisatorisk mal basert på for eksempel fallskjermhopping. Mye tyder på at basehoppere ikke er motstandere mot organisering eller regulering i seg selv - så lenge dette skjer innad i miljøet. Holdningsarbeidet i Kjerag har utvilsomt hatt påvirkningskraft også utenfor Lysefjorden, uten at arbeidet her nødvendigvis kan kopieres til andre steder.

Basemiljøet kan ha mye å vinne på å samordne kunnskapen og erfaringene som allerede finnes i miljøet. Ved å ha fokus på å samarbeide med eksterne interessenter, drive med kunnskapsformidling, informasjonsutveksling og holdningsskapende arbeid, kan basemiljøet oppleve å få økt samfunnsaksept i stedet for å bli en aktivitet begrenset av offentlig regulering.

Samfunnet trenger høystimulisøkere og mennesker som utfordrer det konforme – det er slike mennesker som sprenger grenser og bidrar til utvikling og fremskritt. Mennesket har drømt om å kunne fly uten motor siden tidenes morgen. Basehopperne har bidratt til å utviklet utstyr, teknikker og metoder som gjør at vi har kommet enda nærmere drømmen. Mye annen pionérvirksomheten innen luftfart har blitt sett på som galskap og lite samfunnsnyttig. Jeg er sikker på at brødrene Wright og Otto Lilienthal også ble kalt gærne i sin tid.

REFERANSELISTE

- Aftenbladet, 2000, *Justisdepartementet vil ikke forby basehopping*, Hentet: 8. januar 2014, Tilgjengelig fra: <www.aftenbladet.no/nyheter/innenriks/Justisdepartementet-vil-ikke-forby-basehopping-2663516.html#.U2t5NscVePY>.
- Aven, T., 2010, *Misconceptions of Risk*, John Wiley & Sons Ltd., West Sussex.
- Banerjee, A.V., 1992, "A Simple Model of Herd Behaviour", *The Quarterly Journal of Economics*, vol. 107, nr. 3, ss. 797-817.
- BASE Dreams, 2014, *Base Dreams*, Tilgjengelig fra: <www.basedreams.com>.
- BASE Fatality List, 2013, Tilgjengelig fra: <www.blincmagazine.com/forum/wiki/BASE_Fatality_List>.
- BliNC magazine, 2013, *Everything you ever wanted to know about BASE-Jumping*, Tilgjengelig fra: <www.blincmagazine.com/forum/content/>.
- Breivik, G., 2002, *Ekstremспорт og risiko-taking som sosiologisk og samfunnsmessig problem*, i Seippel, Ø. (red.) *Idrettens bevegelser: Sosiologiske studier av idrett i et moderne samfunn*, Novus Forlag, Oslo.
- Breivik, G., 2004, *Ekstremспорт – et senmoderne fenomen*, Hentet: 8. Januar 2014, Tilgjengelig fra: <www.idrottsforum.org/articles/breivik/breivik041214.html>.
- Breivik, G., 2010, "Trends in adventure sports in a post-modern society", *Sport in Society*, vol. 12, nr. 2, ss. 260-273.
- Brymer, E. og Oades, L.G., 2009, "Extreme Sports. A Positive Transformation in Courage and Humility", *Journal of Humanistic Psychology*, vol. 49, nr. 1, ss. 114-126.
- Brymer, E., og Schweitzer, R., 2013, "The search for freedom in extreme sports: A phenomenological exploration", *Psychology of Sport and Exercise*, nr. 14, ss. 865-873.
- Coates, E., Clayton, B. og Humberstone, B., 2010, "A battle for control: exchanges of power in the subculture of snowboarding", *Sport in Society*, vol. 13, nr. 7/8, ss. 1082-1101.
- Dagbladet, 1999, *Basehopperen som forsvant*, Hentet: 1. april 2014, Tilgjengelig fra: <www.dagbladet.no/kultur/1999/08/14/174085.html>.
- Ekstremспортveko, 2014, *Ekstremспортveko*, Hentet: 5. februar 2014, Tilgjengelig fra: <www.ekstremспортveko.com>.
- Fallskjermseksjonen/Norsk Luftsportsforbund, 2014, *Hvordan bli fallskjermhopper*, Hentet: 5. februar 2014, Tilgjengelig fra: <www.nlf.no/fallskjerm/hvordan-bli-fallskjermhopper>.

- Frittfall, 2011, *Når leken er god*, Hentet: 9. mars 2014, Tilgjengelig fra: <www.frittfall.org/Innhold/Tramp%20i%20kalotten.html>.
- Frittfall, 2012, *Bail out: Man ligger som man rer*, Hentet: 9. mars 2014, Tilgjengelig fra: <www.frittfall.org/Innhold/Bail%20out/Frittfall%202012%201%20Jan%20E%20Wang.pdf>.
- Hatch, M.J., 2011, *Organizations: A Very Short Introduction*, Oxford University Press, Oxford.
- Hegnar online, 2012, *Svever fritt og trygt til 6.000 kroner timen*, Hentet: 9. mai 2014, Tilgjengelig fra: <<http://www.hegнар.no/okonomi/artikkel448191.ece>>.
- Helen, E., 2006, "Fallskjerm Norge etter opphevelsen av BASE forbudet", *C-oppgave Fallskjermseksjonen/Norsk Luftsportsforbund*.
- Hem, P.E. og Hem, E., 2012, "Et regelverk fullt av smutthull – legens reseptrett i forbudstiden 1916-26", *Tidsskrift for Den norske legeforening*, nr. 23-24, ss. 2636-40.
- Hetland, A. og Vittersø, J., 2012, "The Feelings of Extreme Risk: Exploring Emotional Quality and Variability in Skydiving and BASE jumping", *Journal of Sport Behaviour*, vol. 35, nr. 2, ss. 154-180.
- Human Content, 2013, *Personlighetsinventoriet B5-PLUS – Brukerhåndbok*, Oslo.
- Humphreys, D., 1997, "'Shredheads go mainstream'? Snowboarding and alternative youth", *International Review for the Sociology of Sport*, vol. 32, nr. 2, ss.147-160.
- Iversen, A., 2005, "Foresight og scenariebygging", *Økonomisk Fiskeriforskning*, årgang 15, nr. 2005, ss. 8-23.
- Justisdepartementet, 2004, *Miljøhandlingsplan 2002 – 2006*, Hentet: 9. mars 2014, Tilgjengelig fra: <www.regjeringen.no/upload/kilde/jd/rap/2004/0020/ddd/pdfv/214907-miljohandlingsplan2002-06.pdf#search=basehopping®j_oss=1>.
- Kvale, S., 2008, *Doing Interviews*, Sage Publications Ltd., London.
- Langseth, T., 2012, *Spenningsøkingens sosialitet – en sosiologisk undersøkelse av verdisystem i risikosport*, Doktorgradsavhandling, Norges Idrettshøgskole.
- Lovdata, 2013, *LOV-1957-06-28-16 Lov om friluftslivet (friluftsloven)*., Hentet: 17. desember 2013, Tilgjengelig fra: <www.lovdata.no/dokument/NL/lov/1957-06-28-16?q=friluftsloven>.
- Lovdata, 2013, *LOV-1987-06-12-57 Lov om forbud mot fallskjermhopping m.v. innenfor visse fjellområder*., Hentet: 18. desember 2013, Tilgjengelig fra: <www.lovdata.no/dokument/NL/lov/1987-06-12-57>.

- Lovdata, 2014, *LOV-1993-06-11-101 Lov om luftfart (luftfartsloven)*, Hentet: 3. mai 2014, Tilgjengelig fra: <www.lovdata.no/dokument/NL/lov/1993-06-11-101?q=luftfartsloven>.
- McDougall, C., 2009, *Confessions of an idiot! The colourful tale of a life in freefall*, Base Dreams, Australia.
- McDougall, C., 2012, "What's The Rush?", *Blue Skies Mag*, nr. 35, September 2012.
- Merton, R.K., 1936, "The Unanticipated Consequences Of Purposive Social Action", *American Sociological Review*, Vol. 1, nr. 6, ss. 894-904.
- Miljødirektoratet, 2014, *Allemannsretten*, Hentet: 29. mars 2014, Tilgjengelig fra: <www.miljodirektoratet.no/no/Tema/Friluftsliv/Allemannsretten/>.
- NRK, 2013, *Basesjef har ikkje tru på forbod*, Hentet: 26. mars 2014, Tilgjengelig fra: <www.nrk.no/sognogfjordane/basesjef-har-ikkje-tru-pa-forbod-1.11237436>.
- Osloby, 2004, *Alvorlig skadet etter basehopp*, Hentet: 26. mars 2014, Tilgjengelig fra: <www.osloby.no/nyheter/Alvorlig-skadet-etter-basehopp-6543628.html#.U2yeTscVePY>.
- Ot.prp.nr. 69 (1986-1987), *Om forbud mot fallskjermhopping m.v. innenfor visse fjellområder*.
- Puchan, H., 2004, "Living 'extreme': Adventure sports, media and commercialisation", *Journal of Communication Management*, vol. 9, nr. 2, ss. 171-178.
- Regjeringen, 2014, *Lovarbeid*, Hentet: 4. mars 2014, Tilgjengelig fra: <www.regjeringen.no/nb/dep/jd/tema/lovarbeid.html?id=1256>.
- Samferdselsdepartementet, 2010, "Luftsportsmiljøet i Norge: Omfang, utfordringer og samfunnsytte", *Transportøkonomisk Institutt*, Oslo.
- Stavanger BASE Klubb, 2014, *Statistics*, Hentet: 2. mars 2014, Tilgjengelig fra: <www.basekjerag.com/rogaland/stavanger/svg_base.nsf/id/2CC0E47A17AB6173C1256E150002B1F9?OpenDocument>.
- Steen-Johnsen, K., 2008, "Networks and the Organization of Identity: The Case of Norwegian Snowboarding", *European Sport Management Quarterly*, vol. 8, nr. 4, ss. 337-358.
- Søreide, K., Ellingsen, C.L. og Knutson, V., 2007, "How dangerous is BASE-jumping? An analysis of adverse events in 20,850 jumps from the Kjerag massif, Norway", *The Journal of Trauma*, vol. 62, nr. 5, ss. 1113-1117.
- The New York Times, 3. februar 1912, *Parachute Leap Off Statue of Liberty*, Hentet: 1. mars 2014, Tilgjengelig fra: <query.nytimes.com/mem/archive-free/pdf?res=F40916FB3C5813738DDDA0894DA405B828DF1D3>.

The Telegraph, 1. april 2014, *Why wingsuit flyers won't have their wings clipped*, Hentet: 15. april 2014, Tilgjengelig fra: <www.telegraph.co.uk/men/active/10736285/Why-wingsuit-flyers-wont-have-their-wings-clipped.html>.

Thorpe, H. og Wheaton, B., 2011, ”’Generation X Games’, Action Sports and the Olympic Movement: Understanding the Cultural Politics of Incorporation”, *Sociology*, vol. 45, nr. 5, ss. 830-847.

Tjora, A., 2013, *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*, 2. utgave, 2. opplag, Gyldendal Akademisk, Oslo.

Tomlinson, A., Ravenscroft, N., Wheaton, B., Gilchrist, P., 2005, *Lifestyle sports and national sport policy: an agenda for research*, Sport England, London.

VG, 2013, *Ordfører vil ha restriksjoner på basehopping i Aurland*, Hentet: 25. november 2013, Tilgjengelig fra: <www.vg.no/nyheter/innenriks/artikkel.php?artid=10126188>.

Wang, J.E., 2014, Avdelings- og fagsjef i Fallskjermseksjonen Norges Luftsportforbund, *personlig e-postkorrespondanse 2. og 3. mars 2014*.

Wheaton, B., 2004, *Understanding Lifestyle Sports – Consumption, identity and difference*, Routledge, Oxon.

Wikipedia, 2014, *Parachute*, Hentet: 6. mars 2014, Tilgjengelig fra: <en.wikipedia.org/wiki/Parachute>.

World BASE Race, 2014, *WBR*, Hentet: 9. mai 2014, Tilgjengelig fra: <www.worldbaserace.com>.

Wormnæs, O., 1993, *Vitenskapsfilosofi*, 2. utgave, Ad Notam Gyldendal, Oslo.

Alle kilder som er brukt i denne oppgaven er oppgitt.

Antall ord: 24.394

Forsidefoto: Linn Amundsen Mikkelsen

VEDLEGG

VEDLEGG 1 – INFORMASJONSBREV TIL INFORMANTER

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjektet

”HVORDAN GJETE KATTER – Organisering av basehopping i Norge”

Bakgrunn og formål

Dette prosjektet er ifm en masteroppgave i Organisasjon, ledelse og arbeid (OLA) ved Universitetet i Oslo. Prosjektet skal undersøke effekten av et lovforbud mot basehopping, samt undersøke om selvorganisering kan ha en positiv effekt på basemiljøet, samt fungere som en positiv signaleffekt til eksterne interessenter (for eksempel redningsorganisasjoner, politi og andre myndigheter). Temaet ble valgt på bakgrunn av alle baseulykkene i 2013, og den påfølgende debatten om lovforbud igangsatt av Aurland kommune.

Jeg ønsker i denne forbindelse å intervju med norske basehoppere, samt redningspersonale, politi og politikere/byråkrater. Basehopperne er plukket ut ved hjelp av snøballmetoden, mens andre er plukket ut på bakgrunn av sin stilling.

Intervjuet vil ta ca 1 time og omhandle temaer som: drivkraft og inspirasjon, risiko og ulykker, basearrangementer og annen form for organisering.

Hva skjer med informasjonen om deg?

Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt og prosjektet er meldt til Personvernforbundet for forskning (NSD). Deltakelse er frivillig, og du kan når som helst trekke deg fra prosjektet uten å måtte begrunne det.

Prosjektet skal etter planen avsluttes i juni 2014, og alle innsamlede opplysninger og lydopptak vil da bli anonymisert. Navneliste og koblingsnøkkel oppbevares separat fra innsamlet data.

Prosjektmedlemmer:

Linn Amundsen Mikkelsen, masterstudent, Tlf. 97579828, epost:

linn.mikkelsen@gmail.com

Torben Hviid Nielsen, veileder, Tlf. 22841606, epost: t.h.nielsen@sosgeo.uio.no

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

VEDLEGG 2 - INTERVJUGUIDE BASEHOPPERE

PERSONLIG INFO

Alder:

Yrke:

Antall år i sporten:

Antall basehopp:

Antall hopp i året ca:

Antall fallskjermhopp

DRIVKRAFT, INSPIRASJON OG INFORMASJON

1. Hva er din hovedmotivasjon for å hoppe base?

- Drivkraft

2. Hvordan kom du i kontakt med basemiljøet?

- Hvordan oppsøkte du basehopping?

3. Hvordan får du tak i informasjon om hoppsteder, utstyr, turer og andre arrangementer, samt annen hopprelatert informasjon?

- Internett, Facebook, forum, venner og kjente.....

ORGANISERING OG KONKURRANSER

4. Har du noen gang deltatt i basearrangementer og konkurranser, for eksempel Ekstremsportveko, Heli Boogie eller World Base Race?

5. Tilhører du en spesifikk basegruppe/vennegjeng?

- Hvorfor/hvorfor ikke? Hva gir dette deg? Interne normer – påvirker dere hverandre?

6. Hvordan oppfatter du Kjerag som hoppsted?

- Hopper du der mye? Hvor ofte? Hva liker/misliker du? Føler du at Kjerag påvirker basehopping i Norge?

7. Norges Baseforbund ble startet av basehoppere i 1996, og hadde som formål å gjøre basehopping tryggere gjennom opplæring og sikkerhetstiltak, og i tillegg fungere som et kontaktledd for myndigheter, media og andre interessenter.

- Kjenner du til dette forbundet?

- Hva tenker du om å være medlem av et slikt forbund?

8. Ordføreren i Aurland etterspør sikkerhetstiltak, sertifisering og systematikk – altså organisering av basehopping.

- Hvilke tanker har du om å organisere basehopping?

- Er det så farlig å organisere seg da?

MEDIA OG KOMMUNIKASJON

9. Det hender ofte at representanter fra F/NLF blir kontaktet og uttaler seg i media om forhold knyttet til basehopping, spesielt ifm ulykker.

- Hva synes du om at for eksempel Jan Vang, som er fallskjermhopper, uttaler seg om baserelaterte temaer?

10. Hvilke tanker gjør du deg om økt den eksponeringen og kommersialiseringen av basehopping, både i massemedia og på YouTube, Vimeo og sosiale medier?

RISIKO OG ULYKKER

11. I 2013 var det flere dødsulykker i forbindelse med basehopping i Norge.

- Hvordan påvirker dette deg og din hopping?

12. Til tross for at utstyret er bedre og informasjon er lettere tilgjengelig, så er det allikevel et høyt antall ulykker hvert år.

- Hva mener du er det største risikoproblemet i basehopping?

13. Hvor får du informasjon om ulykker, og har informasjon om andres ulykker noen verdi for deg?

14. Mange folk mener at basehoppere er egoister som bare tenker på seg selv, de setter andres liv i fare og tenker ikke på familie og venner som blir sittende igjen om noe går galt, og de mener at aktiviteten bør forbys.

- Hvilke tanker gjør du deg om at mange mennesker utenfor basemiljøet også blir rammet når uhellet er ute?

LOV, RETT OG REGULERING

15. Allemannsretten:

”Allemannsretten gir deg rett til å ferdes og oppholde deg i norsk natur. Den gjelder når du er i skogen, på fjellet, sjøen og elven, i vannene – uavhengig av hvem som er grunneier”

- Kjenner du til Allemannsretten? Hva synes du om denne retten?

16. Lov om forbud mot fallskjermhopping m.v. innenfor visse fjellområder

LOV-1987-06-12-57

” § 1. Formålet med denne lov er å begrense fallskjermhopping som medfører stor risiko for ulykker og utsetter redningsmannskapers liv for fare”

- Kjenner du til lovforbudet om fallskjermhopping m.v. i visse fjellområder?

- Hvilke tanker gjør du deg om at det finnes en lov som kan utvides til andre fjellområder?

17. Har du noen gang hoppet i Trollveggen? –Tenkte du over at det ikke er lov å hoppe her?

18. Hvordan vil et forbud mot basehopping påvirke deg personlig - Hvordan tror du et forbud vil påvirke basehopping i Norge generelt?

VEDLEGG 3 – INTERVJUGUIDE ORDFØRER

Navn:
Arbeidsgiver:
Stilling:

BASEHOPPING GENERELT OG INFORMASJONSUTVEKSLING

Hva tror du får folk til å hoppe fra fjell?

Hva mener du om basehopping som fritidsaktivitet?

Hvilke typer mennesker har du inntrykk av tiltrekkes mot sporten?

Hvilket inntrykk har du av basehoppere generelt?

Hvor mye vet dere som offentlige tjenestemenn om basehopping – får dere informasjon om aktiviteten fra noe hold?

Hva mener kommunen om all baseaktiviteten i området, spesielt i Lysebotn?

Engasjerer kommunen seg i basehoppingen?

Er det aktuelt å bruke basehopping i markedsføring av kommunen?

RISIKO OG ULYKKER

Hvilket inntrykk har du av basehopperes innstilling til egen risiko?

Hvordan blir dere som kommune involvert når det skjer ulykker?

Samarbeider kommunen med noen andre, for eksempel redningsmannskap og politiet – samtaler, debrief osv?

Samarbeider dere med basemiljøer ifm med ulykker?

Snakker dere med basemiljøet i etterkant av ulykker – debrief?

- Hvis nei: tror du det hadde påvirket basehoppere å bli mer bevisst på hvordan andre mennesker blir involvert? Holdningsendring?

Redningsselskapene sier de er i stand til å ta riktige beslutninger ift egen sikkerhet og at de ikke tar oppdrag som utsetter dem for fare.

- Hva tenker du om dette?
- Tror du de klarer å sitte på sidelinja om et oppdrag ansees som for farlig?
- Tror du de behøver baselovgivningen?

NORSK BASEFORBUND

(Kommunen)

Ifølge Stavanger BASE Klubb har dere et godt samarbeid i Kjerag.

- Hva tenker du er grunnen til dette?

Hvilke tanker har du om at andre kommuner er negative til basehopping?

- Hva tror du grunnen til mangel på samarbeid i andre kommuner skyldes?
- Hva tror du skal til for å få til et samarbeid i andre kommuner?

Hvilke tanker har du om å organisere basehopping i en eller annen form?

- Har du noen tanker om en organisasjonsform som kan fungere?

Hva tenker du om at en slik forening kan bidra til å spre gode holdninger, kunnskap og erfaringer i miljøet?

- Tror du dette kan bidra til at antall ulykker reduseres? Hvorfor/hvorfor ikke?

Tror du du ville ta kontakt med foreningen ved behov for informasjon?

Om det ble etablert et baseforbund – ville dette påvirke ditt syn på basehopping og basehoppere? Tror du det ville påvirke folk som er negativt innstilt?

Tror du det går an å få basehoppere til å ville organisere seg? (Tror du det er mulig å gjete katter?)

LOVER OG REGLER

Hvilken innstilling har du til et forbud mot basehopping?

- Tror du det vil løse noen utfordringer?

Har du noen tanker om hvordan tror du et eventuelt forbud vil påvirke basehopping i Norge?

Tror du et forbud vil sette en stopper for basehopping?

Om det skulle komme et forbud – hvordan ville kommunen forholde seg til dette?

- Hvordan skulle det håndheves?

Mange basehoppere sier at om basehopping forbys, vil de uansett hoppe – det bare gjelder å unngå å bli tatt.

- Hva tenker du om en sånn påstand?

VEDLEGG 4 – INTERVJUGUIDE POLITI

Navn:
Arbeidsgiver:
Stilling:

BASEHOPPING GENERELT OG INFORMASJONSUTVEKSLING

Hva tror du får folk til å hoppe fra fjell?

Hva synes du om basehopping som fritidsaktivitet?

Hvilke typer mennesker har du inntrykk av tiltrekkes mot sporten?

Hvilket inntrykk har du av basehoppere generelt?

(Politiet) (330)

Hvor mye vet dere som offentlige tjenestemenn om basehopping – får dere informasjon om aktiviteten fra noe hold?

Samarbeider med basemiljøet på generell basis?

Har dere faste kontaktpersoner i miljøet?

- Hvordan finner dere ut hvem dere kan kontakte?

Samarbeider dere med noen andre – for eksempel kommunen, redningsmannskap?

En leser ofte negative uttalelser om basemiljøet fra offentlige tjenestemenn, for eksempel politi og ordførere – hva tror du grunnen kan være til at de er så negative til basehopping? Hva tenker du kan bidra til et samarbeid heller enn motarbeidelse?

RISIKO OG ULYKKER

Hvilket inntrykk har du av basehopperes innstilling til egen risiko?

I fjor døde det flere basehoppere i Norge - hva tenker du om alle dødsfallene?

Hvilke tanker gjør du deg om mennesker utenfor basemiljøet som blir rammet når uhellet er ute? Som for eksempel Polititjenestemenn, redningsmannskap, annet helsepersonell, lokalbefolkning, familie og venner.

(Politi) (Kommune)

Redningsselskapene sier de er i stand til å ta riktige beslutninger ift egen sikkerhet og at de ikke tar oppdrag som utsetter dem for fare.

- Tror du dette er tilfelle?
- Tror du de klarer å sitte på sidelinja?

Hvordan blir dere kontaktet ved baseulykker?

Hvordan forbereder dere dere når dere blir kalt ut?
Hva gjør det med en polititjenestemann eller –kvinne å bli sendt ut på slike oppdrag?

Hvem har dere kontakt med ifm baseulykker?
Hvordan etterforsker dere baseulykker?
Hvordan undersøker dere baseutstyr – har dere forutsetninger for å undersøke baseutstyr?
Har dere noen rutiner for å få ekspertuttalelser ved hendelser? Er dette interessant?

LOVER OG REGLER

Som håndhevere av loven – hva er hensikten med lovgivning generelt?

Har du noen tanker om hvordan tror du et eventuelt forbud vil påvirke basehopping i Norge?
Tror du et forbud vil sette en stopper for basehopping?

Hvordan håndterer dere basehoppingen som foregår utenfor Lysebotn?

Hvilke tanker har du om å bruke tid og ressurser på basehoppere som henger i antenner og fjellskråninger?

Mange basehoppere sier at om basehopping forbys, vil de uansett hoppe – det bare gjelder å unngå å bli tatt.

- Hva tenker du om en sånn uttalelse?

Mener du at basehopping bør forbys i Norge – vil dette løse et problem?

- Hvorfor/hvorfor ikke?

- Totalforbud eller bare områder der ulykkesfrekvensen er høy?

Om det skulle komme et forbud – hvordan ville Politiet håndheve dette?

NORSK BASEFORBUND

Hvordan oppfatter dere samarbeidet med Stavanger BASE Klubb i Lysebotn?

- Hva mener du er grunnen til (godt/dårlig) samarbeid?

Hvilke tanker har du om å organisere basehopping i en eller annen form?

- Har du noen tanker om en organisasjonsform som kan fungere?

Hva tenker du om at en slik forening kan bidra til å spre gode holdninger, kunnskap og erfaringer i miljøet?

- Tror du dette kan bidra til at antall ulykker reduseres? Hvorfor/hvorfor ikke?

Tror du du ville ta kontakt med foreningen ved behov for informasjon?

Tror du et baseforbund ville ha noen betydning for hvordan basehoppere blir oppfattet av interessenter utenfor miljøet?

VEDLEGG 5 - INTERVJUGUIDE RAR OG 330-SKVADRONEN

Navn:
Arbeidsgiver:
Stilling/posisjon:

INTRO

Hva var hovedmotivasjonen din for å begynne å fly helikopter/klatrer?

Fortell litt om 330/RAR og deres hovedfunksjon?

Hva vet dere om basehopping – får dere informasjon om aktiviteten fra noe hold?

Samarbeider med basemiljøet på noe vis? Har dere noen kontaktpersoner i miljøet?

Samarbeider dere med noen andre generelt – for eksempel Forsand kommune, politiet?

Hva synes dere om all baseaktiviteten i Kjerag og Lysefjorden for øvrig?

OPPDRAK, RISIKO OG ULYKKER

Kan du beskrive gangen i et oppdrag, fra det blir meldt fra til dere er tilbake på basen?

- Hvordan blir dere kontaktet
- Hvordan debriefes fullførte oppdrag?

Kan du fortelle om et konkret baserelatert oppdrag?

Hvor mange personer er involvert i ett enkelt oppdrag?

Hva er det mest typiske oppdraget for 330-skvadron/RAR? ...om det finnes

Hvor mange oppdrag har dere ilt 1 år?

- Hva slags kategorier oppdrag er det?
- Hvor stor andel av disse er baserelatert ca? Har hørt mellom 3 og 5% - kan det stemme?
- Hva med fotturister eller skifolk?

Hvordan vurderer dere egen risiko ifm et oppdrag?

Kjenner du til situasjoner der dere gikk inn i et oppdrag og i etterkant så at dere utsatte dere selv for stor risiko? At dere hadde vurdert det annerledes om dere hadde innsett hva dere bega dere ut på?

Kjenner du konkrete situasjoner der dere unnlot å gå inn fordi dere vurderte risikoen for høy?

Hvordan vurderer dere et oppdrag som involverer en basehopper ift til andre oppdrag?

Politiet i Forsand fortalte at etter hvert som basehopping økte i popularitet, ble det utviklet egne rutiner ifm basehopping. Finnes det noen egne rutiner for baserelaterte oppdrag for 330-skv/RAR også?

Snakker dere med basehoppere ifm slike oppdrag?

- Har dere noe inntrykk av dem
- Diskuterer dere basehopping på jobb?

Har dere kontakt med mennesker utenfor basemiljøet som blir rammet når uhellet er ute? Som for eksempel familie og venner.

Hvilken oppfølging får dere i etterkant av ulykker? Snakker dere mye sammen dere i mellom?

Hvordan trener dere på oppdrag knyttet til redninger i fjellet?

Enkelte basehoppere har uttalt at dere uansett må trene mye redning, og at faktiske redningsaksjoner ifm basehopping er god trening for redningsmannskap og klatrere, og dermed ikke noen ekstrakostnader for staten.

- Deler dere denne oppfatningen?

LOVER OG REGLER

I Trollveggen er det en egen lov mot basehopping, som bl.a. har som formål å beskytte redningsmannskap mot risiko.

- Kom forbudet etter innspill fra 330?

– Hva mener du om at myndighetene går inn og tar ansvar for RAR/330s sikkerhet?

Kun 330: Vet du om 330 er konsekvent og aldri henter ut skadete personer der?

Det er lov å drive med fritidsklattring i Trollveggen. Hva mener du om at klattring er lov, men ikke basehopping? Og at fritidsklattring er lov, men ikke redningsklattring?

Er det vanskelig å sitte på sidelinja når det skjer noe der?

Forandrer det noe på redningsmannskapets vurderinger om det er noe ulovlig involvert i situasjonen? Har det noe som helst å si for dere?

- For eksempel en politijakt
- Åpenbare lovbrudd
- Scooterulykker

Snakker dere noen gang om at forbudet mot basehopping burde blitt innført i andre fjellområder?

Hvilke tanker har du om å bruke tid og ressurser på basehoppere som henger i antenner og fjellskråninger?

VEDLEGG 6 – KVITTERING FOR NSD-GODKJENNELSE

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS
NORWEGIAN SOCIAL SCIENCE DATA SERVICES

Torben Hviid Nielsen
Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi Universitetet i Oslo
Postboks 1096 Blindern
0317 OSLO

Harald Hårfages gate 29
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47-55 58 21 17
Fax: +47-55 58 96 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org nr. 985 321 884

Vår dato: 17.02.2014

Vår ref: 37540 / 3 / MB

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 07.02.2014. Meldingen gjelder prosjektet:

37540	<i>Hvordan gjete katter? Organisering av BASE-hopping i Norge</i>
Behandlingsansvarlig	Universitetet i Oslo, ved institusjonens øverste leder
Daglig ansvarlig	Torben Hviid Nielsen
Student	Linn Amundsen Mikkjelborg

Personvernombudet har vurdert prosjektet og finner at behandlingen av personopplysninger er meldepliktig i henhold til personopplysningsloven § 31. Behandlingen tilfredstiller kravene i personopplysningsloven.

Personvernombudets vurdering forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i melde skjemaet, korrespondanse med ombudet, ombudets kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, <http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/skjema.html>. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://pvo.nsd.no/prosjekt>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 15.05.2014, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Katrine Utaaker Segadal

Marianne Bøe

Kontaktperson: Marianne Bøe tlf: 55 58 25 83

Vedlegg: Prosjektvurdering

Kopi: Linn Amundsen Mikkjelborg linnmik@student.sv.uio.no

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

Avdelingskontorer / District Offices:

OSLO: NSD, Universitetet i Oslo, Postboks 1095 Blindern, 0316 Oslo. Tel: +47-22 85 52 11. nsd@uio.no
TRONDHEIM: NSD, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim. Tel: +47-73 59 19 07. kyre.svara@svt.ntnu.no
TROMSØ: NSD, SVF, Universitetet i Tromsø, 9037 Tromsø. Tel: +47-77 64 43 36. redmaa@svtuit.no

Ifølge prosjektmeldingen skal det innhentes muntlig og skriftlig samtykke basert på muntlig og skriftlig informasjon om prosjektet og behandling av personopplysninger. Det reviderte informasjonsskrivet mottatt 14.02.2014 er tilfredsstillende utformet i henhold til personopplysningslovens vilkår.

Innsamlede opplysninger registreres på privat pc. Personvernombudet legger til grunn at student setter seg inn i og etterfølger Universitetet i Oslo sine interne rutiner for datasikkerhet, spesielt med tanke på bruk av privat pc og iphone til oppbevaring av personidentifiserende data.

Forventet prosjektslutt er 15.05.2014. Datamaterialet anonymiseres ved at verken direkte eller indirekte personidentifiserende opplysninger fremgår. Navneliste/koblingsnøkkel, lydopptak og samtykkeerklæringer slettes, og indirekte personidentifiserende opplysninger (sammenstilling av bakgrunnsopplysninger som f.eks. yrke, alder, kjønn) fjernes eller grovkategoriseres slik at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes i materialet.